

Praktisk vejledning i anvendelsen af

Bruxelles IIa-forordningen

Indholdsfortegnelse

1. Generel indledning	4
1.1. Geografisk anvendelsesområde – artikel 2, stk. 3	5
1.2. Ikrafttrædelsesbestemmelser – artikel 72	5
1.3. Overgangsbestemmelser – artikel 64	5
2. Ægteskabssager	8
2.1. Indledning	9
2.2. Materielt anvendelsesområde i ægteskabssager	9
2.3. Hvilke retter har kompetence i ægteskabssager?	9
2.4. Litispendens – eller hvad sker der, hvis der anlægges sag i to medlemsstater? – Artikel 19, stk. 1	15
2.5. Anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager	15
3. Forældreansvar	18
3.1. Materielt anvendelsesområde	19
3.2. Hvilken medlemsstats retter har kompetence i forbindelse med forældreansvar?	23
3.3. Henvielse til en ret, der er bedre egnet til at behandle sagen – artikel 15	34
3.4. Hvad sker der, hvis der anlægges sag i to medlemsstater?	38
3.5. Anerkendelse og fuldbyrdelse – Generelt	40
3.6. Regler om samværsret – anerkendelse og fuldbyrdelse – artikel 40 og 41	43
4. Reglerne om international børnebortførelse i EU	48
4.1. Generel introduktion – artikel 10, 11, 40, 42, 55 og 62	49
4.2. Kompetence i sager om børnebortførelse	51
4.3. Sikring af hurtig tilbagegivelse af barnet – artikel 11, stk. 1 til 5	53
4.4. Hvad sker der, hvis retten bestemmer, at barnet ikke skal tilbagegives? – Artikel 11, stk. 6 og 7	58

5. Fuldbordelse	68
5.1. Betydningen af fuldbordelse – generelt	69
5.2. Retsafgørelse, som skal fuldbyrdes på samme betingelser, som hvis den var truffet i fuldbyrdelsesstaten – artikel 47, stk. 2	70
5.3. Menneskerettighedsdomstolens retspraksis	71
6. Høring af barnet – artikel 23, 41 og 42	76
6.1. Barnet skal have mulighed for at give sin mening til kende	77
6.2. Undtagelse fra pligten til at tage hensyn til barnets synspunkter	77
6.3. Procedure for høring af barnets synspunkter	77
6.4. Høring af barnets synspunkter	77
6.5. Uddannelse i høring af barnets synspunkter	78
6.6. Formålet med at høre barnets synspunkter	78
6.7. FN's konvention om barnets rettigheder	80
7. Samarbejde mellem centralmyndigheder og mellem retter – artikel 53-58	82
7.1. Det Europæiske Retlige Netværk på det civil- og handelsretlige område – artikel 54	83
7.2. Centralmyndighedernes opgaver – artikel 55	83
7.3. Fremme af aftaler – artikel 55, litra e)	83
7.4. Anbringelse af barnet i en anden medlemsstat – artikel 56	83
7.5. Centralmyndighedernes ressourcer	85
7.6. Retternes samarbejde	85
7.7. Kontaktdommere	86
8. Forholdet mellem forordningen og Haagerkonventionen af 1996 om beskyttelse af børn – artikel 61 og 62	88
8.1. De to instrumenters anvendelsesområde	89
8.2. EU-medlemsstaternes ratificering	89
8.3. Hvilke sager er omfattet af forordningen, og hvilke er omfattet af konventionen af 1996? – Artikel 61 og 62	89
Fortegnelse over tabeller og figurer i denne vejledning	92
Fortegnelse over sager, der henvises til i denne vejledning	92

1. Generel indledning

1.1. Geografisk anvendelsesområde – artikel 2, stk. 3

Forordningen, som er almindeligt kendt som Bruxelles IIa-forordningen⁽¹⁾, finder anvendelse i alle medlemsstater i EU med undtagelse af Danmark. Forordningen finder umiddelbart anvendelse i de medlemsstater, der er bundet af den, og har dermed forrang for den nationale lovgivning.

1.2. Ikrafttrædelsesbestemmelser – artikel 72

Forordningen fandt anvendelse fra den 1. marts 2005 for 24 af de daværende medlemsstater og derefter fra den dato, hvor de forskellige medlemsstater har tilsluttet sig EU⁽²⁾. Forordningen finder i alle enkeltheder anvendelse på:

- relevante retssager, der er anlagt
- officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt
- aftaler mellem parter, der er indgået – efter den dato, hvor forordningen finder anvendelse som fastsat i artikel 72 (artikel 64, stk. 1).

(1) Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabsager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000.

(2) Fra den 1. januar 2007 for Bulgarien og Rumænien og fra den 1. juli 2013 for Kroatien.

1.3. Overgangsbestemmelser – artikel 64

Forordningens bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse finder – for retssager, der er anlagt før den 1. marts 2005 – anvendelse på tre kategorier af retsafgørelser:

- a) retsafgørelser, som er truffet den 1. marts 2005 eller senere, i sager, der er anlagt før dette tidspunkt, men efter ikrafttrædelsesdatoen for Bruxelles II-forordningen (artikel 64, stk. 2)⁽³⁾;
- b) retsafgørelser, som er truffet inden den 1. marts 2005, i sager, der er anlagt efter ikrafttrædelsesdatoen for Bruxelles II-forordningen, i sager, som falder ind under Bruxelles II-forordningens anvendelsesområde (artikel 64, stk. 3)
- c) retsafgørelser, som er truffet inden den 1. marts 2005, men efter ikrafttrædelsen af Bruxelles II-forordningen, i sager, som er anlagt før ikrafttrædelsesdatoen for Bruxelles II-forordningen (artikel 64, stk. 4).

De retsafgørelser, der hører under disse kategorier, anerkendes og fuldbyrdes efter kapitel III i forordningen på følgende betingelser:

- for retsafgørelser omhandlet i litra a) og c): forudsat at den ret, der traf afgørelsen, anvendte kompetenceregler, som er i overensstemmelse med reglerne i forordningen eller i Bruxelles II-forordningen eller i en konvention, der, da sagen blev anlagt, var gældende mellem domsstaten og fuldbyrdelesstaten

(3) Rådets forordning (EF) nr. 1347/2000 (EFT L 160 af 30.6.2000, s. 19). Bruxelles II-forordningen trådte i kraft den 1. marts 2001.

- for retsafgørelser omhandlet i litra b) og c): for så vidt de vedrører skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab eller forældreansvar over for børn af begge ægtefæller i forbindelse med sådanne ægteskabssager.

Det bør bemærkes, at forordningens kapitel III om anerkendelse og fuldbyrdelse finder anvendelse i alle enkeltheder på disse retsafgørelser, herunder bestemmelserne i afdeling 4, som afskaffer afgørelsen om eksigibilitet for visse typer retsafgørelser (jf. kapitel 3, afsnit 3.6, og kapitel 4).

2. Ægteskabssager

2.1. Indledning

Forordningens bestemmelser om ægteskabssager er stort set uændrede i forhold til Bruxelles II-forordningen⁽⁴⁾. Den havde til gengæld videreført bestemmelserne fra konventionen af 28. maj 1998⁽⁵⁾ om samme emne, som aldrig trådte i kraft. Den litteratur, der findes om konventionen og forordningen, kan derfor også bruges i forbindelse med denne forordning for så vidt angår ægteskabssager. Den forklarende rapport til konventionen kan f.eks. være nyttig i denne forbindelse⁽⁶⁾.

2.2. Materielt anvendelsesområde i ægteskabssager

Forordningen indeholder bestemmelser om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse på det civilretlige område for spørgsmål vedrørende skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab ("ægteskabssager"). Den vedrører ikke spørgsmål såsom skilsmissegrunde eller lovvalg

i skilsmissesager⁽⁷⁾ eller accessoriske spørgsmål såsom underholdspligt⁽⁸⁾, ægteskabets formueretlige virkninger⁽⁹⁾ samt arv⁽¹⁰⁾.

2.3. Hvilke retter har kompetence i ægteskabssager?

2.3.1. Introduktion til kompetencereglerne

Kompetencereglerne i artikel 3 fastlægger, hvilken medlemsstats retter har kompetence, men ikke hvilken ret i den pågældende medlemsstat. Dette spørgsmål skal afgøres efter den enkelte medlemsstats lovgivning om, hvilken ret der har kompetence i ægteskabssager.

(4) Jf. fodNEJte 3 ovenfor.

(5) Jf. EFT C 221 af 16.7.1998, s. 1.

(6) Jf. EFT C 221 af 16.7.1998, s. 27.

(7) Jf. Rådets forordning (EU) nr. 1259/2010 af 20. december 2010 (EUT L 343 af 29.12.2010, s. 10), som ikke finder anvendelse i alle medlemsstater.

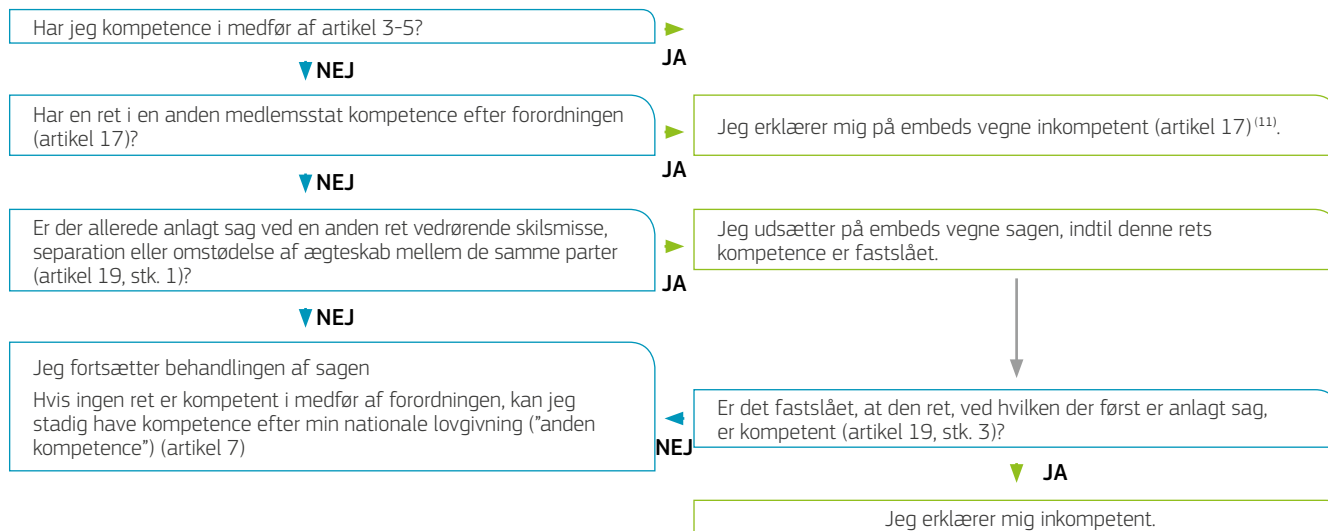
(8) Jf. Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 (EUT L 7 af 10.1.2009, s. 1).

(9) Jf. forslag til Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller, KOM(2011) 126 endelig, 16.3.2011.

(10) Jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4. juli 2012 (EUT L 201 af 27.7.2012, s. 107), som ikke finder anvendelse i alle medlemsstater.

2.3.2. Kompetenceregler – juridisk analyse

En dommer ved den ret, hvor en skilsmissebegæring indgives, foretager følgende analyse:

(11) Jf. afsnit 2.3.5.

2.3.3. Flere kompetenceregler i ægteskabssager – artikel 3

Der gælder ingen hovedregel om kompetence i ægteskabssager. I stedet indeholder artikel 3 syv kompetenceregler. Ægtefæller kan indgive skilsmissebegæring til retterne i den medlemsstat, på hvis område:

- a. de har deres sædvanlige opholdssted, eller
- b. de havde deres sidste sædvanlige opholdssted, for så vidt en af dem stadig opholder sig dér, eller
- c. en af ægtefællerne, i tilfælde af fælles begæring, har sit sædvanlige opholdssted, eller
- d. sagsøgte har sit sædvanlige opholdssted, eller
- e. sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst et år umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen, eller
- f. sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst seks måneder umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen og er statsborger i den pågældende medlemsstat, eller
- g. i den medlemsstat, hvis nationalitet begge ægtefæller har (hvor de har fælles "domicil" for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland).

2.3.4. Kompetencereglernes ikke-hierarkiske opbygning

Kompetencereglerne i ægteskabssager er indbyrdes ligeværdige i den forstand, at der ikke er nogen rangorden mellem dem, og ingen af dem derfor har forrang. I *Hadadi*⁽¹²⁾-sagen skulle Domstolen vurdere, hvorvidt

der var en sådan rangorden, eftersom ægtefællerne i den sag begge var statsborgere i de samme to medlemsstater. Domstolens dom er angivet i hovedtræk i boksen nedenfor.

Ægtefællerne boede sammen og havde sædvanligt opholdssted i medlemsstat A. De var også begge statsborgere i den medlemsstat og medlemsstat B. Da de gik fra hinanden, indgav både H og M skilsmissebegæring, H i A og fire dage senere M i B, mens de begge fortsat boede i A. Retten i B afsagde skilsmisседom, som dermed i princippet kunne anerkendes og var eksigibel.

I mellemtiden afviste førsteinstansretten i A at acceptere H's skilsmissebegæring. H appellerede, og appelretten i A omstødte denne afgørelse og erklærede, at skilsmisседommen fra B ikke kunne anerkendes i A. M appellerede, og sagen blev henvist til EU-Domstolen.

Domstolen blev bedt om at besvare tre spørgsmål:

- Skal artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 2201/2003 fortolkes således, at statsborgerskab i den medlemsstat, hvori den ret, hvor sagen er anlagt, er beliggende, skal have forrang i situationer, hvor begge ægtefæller har statsborgerskab både i den stat, hvor retten er beliggende, og i en anden medlemsstat i Den Europæiske Union?
- Såfremt det forudgående spørgsmål besvares benægtende, skal bestemmelsen da fortolkes således, at statsborgerskabet i den medlemsstat, hvortil tilknytningen er stærkest, skal have forrang i situationer, hvor begge ægtefæller er statsborgere i de samme to medlemsstater?

(12) Jf. i denne forbindelse Domstolens afgørelse af 16. juli 2009 i sag C-168/08, *Hadadi mod Hadadi*, Sml. 2009 I, s. 6871.

- Såfremt det forudgående spørgsmål besvares benægtende, skal bestemmelsen da forstås således, at den giver ægtefællerne en valgmulighed, således at de efter eget valg frit kan anlægge sag ved retterne i den ene eller den anden af de to medlemsstater, hvor de begge har statsborgerskab?

Domstolen svarede følgende:

- Når retten i anerkendelsesmedlemsstaten – i dette tilfælde A – skal tage stilling til, om den ret i en anden medlemsstat – i dette tilfælde B – der har truffet retsafgørelsen, har haft kompetence hertil i medfør af forordningens artikel 3, stk. 1, litra b), er denne sidstnævnte bestemmelse til hinder for, at retten i medlemsstat A anser ægtefæller, der begge har statsborgerskab både i medlemsstat A og B, for udelukkende at være statsborgere i medlemsstat A. Tværtimod bør denne ret tage i betragtning, at ægtefællerne ligeledes har statsborgerskab i medlemsstat B, og følgelig, at retterne i denne sidstnævnte stat har kunnet være kompetente til at behandle sagen.
- Systemet med kompetencefordeling indført ved forordningen for sager om opløsning af ægteskabelige forbindelser har ikke til hensigt at udelukke, at flere retter er kompetente samtidig. Tværtimod er den samtidige eksistens af flere kompetente retter, uden at der angives nogen rangorden mellem disse, udtrykkeligt forudsat.
- Mens kriterierne angivet i artikel 3, stk. 1, litra a), på forskellige måder baserer sig på ægtefællernes sædvanlige opholdssted, er kriteriet anført i artikel 3, stk. 1, litra b), den "nationalitet, begge

ægtefæller har, eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, hvor begge ægtefæller har "domicil". Bortset fra de to sidstnævnte medlemsstater er retterne i de medlemsstater, hvor ægtefællerne har statsborgerskab, kompetente til at påkende sager vedrørende opløsning af ægteskab.

- Under disse omstændigheder skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at når begge ægtefæller har statsborgerskab i de samme to medlemsstater, ville det stride mod artikel 3, stk. 1, litra b), i forordningen, hvis kompetencen ved retterne i én af disse medlemsstater blev afvist med den begrundelse, at sagsøgeren ikke har anden tilknytning til denne stat. Tværtimod er retterne i de medlemsstater, hvor ægtefællerne har statsborgerskab, kompetente i medfør af denne bestemmelse, således at disse kan vælge en ret i den medlemsstat, de ønsker, som det værning, for hvilket sagen herefter indbringes.

2.3.5. Prøvelse af kompetencen – artikel 17

Anlægges der ved en ret i en medlemsstat en ægteskabssag, som den pågældende ret ikke har kompetence til at påkende i medfør af forordningen, og som en ret i en anden medlemsstat har kompetence til at påkende, erklærer retten sig på embeds vegne inkompetent. I sagen anlagt af A⁽¹³⁾ gav Domstolen følgende vejledning i, hvordan en ret bør forholde sig i disse tilfælde:

(13) Dom af 2. april 2009 i sag C-523/07, Sml. 2009 I, s. 2805.

"Hvis en ret i en medlemsstat ikke har nogen kompetence, skal den på embeds vegne erklære sig inkompetent uden at være forpligtet til henvise sagen til en anden ret. Hvis hensynet til beskyttelse af barnets tarv kræver det, skal den nationale ret, som på embeds vegne erklærer sig inkompetent, dog underrette den kompetente ret i en anden medlemsstat herom, enten direkte eller gennem den centralmyndighed, som er udpeget i medfør af artikel 53 i forordning nr. 2201/2003."

2.3.6. Eksempler på anvendelse af kompetencereglerne

Eksempel 1: Begge ægtefæller har deres sædvanlige opholdssted i samme medlemsstat

En mand, som er statsborger i medlemsstat A, er gift med en kvinde, som er statsborger i medlemsstat B. Parret har deres sædvanlige opholdssted i medlemsstat C. Efter et par år går det galt i deres ægteskab, og hustruen ønsker en skilsmisse. Begge ægtefæller kan kun begære skilsmisse ved retten i medlemsstat C i henhold til artikel 3, fordi de har deres sædvanlige opholdssted dér. Hustruen kan ikke indgive begæring til retten i medlemsstat B, selv om hun er statsborger i den medlemsstat, fordi det i artikel 3, stk. 1, litra b), kræves, at begge ægtefæller har samme nationalitet.

Eksempel 2: Ægtefællerne har sædvanligt opholdssted i forskellige medlemsstater

Ægtefæller, som tidligere havde sædvanligt opholdssted sammen i medlemsstat A, er gået fra hinanden. M, som er statsborger i den medlemsstat, bliver boende der, mens H rejser til medlemsstat B, hvor hun er statsborger. Ægtefællerne har følgende muligheder: Både M og H kan indgive begæring til retten i A, fordi det var det sidste sædvanlige opholdssted for begge ægtefæller, og M stadig bor der. M kan også indgive begæring til retten i B, når H har fået sædvanligt opholdssted dér. H kan også indgive begæring til retten i A, fordi M har sædvanligt opholdssted dér, og i B, hvor hun er statsborger og har sædvanligt opholdssted, hvis hun havde opholdt sig dér i mindst seks måneder umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen.

Eksempel 3: Ægtefæller med fælles nationalitet i én medlemsstat

Ægtefællerne M og H er begge statsborgere i medlemsstat P, men har boet i stat A. Da de gik fra hinanden, forlod de begge A. M tager til medlemsstat B, og H tager til C. Begge ægtefæller kan umiddelbart indgive en begæring til retten i P på grundlag af deres fælles nationalitet. Alternativt kan de indgive den til retten i deres respektive nye sædvanlige opholdssted, når de hver især har haft ophold der i mindst ét år.

Eksempel 4: Ægtefæller, som er statsborgere i forskellige medlemsstater

Ægtefællerne H og M, som bor i medlemsstat S, er statsborgere i henholdsvis medlemsstat G og H. Da de gik fra hinanden, vendte H tilbage til G, mens M tog til en anden medlemsstat N. I dette tilfælde opstår følgende muligheder: H kan begære skilsmisse ved retten i N, så snart M har fået sædvanligt opholdssted dér. H kan begære skilsmisse i G, hvor hun er statsborger, så snart hun har fået sædvanligt opholdssted dér og har boet der i seks måneder. M kan også begære skilsmisse i G, så snart H har fået sædvanligt opholdssted dér. M kan først begære skilsmisse i N, når han har boet der i et år og har fået sædvanligt opholdssted dér.

Eksempel 5: Den ene ægtefælle er ikke statsborger i en EU-medlemsstat

Før de blev separeret, boede ægtefællerne sammen og havde fælles sædvanligt opholdssted i medlemsstat A. H er statsborger i medlemsstat B, mens M er statsborger i ikke-EU-medlemsstat C. Da parret gik fra hinanden, blev H i medlemsstat A, mens M vendte tilbage til C for at bo der. Både M og H kan begære skilsmisse ved retten i A, fordi det var begge ægtefællers sidste sædvanlige opholdssted, og H stadig bor dér. Hvis H havde forladt A og var taget til B, hvor hun er statsborger, for at bo dér, kunne hun have indgivet begæring, når hun havde fået sædvanligt opholdssted dér, hvis hun havde boet dér i mindst seks måneder før indgivelsen af begæringen.

Nogle aspekter af denne situation blev behandlet i en sag ved Domstolen⁽¹⁴⁾, hvor hustruen gjorde gældende, at der ikke var noget grundlag for kompetence i henhold til forordningen, fordi manden hverken havde sædvanligt opholdssted eller var statsborger i en EU-medlemsstat. Hun gjorde gældende, at retterne i B i henhold til den nationale lovgivning i den medlemsstat, hvor hun er statsborger, havde kompetence i medfør af artikel 6 og 7.

Domstolen udtalte, at så længe en ret i en medlemsstat har kompetence i henhold til forordningen, skal en anden ret, hvor der er anlagt sag, på embeds vegne erklære sig inkompetent i henhold til artikel 17, og at artikel 6 og 7 dermed ikke kan danne grundlag for, at en medlemsstats nationale kompetenceregler anvendes til at bestemme, hvilken ret har kompetence.

(14) Jf. dom af 29. november 2007 i sag C-68/07, Sundelind Lopez mod Lopez Lizazo, Sml. 2007 I, s. 10403.

2.3.7. Kompetencereglernes eksklusive karakter – artikel 6

Kompetencereglene er eksklusive i den forstand, at en ægtefælle, som har sædvanligt opholdssted i en medlemsstat, eller som er statsborger i en medlemsstat (eller som har "domicil" i Det Forenede Kongerige eller Irland), kun kan sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af forordningens artikel 3 til 5.

2.3.8. Anden kompetence – artikel 7

Hvis ingen ret i en medlemsstat er kompetent i medfør af reglerne i artikel 3 til 5, afgøres spørgsmålet om kompetencen i hver enkelt medlemsstat efter medlemsstatens egen lovgivning. Som følge af disse reglers eksklusive karakter, jf. artikel 6, finder reglen i artikel 7, stk. 1, kun anvendelse på en sagsøgt, som ikke har sædvanligt opholdssted i, er statsborger i eller (i forbindelse med Det Forenede Kongerige og Irland) har domicil i en medlemsstat. Reglerne om kompetence i en medlemsstat kan gøres gældende mod en sådan sagsøgt af en statsborger i den pågældende medlemsstat samt af en statsborger fra en anden medlemsstat, der har sædvanligt opholdssted i den pågældende medlemsstat⁽¹⁵⁾.

2.3.9. Aftale om værneting til fordel for skilsmisseretten i spørgsmål vedrørende forældreansvar

Artikel 12 omhandler aftaler om værneting, og det fastlægges, at den ret, for hvilken skilsmisessagen er anlagt i henhold til forordningen, også har kompetence i spørgsmål vedrørende forældreansvar, forudsat at visse betingelser er opfyldt⁽¹⁶⁾.

2.4. Litispendens – eller hvad sker der, hvis der anlægges sag i to medlemsstater? – Artikel 19, stk. 1

Når der er anlagt sag ved en ret i overensstemmelse med forordningens artikel 3, og denne ret har bekræftet sin kompetence, bliver andre

(15) Jf. eksempel 5 i afsnit 2.3.6 og den foregående fodnote.

(16) Jf. afsnit 3.2.6 nedenfor.

medlemsstaters retter inkompetente og skal afvise eventuelle senere begæring. Formålet med "litispendens"-reglen er at sikre retssikkerhed, undgå parallelle søgsmål samt risikoen for uforenelige retsafgørelser.

Artikel 19, stk. 1, omfatter to situationer:

- Sager, som har samme genstand og hviler på samme grundlag, anlægges ved retter i forskellige medlemsstater.
- Sager, som ikke hviler på samme grundlag, men som er "indbyrdes sammenhængende krav", anlægges ved retter i forskellige medlemsstater.

Forskellen mellem a) og b) kan illustreres med følgende eksempel: Hvis ægtefællerne indgiver skilsmissebegæring i to forskellige medlemsstater, finder reglen i a) anvendelse, fordi sagerne hviler på samme grundlag. Hvis en af ægtefællerne indgiver skilsmissebegæring i én medlemsstat, og den anden indgiver begæring om omstødelse i en anden, finder reglen i b) anvendelse, fordi sagerne er sammenhængende eller afhængige af hinanden, selv om de ikke hviler på samme grundlag.

2.5. Anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager

2.5.1. Ikke krav om en særlig procedure for anerkendelse af en retsafgørelse – artikel 21, stk. 2

Det er principielt ikke nødvendigt at anvende en særlig procedure for at opnå anerkendelse i én EU-medlemsstat af en retsafgørelse truffet i en anden. Det gælder især, at hvis retsafgørelsen ikke appelleres eller ikke

længere kan gøres til genstand for appel i domsstaten, må der ikke stilles krav om anvendelse af en særlig procedure i forbindelse med ajourføring af en medlemsstats civilstandsregister på grundlag af en retsafgørelse. Dette er vigtigt, fordi det i praksis betyder, at hvis en person ønsker at gifte sig med en anden efter en skilsmisse, bør det kun være nødvendigt at forelægge selve afgørelsen for myndighederne i den medlemsstat, hvor det nye ægteskab skal indgås, for at bekræfte, at den pågældende er fraskilt og dermed kan gifte sig igen.

2.5.2. Procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse – artikel 21 og 23-39

En berettiget part kan anmode om, at en retsafgørelse i ægteskabssager, som er truffet af en ret i en medlemsstat, ikke skal anerkendes og erklæres eksigibel i en anden medlemsstat. Processen for at erklære en udenlandsk retsafgørelse eksigibel kaldes nogle gange en "eksekvaturprocedure". En anmodning om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, skal indgives til den kompetente ret i den medlemsstat, som anmodningen rettes til. De relevante retter, som medlemsstaterne har angivet, er opført på liste 1⁽¹⁷⁾. Retten skal snarest muligt erklære, at retsafgørelsen er eksigibel i den pågældende medlemsstat. Hverken den person, som der søges fuldbyrdelse mod, eller barnet har ret til at fremsætte bemærkninger over for retten i denne fase.

Parterne kan appellere retsafgørelsen. Appellen skal indgives til de retter, som medlemsstaterne har angivet, og som er opført på liste 2. Begge parter kan fremsætte bemærkninger over for retten i denne fase.

(17) EUT C 85 af 23.3.2013, s. 6.

2.5.3. Grunde til ikke-ankendelse af en retsafgørelse – artikel 22

Der er et begrænset antal grunde til at afvise at anerkende en retsafgørelse, nemlig:

- såfremt en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i fuldbyrdelsesstaten⁽¹⁸⁾
- såfremt sagsøgte udebliver, hvis det indledende processkrift ikke er blevet forkyndt for sagsøgte i så god tid, at denne har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre det fastslås, at sagsøgte utvetydigt har accepteret retsafgørelsen
- såfremt retsafgørelsen er uforenelig med en retsafgørelse mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til
- såfremt den er uforenelig med en retsafgørelse mellem de samme parter i en anden medlemsstat, som kan anerkendes i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.

(18) Jf. imidlertid nærmere i forordningens artikel 25 og afsnit 2.5.4.

2.5.4. Begrænsninger for prøvelse ved den ret, som anmodningen om fuldbyrdelse rettes til

Den ret, som anmodningen rettes til, må ikke:

- efterprøve kompetencen for retten i domsstaten, som traf retsafgørelsen – artikel 24
- foretage efterprøvelse vedrørende grundlæggende retsprincipper i forhold til kompetencereglerne i forordningens artikel 3 til 7 – artikel 24
- afslå at anerkende en retsafgørelse, fordi lovgivningen i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, ikke tillader en retsafgørelse i ægteskabssager på samme grundlag – artikel 25
- i noget tilfælde efterprøve retsafgørelsen med hensyn til sagens realitet – artikel 26.

2.5.5. Officielt bekræftede dokumenter – artikel 46

Officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt og registreret i en medlemsstat, samt aftaler mellem parterne, som er eksigible i den medlemsstat, hvor de er indgået, anerkendes og erklæres for eksigible i en anden medlemsstat på samme vilkår som retsafgørelser⁽¹⁹⁾.

(19) Der findes en generel beskrivelse af begrebet "officielt bekræftede dokumenter" og deres karakter og virkning i Domstolens dom af 17. juni 1999 i sag C-260/97, Unibank A/S mod Flemming G. Christensen, Sml. 1999 I, s. 3715. Der findes også en definition i artikel 2, stk. 3, i forordningen om underholdspligt (jf. henvisningen i fodnote 8 ovenfor).

2.5.6. Legalisering – artikel 52

Der kræves ingen legalisering eller opfyldelse af tilsvarende formalitet med hensyn til dokumenter i ægteskabssager, herunder retsafgørelser eller attester.

3. Forældreansvar

3.1. Materielt anvendelsesområde

Forordningen omhandler kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse

3.1.1. Spørgsmål, der er omfattet af forordningen

Forordningen indeholder regler om kompetence (kapitel II), anerkendelse og fuldbyrdelse (kapitel III) og samarbejde mellem centralmyndigheder på området forældreansvar (kapitel IV). Den indeholder specifikke regler om barne bortførelse og samværsret.

Forordningen finder anvendelse på det civile retlige område på spørgsmål vedrørende "tilkendelse, udøvelse, delegation samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar"

3.1.1.1. Hvilke børn er omfattet af forordningen?

I modsætning til Haagerkonventionen af 1996 om beskyttelse af børn (se kapitel 8 nedenfor), som finder anvendelse på børn op til 18 år, fastsættes der i forordningen ikke nogen øvre aldersgrænse for børn, som er omfattet af forordningen, men lader spørgsmålet være op til den nationale lovgivning. Det bør bemærkes, at Haagerkonventionen om barne bortførelse finder anvendelse på børn op til 16 år. Selv om afgørelser om forældreansvar i de fleste tilfælde omhandler mindreårige børn under 18 år, kan personer under 18 år i henhold til national lovgivning blive myndiggjort, navnlig hvis de ønsker at gifte sig. Afgørelser om disse personer betragtes i princippet ikke som spørgsmål vedrørende "forældreansvar" og falder derfor uden for forordningens anvendelsesområde.

3.1.1.2. Definition af "forældreansvar" – artikel 1, stk. 1, litra b), artikel 1, stk. 2, og artikel 2, stk. 7

Begrebet "forældreansvar" defineres bredt i artikel 1, stk. 2, og omfatter alle rettigheder og pligter vedrørende barnets person eller formue, som er tilkendt indehaveren af forældreansvar. De kan følge af en retsafgørelse, loven eller en gyldig aftale. Listen over spørgsmål, der falder ind under "forældreansvar" ifølge forordningen, er ikke udtømmende, men blot illustrativ.

Den omfatter:

- forældremyndighed og samværsret
- værgemål, samværgemål og lignende retsinstitutter
- udpegelse af en person, der skal tage sig af barnet eller barnets formue, og som skal repræsentere eller bistå barnet, samt fastlæggelse af en sådan persons opgaver
- foranstaltninger til beskyttelse af barnet i tilknytning til forvaltning eller bevarelse af barnets formue eller disponering herover
- anbringelse af barnet hos en plejefamilie eller på en institution

Indehaveren af forældreansvar kan enten være en fysisk eller juridisk person.

Forordningen finder anvendelse på "civile retlige spørgsmål"

3.1.1.3. Definition af civile retlige spørgsmål – artikel 1, stk. 1 og 2, og betragtning 7

Forordningen finder anvendelse på "civile retlige spørgsmål". Begrebet "civile retlige spørgsmål" defineres bredt i forordningen og omfatter alle de spørgsmål, der er angivet i artikel 1, stk. 2. Hvis et særligt spørgsmål vedrørende forældres ansvar er en "offentligretlig" foranstaltning i henhold til den nationale lovgivning, som f.eks. anbringelse af barnet hos en plejefamilie eller på en institution, finder forordningen anvendelse. Et eksempel på denne situation er beskrevet i boksen.

Domstolen tog stilling til spørgsmålet om, hvorvidt anbringelse af et barn hos en plejefamilie er et civile retligt spørgsmål i henhold til forordningen, i sagerne om C⁽²⁰⁾ og A⁽²¹⁾. I begge disse sager skulle Domstolen afgøre, hvorvidt anbringelse hos en plejefamilie i henhold til offentligretlige regler kunne falde inden for forordningens anvendelsesområde. Begge disse sager var opstået, fordi børnene var blevet fjernet og anbragt hos plejefamilier.

I C-sagen havde de sociale myndigheder i Sverige truffet afgørelse om fjernelse af to børn. Kort tid efter denne afgørelse tog børnenes mor dem med til Finland og forsøgte at modsætte sig fuldbordelse af afgørelsen ved at appellere til den øverste forvaltningsdomstol i Finland af flere grunde, herunder at afgørelsen ikke henhørte under forordningen, fordi den ikke var et civile retligt, men et offentligretligt spørgsmål. Domstolen udtalte, at afgørelsen lå inden for forordningens

(20) Dom af 27. november 2007 i sag C-435-06, C, Sml. 2007 I, s. 10141.

(21) Dom af 2. april 2009 i sag C-523/07, A, Sml. 2009 I, s. 2805.

anvendelsesområde som et civile retligt spørgsmål, både med hensyn til fjernelse af børnene samt anbringelse af dem hos en plejefamilie.

I A-sagen boede tre børn hos deres mor og stedfar i Sverige. De tog på sommerferie til Finland, hvor de svenske sociale myndigheder senere på året besluttede, at børnene skulle fjernes og anbringes hos en plejefamilie, fordi moren og stedfaren havde forladt dem. Moren appellerede til den højeste forvaltningsdomstol i Sverige, hvor hun bl.a. gjorde gældende, at afgørelsen faldt uden for definitionen af civile retlige spørgsmål i forordningen. Forvaltningsdomstolen forelagde Domstolen et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af forordningen, og Domstolen udtalte, at en afgørelse, som anordner umiddelbar fjernelse og anbringelse af et barn uden for hjemmet, henhører under begrebet "civile retlige" spørgsmål i den bestemmelses forstand, når afgørelsen er truffet på grundlag af offentligretlige regler om beskyttelse af børn.

Forordningen finder anvendelse på foranstaltninger til beskyttelse af barnets formue

3.1.1.4. Foranstaltninger vedrørende barnets formue – artikel 1, stk. 2, litra c) og e), og betragtning 9

Når et barn har formue, kan det være nødvendigt at træffe visse foranstaltninger, som f.eks. at udpege en person eller myndighed, der skal bistå og repræsentere barnet med hensyn til formuen. Derfor finder forordningen anvendelse på de foranstaltninger, der er nødvendige for

forvaltning eller salg af barnets formue, hvis der f.eks. foreligger en tvist mellem barnets forældre om dette, eller hvis barnet bliver forældreløs.

I modsætning dertil er foranstaltninger, som vedrører barnets formue, men ikke forældreansvar, ikke omfattet af forordningen, men af Rådets forordning 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område ("Bruxelles I-forordningen")⁽²²⁾. Dommeren skal i den enkelte sag vurdere, hvorvidt en foranstaltning vedrørende barnets formue omfatter forældreansvar eller ej.

3.1.2. Spørgsmål, der er udelukket fra forordningen

3.1.2.1. Spørgsmål, som forordningen ikke finder anvendelse på – artikel 1, stk. 3, og betragtning 10

Artikel 1, stk. 3, angiver de spørgsmål, der ikke hører under forældreansvar i henhold til forordningen, selv om de muligvis er tæt knyttet dertil (f.eks. forældreskab, adoption, myndighed og barnets for- og efternavne). Forordningen finder anvendelse på beskyttelsesforanstaltninger i relation til børn, men ikke på foranstaltninger, der er truffet som følge af strafbare handlinger begået af børn, jf. artikel 1, stk. 3, litra g), og betragtning 10.

Forordningen finder ikke anvendelse på underholdspligt

(22) Det bør bemærkes, at en omarbejdet version af "Bruxelles I"-forordningen er blevet vedtaget og vil træde i kraft den 10. januar 2015, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 (EUT L 351 af 20.12.2012, s. 1).

3.1.2.2. Underholdspligt – betragtning 11

Underholdspligt og forældreansvar behandles sammen i forhandlinger eller retssager mellem forældre. Underholdspligt er imidlertid ikke omfattet af forordningen, eftersom det allerede er reguleret af forordningen om underholdspligt⁽²³⁾. En ret, der er kompetent efter forordningen, har ikke desto mindre generelt kompetence til at afgøre sager om underholdspligt i medfør af artikel 3, litra d), i forordningen om underholdspligt. Denne bestemmelse betyder, at en ret, som har kompetence til at behandle en sag om forældreansvar, også kan træffe afgørelse om underholdspligt, hvis det spørgsmål er knyttet til spørgsmålet om forældreansvar.

Selv om de to spørgsmål vil blive behandlet i samme sag, vil afgørelsen blive anerkendt og fuldbyrdet i henhold til forskellige regler. Den del af afgørelsen, der omhandler underholdspligt, vil blive anerkendt og fuldbyrdet i en anden medlemsstat i henhold til reglerne i forordningen om underholdspligt, mens den del af afgørelsen, der drejer sig om forældreansvar, vil blive anerkendt og fuldbyrdet i henhold til reglerne i Bruxelles IIa-forordningen.

Forordningen finder anvendelse på alle afgørelser om forældreansvar

(23) Jf. fodnote 8 ovenfor.

3.1.3. Hvilke afgørelser er omfattet af forordningen? – Artikel 1, stk. 1, litra b), og betragtning 5

I modsætning til den sidste Bruxelles II-forordning finder denne forordning anvendelse på alle afgørelser truffet af en ret i en medlemsstat om forældreansvar, uanset om forældrene er eller var gift, og uanset om parterne i sagen er barnets biologiske forældre eller ej.

Forordningen begrænser sig ikke til retsafgørelser

3.1.3.1. Definition af retsafgørelse – artikel 2, stk. 1 og 4

Forordningen finder anvendelse på retsafgørelser, uanset hvordan de betegnes (såsom dom eller kendelse). Den er imidlertid ikke begrænset til afgørelser truffet af retter, men finder anvendelse på alle afgørelser truffet af en myndighed med kompetence i spørgsmål, der hører under forordningen, som f.eks. sociale myndigheder.

Forordningen finder anvendelse på "officielt bekræftede dokumenter"

3.1.3.2. Officielt bekræftede dokumenter – artikel 46

Endvidere finder forordningen anvendelse på officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt og eksigible i den medlemsstat, hvor de er udstedt. Sådanne dokumenter, som skal anerkendes og erklæres eksigible i andre medlemsstater på samme vilkår som retsafgørelser, omfatter f.eks. dokumenter udstedt af eller i nærværelse af notarer samt dokumenter, som er registreret i offentlige registre⁽²⁴⁾.

(24) Jf. også fodnote 19 ovenfor.

Forordningen finder anvendelse på aftaler mellem parterne

3.1.3.3. Aftaler – artikel 46 og 55, litra e)

En anden vigtig ting ved forordningen er, at den også omfatter aftaler, som indgås mellem parterne, i det omfang de er eksigible i den medlemsstat, hvor de er indgået. Formålet med denne bestemmelse er at understøtte den politik, at det er i barnets tarv at tilskynde parterne til at nå til enighed om spørgsmål vedrørende forældreansvar gennem forhandling, fortrinsvist udenom retten.

Derfor skal en aftale kunne anerkendes og være eksigibel i andre medlemsstater på samme vilkår som en retsafgørelse, forudsat at den er eksigibel i den medlemsstat, hvor den er indgået, uanset om det er i form af en privat aftale mellem parterne eller en aftale, som er indgået med en myndigheds mellemkomst. Dette stemmer også overens med bestemmelserne i artikel 55, litra e), ifølge hvilke centralmyndighederne bør fremme aftaler mellem indehavere af forældreansvar gennem mægling eller andre midler og lette samarbejdet på tværs af grænserne med dette mål for øje.

Forordningen er ikke til hinder for, at retterne kan anvende foreløbige, herunder sikrende, retsmidler i hastetilfælde

3.1.3.4. Foreløbige og sikrende retsmidler – artikel 20

I artikel 20 præciseres det, at forordningens bestemmelser ikke er til hinder for, at en ret kan anvende de foreløbige, herunder sikrende, retsmidler, der er fastsat i medlemsstatens lovgivning, i forbindelse med et barn, der befinder sig i denne medlemsstat, selv om en ret i en anden medlemsstat i medfør af forordningen har kompetence til at påkende sagens realitet.

Det antydes dermed, at retten for at sikre god praksis og tydeliggøre de kompetenceregler, i medfør af hvilke en ret anvender et retsmiddel efter artikel 20, hver gang, før den træffer en retsafgørelse om sådanne retsmidler, skal angive, hvorvidt den har kompetence i henhold til forordningen med hensyn til sagens realitet⁽²⁵⁾.

Et sådant retsmiddel kan anvendes af en ret eller en myndighed, der har materiel kompetence i sager, som hører under forordningens anvendelsesområde (artikel 2, stk. 1). En social myndighed for velfærd, beskyttelse af børn eller unge kan f.eks. have kompetence til at anvende foreløbige retsmidler i henhold til den nationale lovgivning.

Artikel 20 giver ikke nogen ret kompetence. Derfor ophører retsmidler med at gælde, når den kompetente ret har truffet de foranstaltninger, den finder relevante.

(25) Behovet for en præcisering vedrørende en rets kompetence til at anvende foreløbige og sikrende retsmidler er omtalt i dommen i sag C-256/09, Bianca Purruccer mod Guillermo Valles Perez, Sml. 2010 I, s. 7353, navnlig i præmis 70-76.

Eksempel:

En familie kører på sommerferie i bil fra medlemsstat A til medlemsstat B. Da de ankommer i medlemsstat B, bliver de involveret i en trafikulykke, hvor de alle kommer til skade. Barnet kommer kun lettere til skade, men begge forældre er i koma ved ankomsten til hospitalet. Myndighederne i medlemsstat B er nødt til at anvende foreløbige retsmidler hurtigt for at beskytte barnet, som ikke har nogen slægtninge i medlemsstat B. Det, at retterne i medlemsstat A har kompetence til at påkende sagens realitet i henhold til forordningen, hindrer ikke retterne eller de kompetente myndigheder i medlemsstat B i at anvende foreløbige retsmidler for at beskytte barnet. Disse retsmidler ophører med at gælde, når retterne i medlemsstat A har truffet de foranstaltninger, de finder er relevante.

3.2. Hvilken medlemsstats retter har kompetence i forbindelse med forældreansvar?

3.2.1. Kompetenceregler for forældreansvar

Bestemmelserne i artikel 8-10, 12 og 13 indeholder kompetenceregler, som fastsætter grundlaget for en medlemsstats retters kompetence i sager om forældreansvar. Det foreskrives ikke i reglerne, hvilke retter der har kompetence i medlemsstaterne, da dette reguleres i den relevante nationale lovgivning. Der findes flere oplysninger om dette på Det Europæiske Retlige Netværks websteder⁽²⁶⁾.

(26) <https://e-justice.europa.eu/home.do>

3.2.2. Rettens analyse af kompetencen i forældreansvarssager

Når en sag om forældreansvar anlægges ved en ret, skal den foretage følgende analyse:

Har retten kompetence efter hovedreglen i artikel 8?

▼ JA

Har retterne i en anden MS kompetence efter artikel 9, 10 eller 12?

▼ JA

Den ret, hvor sagen er anlagt, skal erklære sig inkompetent efter artikel 17.

▼ NEJ

Har den ret kompetence efter artikel 9-10, 12 eller 13?

▼ NEJ

Har en ret i en anden medlemsstat under anvendelse af artikel 17 kompetence efter forordningen?

▼ JA

Den ret, hvor sagen er anlagt, skal på embeds vegne erklære sig inkompetent efter artikel 17.

▼ NEJ

Hvis ingen ret har kompetence efter artikel 8-10, 12 eller 13, kan retten afgøre spørgsmålet om kompetence i henhold til dens egen lovgivning ("anden kompetence"), jf. artikel 14.

Det antydes, at det vil være god praksis for retterne altid i deres retsafgørelser at angive, hvad de baserer deres kompetence på i forældreansvarssager⁽²⁷⁾.

3.2.3. Generel kompetence – artikel 8 og betragtning 12

3.2.3.1. Den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted

Det grundlæggende princip i kompetencereglerne i forordningen for forældreansvarssager er, at det mest hensigtsmæssige værning er den relevante ret i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Begrebet "sædvanligt opholdssted" er i de senere år i stigende grad blevet anvendt som tilknytningsfaktor i internationale instrumenter, navnlig inden for familieretten.

Sædvanligt opholdssted defineres ikke i forordningen. I stedet bør begrebet fortolkes i overensstemmelse med forordningens mål og formål.

Det skal understreges, at fortolkningen af sædvanligt opholdssted ikke skal foretages under henvisning til et tilsvarende begreb i en national lov, men at det skal have en "selvstændig" betydning i overensstemmelse med og i forbindelse med EU-retten. Hvorvidt et barn i en forældreansvarssag har sit sædvanlige opholdssted i en bestemt medlemsstat, skal afgøres af retten på grundlag af det pågældende barns faktiske situation.

(27) Jf. sag C-256/2009, Bianca Purrucker mod Guillermo Valles Perez, jf. fodnote 25 ovenfor.

3.2.3.2. Domstolens retspraksis om fortolkningen af "sædvanligt opholdssted"

Det kan nogle gange være vanskeligt at vurdere, hvor et barn har sit sædvanlige opholdssted, navnlig hvis det ofte flytter fra én medlemsstat til en anden, eller for nyligt er flyttet til et andet land. Domstolen har i sine domme givet vejledning om, hvilke faktorer der skal anvendes til at bestemme et barns sædvanlige opholdssted i henhold til forordningen.

A — sag C-523/07

I sin dom af 2. april 2009 i sag C-523/07, A⁽²⁸⁾, udtalte Domstolen, at et barns "sædvanlige opholdssted" i henhold til forordningens artikel 8, stk. 1, skal fastlægges ud fra de samlede faktiske omstændigheder, der er særlige for den konkrete sag. I den pågældende sag havde forældrene flyttet deres børn fra én medlemsstat til en anden, hvor de kort tid efter blev fjernet fra hjemmet. Derefter opstod spørgsmålet om, hvorvidt deres sædvanlige opholdssted også var blevet flyttet, selv om der kun var gået relativt kort tid – blot nogle uger.

(28) Dom af 2. april 2009 i sag C-523/07, A, Sml. 2009 I, s. 2805.

Retten analyserede sagen og udtalte, at den omstændighed, at barnet blot fysisk befinder sig i en medlemsstat, ikke er tilstrækkelig til at fastslå barnets sædvanlige opholdssted i henhold til forordningens artikel 8. Foruden barnets fysiske tilstedeværelse i en medlemsstat skal der lægges vægt på andre faktorer, som kan påvise, at denne tilstedeværelse på ingen måde er af midlertidig eller tilfældig karakter, og at barnets opholdssted afspejler en vis familiemæssig og social tilknytning. I den forbindelse skal der bl.a. tages hensyn til opholdets varighed og lovlighed samt til vilkårene og baggrunden for opholdet på en medlemsstats område og for familiens flytning hertil, til barnets statsborgerskab, stedet og vilkårene for barnets skolegang, dets sprogkundskaber og barnets familiemæssige og sociale relationer i nævnte stat.

Forældrenes hensigt om at tage fast bopæl i en anden medlemsstat sammen med barnet, som kan fremgå af visse ydre omstændigheder, f.eks. at de køber eller lejer en bolig i tilflytningstaten, kan pege i retning af flytning af det sædvanlige opholdssted. Det kan også pege i denne retning, hvis der indgives en ansøgning til de relevante myndigheder i den pågældende stat om at få tildelt en social bolig.

Domstolen bemærkede til sidst, at det tilkommer den nationale ret at fastlægge børnenes sædvanlige opholdssted ud fra en helhedsvurdering af den enkelte sag.

Mercredi – sag C-497/10

I sin dom af 22. december 2010 i *Mercredi -sagen*⁽²⁹⁾ bekræftede Domstolen sin udtalelse i A-sagen og udtalte, at begrebet "sædvanligt opholdssted", i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i forordningens artikel 8 og 10, skal fortolkes således, at dette opholdssted svarer til det sted, som afspejler en vis familiemæssig og social tilknytning for barnet.

Sagen omhandlede en lille pige, som var bare to måneder, da hendes mor flyttede hende fra England til Frankrig. Moren anlagde en ny sag i Frankrig omkring to uger efter sagen i London. Den engelske ret forelagde Domstolen præjudicielle spørgsmål, og Domstolen indledte sin afgørelse med at sige, at en medlemsstats rets kompetence til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar over for et barn, som lovligt rejser til en anden medlemsstat, skal fastlægges på grundlag af kriteriet om dette barns sædvanlige opholdssted, på det tidspunkt, hvor sagen anlægges for nævnte ret.

Domstolen udtalte videre, at fordi de artikler i forordningen, som henviser til "sædvanligt opholdssted", ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge betydningen og rækkevidden af nævnte begreb, skal det fastlægges under hensyntagen til den kontekst, hvori forordningens bestemmelser indgår, og dens formål, navnlig det, som fremgår af betragtning 12 til forordningen, hvorefter de kompetenceregler, som fastsættes i forordningen, er udformet under hensyntagen til barnets bedste og navnlig bygger på kriteriet om nærhed.

(29) Dom af 22. december 2010 i sag C-497/10 PPU, Sml. 2010 I, s. 0000.

Den tilføjede, at barnets alder kan have særlig betydning. Videre udtalte Domstolen, at som hovedregel gælder et lille barns tilknytning hovedsageligt familien og består af den eller de referencepersoner, som barnet bor sammen med, og som konkret passer og tager sig af barnet.

Barnets sociale og familiemæssige tilknytning, som er vigtig for at fastslå det sædvanlige opholdssted, omfatter forskellige faktorer, der varierer afhængigt af barnets alder, hvorfor de faktorer, der skal tages hensyn til i en sag om et barn i skolealderen, er forskellige fra dem, der skal tages i betragtning i tilfælde af et ældre eller yngre barn.

Domstolen tilføjede, at når det drejer sig om et spædbarn, som alene har opholdt sig med sin mor nogle få dage i en medlemsstat – som er en anden end den, hvori det havde sædvanligt opholdssted – som det er blevet bragt til, skal der bl.a. tages hensyn til dels opholdets varighed, regelmæssighed, vilkårene og baggrunden for opholdet på denne medlemsstats område og for morens flytning til nævnte stat, dels, navnlig på grund af barnets alder, morens geografiske og familiemæssige oprindelse samt hendes og barnets familiemæssige og sociale relationer i samme medlemsstat.

Som i A-sagen bemærkede Domstolen til sidst, at det tilkommer den nationale ret at fastslå barnets sædvanlige opholdssted ud fra en helhedsvurdering af de særlige faktiske omstændigheder i den konkrete sag.

3.2.3.3. Nyt sædvanligt opholdssted

Hvis et barn flytter fra én medlemsstat til en anden, bortset fra hvis det sker i forbindelse med ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse⁽³⁰⁾, bør erhvervelse af sædvanligt opholdssted i den "nye" medlemsstat i princippet falde sammen med "tab" af sædvanligt opholdssted i den tidligere medlemsstat. Retten vil på grundlag af de faktiske omstændigheder i den enkelte sag bestemme, hvorvidt det pågældende barn har fået sædvanligt opholdssted i den "nye" medlemsstat, og i så fald hvornår dette kan være sket.

Selv om brugen af tillægsordet "sædvanligt" synes at indikere, at opholdet skal være af en vis varighed, før det kan karakteriseres som "sædvanligt", bør det ikke udelukkes, at et barn kan erhverve sædvanligt opholdssted i en medlemsstat den dag, hvor barnet ankom dertil, eller kort tid efter.

Spørgsmålet om kompetence vurderes på det tidspunkt, hvor sagen anlægges for retten. Når sagen er anlagt ved en kompetent ret, bevarer den kompetencen, selv om barnet får sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat i løbet af sagen (ifølge princippet om "*perpetuatio fori*"). Hvis barnet skifter sædvanligt opholdssted, mens sagen verserer, betyder det ikke, at kompetencen skifter i en verserende sag.

Hvis det er til barnets bedste, giver artikel 15 mulighed for, at sagen eller en del af sagen kan overdrages fra den ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet, til en ret i den medlemsstat, som barnet er flyttet til⁽³¹⁾.

(30) Jf. kapitel 4.

(31) Jf. afsnit 3.3.

3.2.4. Undtagelser fra hovedreglen

Artikel 9, 10, 12 og 13 indeholder undtagelser fra hovedreglen, som angiver, at kompetencen kan ligge hos retterne i en anden medlemsstat end den, hvor barnet har sædvanligt opholdssted.

3.2.4.1. Fortsat kompetence på barnets tidligere sædvanlige opholdssted – artikel 9

Når et barn flytter fra én medlemsstat til en anden, er det ofte nødvendigt at vurdere samværsretten eller andre vilkår for samvær med henblik på at tilpasse dem til de nye omstændigheder. Artikel 9 indeholder en regel, som er politisk motiveret i ønsket om at sikre, at indehavere af forældreansvar tilskyndes til at blive enige om de nødvendige ændringer til den samværsret og de vilkår, der blev fastlagt tidligere, før flytningen, og, hvis dette ikke er muligt, at bede retten i det land, hvor barnet tidligere havde sædvanligt opholdssted, om at løse tvisten.

Dette hindrer ikke en person i at flytte inden for EU, men giver en garanti for, at den person, som ikke længere kan udøve sin samværsret som før, ikke behøver at anlægge sag ved retterne i den nye medlemsstat, men kan anmode den ret, der traf afgørelse om samværsretten, om at ændre vilkårene senest tre måneder efter flytningen. Retterne i den nye medlemsstat har ikke kompetence til at behandle sager om samværsret i denne periode.

3.2.4.2. Artikel 9 er underlagt følgende betingelser:

3.2.4.2.1. *Den samværsret, der skal ændres, skal være fastlagt i en retsafgørelse*

Artikel 9 finder kun anvendelse på en situation, hvor man ønsker at ændre en tidligere retsafgørelse om samværsret, som er truffet af retterne i en medlemsstat, før barnet flyttede. Hvis samværsretten ikke blev fastlagt i en retsafgørelse, finder artikel 9 ikke anvendelse, og de andre kompetenceregler træder i kraft. Derfor vil retterne i den "nye" medlemsstat have kompetence i henhold til artikel 8 til at afgøre spørgsmål om samværsret, når barnet først har fået sædvanligt opholdssted i den pågældende stat.

3.2.4.2.2. *Den finder kun anvendelse på "lovlig" flytning af et barn fra én medlemsstat til en anden*

Hvorvidt en flytning er "lovlig" skal vurderes i henhold til en retsafgørelse eller loven i domsstaten (herunder reglerne om international privatret). En sådan flytning kan f.eks. ske, hvis indehaveren af forældreansvaret får tilladelse til sammen med barnet at flytte til en anden medlemsstat uden samtykke fra den anden indehaver af forældreansvaret, eller hvor der gives et sådant samtykke. Hvis flytningen af barnet er ulovlig, måske som følge af en ensidig beslutning truffet af en indehaver af forældreansvar, finder artikel 9 ikke anvendelse, men derimod artikel 10⁽³²⁾. Hvis barnet skifter sædvanligt opholdssted som følge af en lovlig flytning til en anden medlemsstat, finder artikel 9 anvendelse, hvis de andre betingelser nedenfor er opfyldt.

(32) Jf. afsnit 4.2.

3.2.4.2.3. Den finder kun anvendelse i en periode på tre måneder efter flytningen af barnet

Perioden på tre måneder skal beregnes fra den dag, hvor barnet fysisk flyttes fra domsstaten til den "nye" medlemsstat. Flyttedatoen skal ikke forveksles med den dato, hvor barnet får sædvanligt opholdssted i den "nye" medlemsstat. Hvis der anlægges sag ved en ret i domsstaten efter udløbet af perioden på tre måneder fra flyttedatoen, har denne ret ikke kompetence efter artikel 9.

3.2.4.2.4. Barnet skal have fået sædvanligt opholdssted i den "nye" medlemsstat i løbet af perioden på tre måneder

Artikel 9 finder kun anvendelse, hvis barnet har fået sædvanligt opholdssted i den "nye" medlemsstat i løbet af perioden på tre måneder. Hvis barnet ikke har fået sædvanligt opholdssted dér i løbet af denne periode, vil retterne i domsstaten i princippet efter artikel 8 bevare kompetencen. Det bør bemærkes, at hvis barnet, efter at det er flyttet og ikke længere har sædvanligt opholdssted i den "gamle" medlemsstat, ikke har fået sædvanligt opholdssted i den "nye" medlemsstat, vil artikel 9 ikke alene ikke finde anvendelse, men der vil heller ikke være kompetence i henhold til artikel 8. I et sådant scenarie vil man muligvis skulle anvende bestemmelserne i artikel 13 til at tildele kompetencen til den medlemsstat, hvor barnet befinder sig.

3.2.4.2.5. Indehaveren af samværsret skal stadig have sædvanligt opholdssted i domsstaten

Hvis indehaveren af samværsret ikke længere har sædvanligt opholdssted i domsstaten, finder artikel 9 ikke anvendelse, men retterne i den nye

medlemsstat får kompetence, når barnet først har fået sædvanligt opholdssted dér.

3.2.4.2.6. Indehaveren af samværsret må ikke have accepteret den ændrede kompetence

Eftersom formålet med denne bestemmelse er at garantere, at indehaveren af samværsret stadig kan anlægge sag ved retterne i den medlemsstat, hvor denne har haft sædvanligt opholdssted i tre måneder efter, at barnet er flyttet til den "nye" medlemsstat, finder artikel 9 ikke anvendelse, hvis den pågældende har accepteret kompetencen for retterne i den "nye" medlemsstat.

Hvis indehaveren af samværsret giver møde for en ret i den "nye" medlemsstat uden at bestride dens kompetence, finder artikel 9 ikke anvendelse, og retten i den nye medlemsstat har kompetence i henhold til artikel 8. Dermed hindrer artikel 9 ikke indehaveren af samværsret i at anlægge sag ved retten i den "nye" medlemsstat for at få prøvet spørgsmålet om samværsret.

3.2.4.2.7. Den hindrer ikke retterne i den nye medlemsstat i at træffe afgørelse om andre spørgsmål end samværsret

Artikel 9 omhandler kun kompetence i spørgsmål om samværsret og finder ikke anvendelse på andre spørgsmål om forældreansvar, f.eks. forældremyndighed. Derfor hindrer artikel 9 ikke en indehaver af forældreansvar, som sammen med barnet er flyttet til den "nye" medlemsstat, i at anlægge sag ved retterne i den medlemsstat vedrørende ethvert andet spørgsmål om forældreansvar i løbet af de tre måneder efter flytningen.

3.2.4.2.8. *Fortsat kompetence på barnets tidligere sædvanlige opholdssted*
(artikel 9)

Er afgørelsen om samværsret blevet udstedt af retterne i den medlemsstat, som barnet er flyttet fra ("domsstaten")?

▶ NEJ

Artikel 9 finder ikke anvendelse, men retterne i den anden medlemsstat bliver kompetente, når barnet får sædvanligt opholdssted dér efter artikel 8.

▼ JA

Er barnet flyttet lovligt fra domsstaten til en anden medlemsstat ("den nye medlemsstat")?

▶ NEJ

Hvis flytningen er ulovlig, finder artikel 9 ikke anvendelse. I stedet gælder reglerne om barnebortførelse.

▼ JA

Har barnet fået sædvanligt opholdssted i den nye medlemsstat inden for de tre måneder?

▶ NEJ

Artikel 9 finder ikke anvendelse. Hvis barnet stadig har sædvanligt opholdssted i domsstaten efter tre måneder, forbliver kompetencen hos retterne i den medlemsstat efter artikel 8.

▼ JA

Har indehaveren af samværsret stadig sædvanligt opholdssted i domsstaten?

▶ NEJ

Artikel 9 finder ikke anvendelse.

▼ JA

Har indehaveren af samværsret givet møde for retten i den nye medlemsstat uden at bestride kompetencen?

▶ NEJ

Artikel 9 finder anvendelse.

▼ JA

Artikel 9 finder ikke anvendelse.

3.2.5. Kompetence i sager om barnebortførelse – artikel 10

Der gælder en særlig kompetenceregulering i barnebortførelsessager⁽³³⁾.

3.2.6. Aftale om værneting – artikel 12

3.2.6.1. Begrænset mulighed for at vælge en ret

Forordningen indfører en begrænset mulighed, som også er underlagt visse betingelser, for at anlægge sag ved en ret i en anden medlemsstat end den, hvor barnet har sædvanligt opholdssted, i sager vedrørende forældreansvar, hvor spørgsmålet enten har tilknytning til en begæring om skilsmisse i, eller barnet har en væsentlig tilknytning til den pågældende anden medlemsstat. Det bør bemærkes, at artikel 12 ikke indeholder nogen kompetenceregulering for de tilfælde, hvor der ikke foreligger en begæring som omhandlet i stk. 1 eller 3.

3.2.6.2. Artikel 12 omfatter to forskellige situationer:

Situation 1:

3.2.6.2.1. Skilsmisserettens kompetence i sager om forældreansvar

Artikel 12, STK. 1 OG 2

Når der verserer en skilsmissesag ved en ret i en medlemsstat, har den ret også kompetence i andre spørgsmål om forældreansvar, som knytter sig til skilsmissen, selv om det pågældende barn ikke har sædvanligt opholdssted i den medlemsstat. Dette finder anvendelse, uanset om barnet er barn af begge ægtefæller. Det samme gælder, hvis der er indgivet begæring om separation eller omstødelse af ægteskab til denne ret.

Skilsmisseretten har kompetence, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- mindst én af ægtefællerne har forældreansvar over for barnet
- hvis denne rets kompetence på det tidspunkt, hvor sagen anlægges, udtrykkeligt eller på anden utvetydig måde er accepteret af ægtefællerne og af indehaverne af forældreansvar, hvilket skal vurderes af retten, når sagen anlægges
- denne rets kompetence er til barnets bedste.

(33) Jf. afsnit 4.2.

Skilsmisserettens kompetence ophører, så snart:

- der er truffet endelig afgørelse om imødekomme eller afvisning af begæringen om skilsmisse
- der, såfremt der stadig verserer en sag om forældreansvar, da der blev truffet endelig afgørelse, er truffet endelig afgørelse i denne sag, eller
- sagerne om skilsmisse og forældreansvar er afsluttet af anden grund (f.eks. hvis begæringerne om skilsmisse og forældreansvar trækkes tilbage).

Bemærk: Lovgiverne havde ikke til hensigt at sondre mellem "superior interests of the child" (artikel 12, stk. 1, litra b)) og "best interests of the child" (artikel 12, stk. 3, litra b)) i den engelske version. Andre sprogversioner af forordningen bruger samme formulering i de to afsnit.

Situation 2:

3.2.6.2.2. Kompetence for en ret i en medlemsstat, som barnet har en væsentlig tilknytning til⁽³⁴⁾

Artikel 12, stk. 3

Retterne i en medlemsstat har ligeledes kompetence i spørgsmål vedrørende forældreansvar over for et barn i forbindelse med andre retssager end retssager om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab, jf. artikel 3, selv om barnet ikke har sædvanligt opholdssted i den pågældende medlemsstat, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- hvis barnet har en væsentlig tilknytning til den pågældende medlemsstat, bl.a. i kraft af, at en af indehaverne af forældreansvar har sit sædvanlige opholdssted

(34) Det bør bemærkes, at der på tidspunktet for udarbejdelsen af denne vejledning er indgivet en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen, som er relevant for fortolkningen af artikel 12, stk. 3. Jf. sag C-656/13 (2014/C 85/19). Anmodningen blev indgivet af Nejvyšší soud České republiky (Den Tjekkiske Republik) den 12. december 2013 i sagen L mod M, R og K. Spørgsmålet angår, hvorvidt artikel 12, stk. 3, skal fortolkes således, at den begrunder kompetence i en sag om forældreansvar, når sagen ikke har forbindelse med en anden verserende sag (det vil sige "andre retssager end dem, der er omhandlet i stk. 1"). Court of Appeal (England and Wales, Civil Division, United Kingdom) indgav den 2. august 2013 en anden anmodning om præjudiciel afgørelse om artikel 12, stk. 3, i sag 436/13, E mod B. I denne sag angik det første spørgsmål, hvorvidt en ret i en medlemsstat skal have kompetence i spørgsmål vedrørende forældreansvar i henhold til artikel 12, stk. 3, alene indtil der er truffet en endelig afgørelse i denne retssag, eller om den fortsætter selv efter, at der er truffet en endelig afgørelse?

i medlemsstaten, eller at barnet er statsborger i medlemsstaten. Dette er ikke udtømmende, og det er muligt at basere tilknytningen på andet

- hvis denne kompetence på det tidspunkt, hvor sagen anlægges, udtrykkeligt eller på anden utvetydig måde er accepteret af alle parter i sagen (dette svarer med andre ord til kravet i situation 1)
- hvis kompetencen er til barnets bedste (dette svarer også til betingelsen i artikel 12, stk. 1, litra b) – jf. også bemærkningen ovenfor i afsnit 3.2.6.2.1).

3.2.6.2.3. Kompetence i henhold til artikel 12, hvor et barn har sædvanligt opholdssted i et tredjeland, der ikke er kontraherende part i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 – artikel 12, stk. 4

I artikel 12, stk. 4, præciseres det, at kompetencen i henhold til artikel 12 anses for at være "til barnets bedste", hvis barnet har sædvanligt opholdssted i et tredjeland, som ikke er kontraherende part i Haagerkonventionen af 1996 om beskyttelse af mindreårige⁽³⁵⁾, navnlig hvis det er fundet umuligt at føre en retssag i det pågældende tredjeland.

Den begrænsede mulighed for, at en part kan vælge at anlægge sag ved en ret i en medlemsstat, hvor barnet ikke har sædvanligt opholdssted, men som barnet har en væsentlig tilknytning til, udvides f.eks. til at omfatte situationer, hvor barnet har sædvanligt opholdssted i et sådant tredjeland. Hvis rettens kompetence er blevet udtrykkeligt accepteret af alle parter

på det tidspunkt, hvor sagen anlægges, og det er til barnets bedste, har retterne i den medlemsstat kompetence.

3.2.7. Barnets aktuelle opholdssted – artikel 13

Hvis et barns sædvanlige opholdssted ikke kan fastslås, og artikel 12 ikke finder anvendelse, gives der i artikel 13 mulighed for, at dommeren i en medlemsstat kan behandle sager om forældreansvar vedrørende børn, som befinder sig i den medlemsstat.

3.2.8. Anden kompetence – artikel 14

Har ingen ret kompetence i medfør af artikel 8-13, afgøres spørgsmålet om kompetencen i hver enkelt medlemsstat efter medlemsstatens egen lovgivning om international privatret. Disse afgørelser skal anerkendes og erklæres eksigible i andre medlemsstater i overensstemmelse med forordningen.

(35) Jf. kapitel 8.

3.3. Henvisning til en ret, der er bedre egnet til at behandle sagen – artikel 15⁽³⁶⁾

3.3.1. Under hvilke omstændigheder er det muligt at henvise en sag efter artikel 15?

Forordningen indeholder en ny bestemmelse, som undtagelsesvis giver mulighed for, at en ret, hvor der anlægges sag, og som har kompetence til at påkende sagens realitet, kan henvise den til en ret i en anden medlemsstat, hvis den er bedre egnet til at behandle sagen. Retten kan henvise hele sagen eller en bestemt del af sagen.

Efter hovedreglen ligger kompetencen hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen anlægges (artikel 8). Derfor flytter kompetencen ikke automatisk i en sag, hvor barnet får sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat under sagen.

Der kan imidlertid være omstændigheder, hvor den ret, hvor sagen er anlagt ("retten i domsstaten"), undtagelsesvis ikke er bedst egnet til at behandle sagen. I henhold til artikel 15 kan retten i domsstaten under sådanne omstændigheder henvise sagen til en ret i en anden medlemsstat, hvis dette er til barnets bedste.

Når en sag er blevet henvist til en ret i en anden medlemsstat, kan den ikke henvises til en tredje ret.

Henvisning er underlagt følgende betingelser:

Barnet skal have en "særlig tilknytning" til den anden medlemsstat. I artikel 15, stk. 3, beskrives fem situationer, hvor barnet har en sådan tilknytning i henhold til forordningen:

- hvis barnet har fået sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat, efter at sagen er anlagt ved retten i domsstaten
- hvis barnet tidligere havde sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat
- hvis barnet er statsborger i den pågældende medlemsstat
- hvis en indehaver af forældreansvar har sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat, eller
- hvis barnets formue befinder sig i den pågældende medlemsstat, og sagen vedrører foranstaltninger til beskyttelse af barnet i tilknytning til forvaltning eller bevarelse af denne formue eller disponering herover.

Desuden skal begge retter være overbevist om, at henvisning af sagen er til barnets bedste. Dommerne bør samarbejde om at udføre denne vurdering på grundlag af "sagens særlige omstændigheder". Det bør de enten gøre direkte eller gennem de respektive centralmyndigheder.

(36) Jf. fodnote 34 ovenfor. I sagen E mod B, der henvises til deri, blev Domstolen stillet et andet spørgsmål, nemlig om virkningen af artikel 15: "Tillader rådsforordningens artikel 15 en ret i en medlemsstat at overføre en kompetence under omstændigheder, hvor der ikke verserer nogen aktuel retssag angående barnet?". Domstolen har på tidspunktet for udarbejdelsen af denne vejledning endnu ikke truffet afgørelse.

3.3.2. Hvem tager initiativ til henvisningen?

En sag kan henvises:

- på anmodning af en af parterne
- af rettens egen drift, hvis mindst én af parterne er indforstået hermed, eller
- på anmodning af en ret i en anden medlemsstat, hvis mindst én af parterne er indforstået hermed.

3.3.3. Hvilken procedure skal anvendes?

En ret, som modtager en anmodning om henvisning, eller som ønsker at henvise en sag af egen drift, har to muligheder:

- **Den kan udsætte behandlingen af sagen og opfordre parterne til at anlægge sag ved retten i den pågældende anden medlemsstat, eller**
- **anmode en ret i en anden medlemsstat direkte om at overtage sagen.**

I førstnævnte tilfælde skal retten i domsstaten fastsætte et tidsrum, inden for hvilket der skal anlægges sag ved en ret i den anden medlemsstat. Hvis parterne ikke anlægges sag inden udløbet af dette tidsrum, henvises sagen ikke, og retten i domsstaten fortsætter med at udøve sin kompetence. Der fastsættes i forordningen ikke noget specifikt tidsrum, men det skal være kort nok til at sikre, at henvisningen ikke skaber unødigt forsinkelse til skade for barnet og parterne. Den ret, som har modtaget anmodning om en henvisning, skal inden seks uger efter, at sagen er anlagt, beslutte, om den

vil acceptere sagen. Hvis den ikke erklærer sig kompetent, fortsætter retten i domsstaten med at udøve sin kompetence i hele sagen.

Det relevante spørgsmål er, om henvisningen i den enkelte sag er til barnets bedste. Denne vurdering bør være baseret på princippet om gensidig tillid og på den antagelse, at retterne i alle medlemsstater i princippet er kompetente til at behandle en sag. Centralmyndighederne kan spille en vigtig rolle ved at give dommerne oplysninger om situationen i den anden medlemsstat.

3.3.4. Visse praktiske aspekter

3.3.4.1. Hvordan finder en dommer, som ønsker at henvise en sag, ud af, hvilken ret i den anden medlemsstat der har kompetence?

Det Europæiske Civilretlige Atlas kan bruges til at finde den kompetente ret i de andre medlemsstater. I atlasset kan man finde den ret, der har stedlig kompetence i de forskellige medlemsstater, samt retternes kontaktoplysninger (navne, telefonnumre, e-mailadresser osv.) (jf. Det Europæiske Civilretlige Atlas⁽³⁷⁾). De centralmyndigheder, der udpeges i forordningen, kan også hjælpe dommerne med at finde den kompetente ret i den anden medlemsstat, hvilket de er forpligtet til i henhold til artikel 55, litra c)⁽³⁸⁾.

(37) http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_da.htm

(38) Jf. kapitel 7.

3.3.4.2. Hvordan skal dommerne kommunikere?

I henhold til artikel 15 skal retterne samarbejde om henvisningen, enten direkte eller gennem centralmyndighederne. Det kan være hensigtsmæssigt for de involverede dommere at kommunikere for at vurdere, hvorvidt betingelserne for henvisning er opfyldt i sagen, herunder især om det vil være til barnets bedste. Hvis de to dommere taler og/eller forstår et fælles sprog, bør de kontakte hinanden direkte pr. telefon eller e-mail⁽³⁹⁾. Andre moderne teknologiske midler kan også bruges, f.eks. telefonmøder. Hvis der er sprogvanskeligheder, kan dommerne, hvis der er ressourcer til det, bruge tolke. Centralmyndighederne vil også kunne bistå dommerne.

Dommerne skal holde parterne og deres juridiske rådgivere underrettet, men dommerne må selv afgøre, hvilke procedurer og forholdsregler der skal anvendes i den specifikke sag.

3.3.4.3. Hvem er ansvarlig for oversættelse af dokumenter?

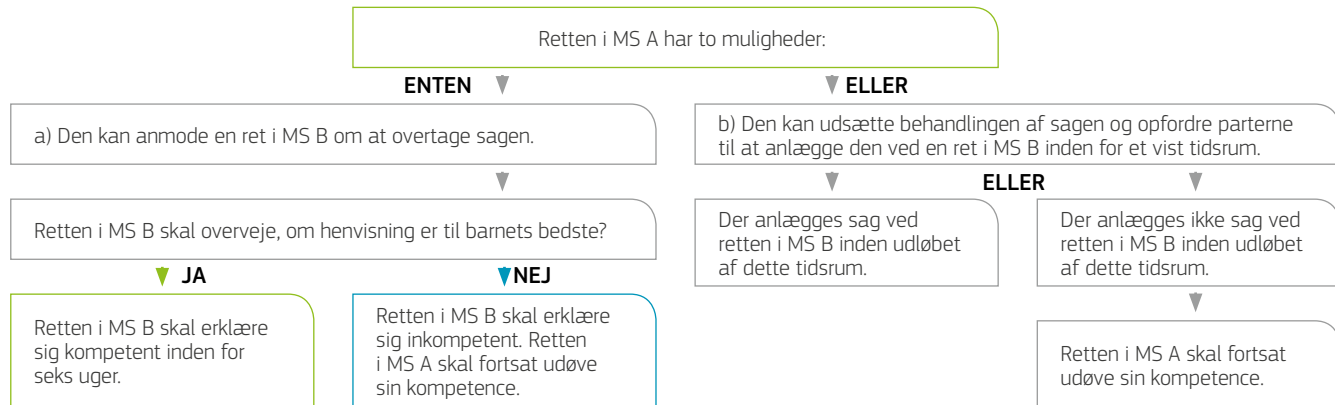
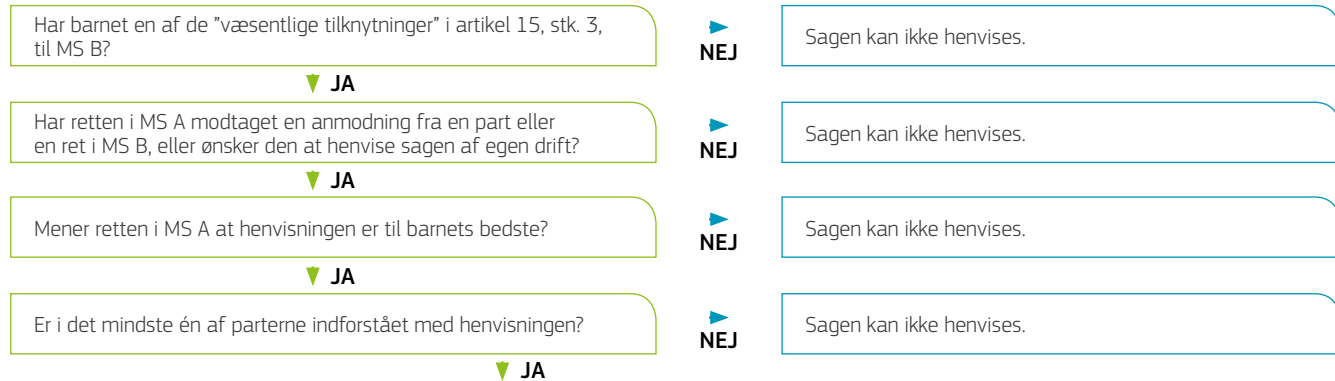
Oversættelse er ikke omtalt i artikel 15. Dommerne skal forsøge at finde en pragmatisk løsning, som tager højde for behovene og omstændighederne i den enkelte sag. Det er ikke sikkert, at oversættelse er krævet i den pågældende stats retsplejelov, hvis sagen henvises til en dommer, som forstår processproget. Hvis oversættelse er nødvendigt, drejer det sig muligvis kun om de vigtigste dokumenter. Centralmyndighederne vil også kunne bistå dommerne med uformelle oversættelser⁽⁴⁰⁾.

(39) Haagerkonferencen om international privatret har taget initiativ til oprettelsen af et internationalt Haag-netværk af dommere, som bl.a. har til formål at fremme direkte kommunikation mellem dommere inden for international familieret. Haagerkonferencen har udarbejdet en generel vejledning om juridisk kommunikation. De er begge beskrevet (på engelsk) på Haagerkonferencens websted – jf. <http://www.hcch.net/upload/haguenetwork.pdf> og http://www.hcch.net/upload/brochure_djc_en.pdf. Der findes også et netværk af familiedommere i EU, som arbejder aktivt inden for det europæiske retlige netværk for civil- og handelssager.

(40) Jf. afsnit 3.3.4.1 og fodnote 38.

3.3.4.4. Henvisning til en ret, der er bedre egnet – artikel 15

Når der er anlagt sag ved en ret i en medlemsstat ("MS A"), som er kompetent i henhold til forordningens artikel 8-14, kan den undtagelsesvis henvise sagen, eller en specifik del af sagen, til en ret i en anden medlemsstat ("MS B"), hvis følgende betingelser er opfyldt:

3.4. Hvad sker der, hvis der anlægges sag i to medlemsstater?

3.4.1. Lignende sager, der anlægges i to forskellige stater vedrørende samme barn – artikel 19, stk. 2

Det kan ske, at parter anlægger sag vedrørende samme forældreansvar over for samme barn med samme genstand og på samme grundlag i forskellige medlemsstater. Dette kan ende med parallelle sager og risiko for uforenelige retsafgørelser om samme spørgsmål.

Artikel 19, stk. 2, omhandler den situation, hvor en sag vedrørende forældreansvar anlægges i forskellige medlemsstater vedrørende:

- det samme barn og
- den samme genstand og på samme grundlag

I den situation er det i henhold til artikel 19, stk. 2, den ret, hvor der først er anlagt sag, der tager sagen. Den anden ret skal udsætte sagen og vente på, at den første ret beslutter, om den er kompetent. Hvis den første ret finder, at den er kompetent, skal den anden ret erklære sig inkompetent. Den anden ret kan kun fortsætte sagen, hvis den første ret konkluderer, at den ikke er kompetent, eller hvis den første ret beslutter at henvise sagen i henhold til artikel 15, og den anden ret accepterer henvisningen.

3.4.2. Forskellige typer sager, der anlægges i to forskellige stater vedrørende samme barn – artikel 19, stk. 2, og artikel 20

Hvis proceduren i artikel 19, stk. 2, skal finde anvendelse, skal sagerne i de to medlemsstater begge være om realiteten af de spørgsmål om forældreansvar, der rejses. Hvis sagen i den første medlemsstat imidlertid omhandler foreløbige og sikrende retsmidler i henhold til artikel 20, vil en eventuel sag, som efterfølgende anlægges i en anden medlemsstat vedrørende forældreansvar over for samme barn, ikke være underlagt reglen i artikel 19, stk. 2. Begrundelsen for dette er, at der ikke er risiko for, at retsafgørelserne er i strid med hinanden, fordi de foreløbige retsmidler ikke er eksigible i den anden medlemsstat.

Eksempel: Følgende situation gav anledning til to sager ved Domstolen:

To børn blev født i medlemsstat A. Faren var fra den medlemsstat, og moren var fra medlemsstat B. Kort tid efter fødslen brød forholdet mellem forældrene sammen, og moren ønskede at vende tilbage til medlemsstat B med børnene. De indgik en aftale om, at moren ville kunne tage begge børn med til medlemsstat B. Det ene af børnene, en dreng, var i stand til at rejse, mens det andet, en pige, var alvorligt syg og var nødt til at blive på hospitalet. Moren rejste til medlemsstat B og tog drengen med.

Faren mente imidlertid, at han ikke længere var bundet af aftalen, fordi den ikke var blevet godkendt af de kompetente myndigheder, og han anlagde sag ved en ret i medlemsstat A, hvor han anmodede om et foreløbig retsmiddel, nemlig foreløbig forældremyndighed, over begge børn. Denne anmodning blev

imødekommet. Senere anlagde moren en separat sag i medlemsstat B for at få forældremyndighed over drengen.

Faren anmodede rettidigt i henhold til forordningen om fuldbyrdelse af afgørelsen om foreløbig forældremyndighed fra retten i medlemsstat A i medlemsstat B. Retten i medlemsstat B forelagde Domstolen sagen og spurgte, hvorvidt bestemmelserne i artikel 21 ff., som omhandler anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, også finder anvendelse på foreløbige retsmidler, i den i artikel 20 angivne forstand, vedrørende forældremyndighed? Domstolen udtalte, at retsafgørelsen, som tilkendte faren foreløbige retsmidler vedrørende forældremyndighed, som er omfattet af forordningens artikel 20, ikke kunne fuldbyrdes i henhold til forordningens artikel 21⁽⁴¹⁾.

I den anden sag, som moren anlagde i medlemsstat B, med henblik på at få forældremyndighed over drengen, kontaktede retten dér retten i medlemsstat A for at få nærmere oplysninger om sagen og navnlig om den retsafgørelse, som retten havde truffet. Det var af forskellige grunde ikke muligt for retterne at kommunikere med hinanden, selv om retsmedsmanden i medlemsstat A fungerede som forbindelsesperson, og retten i medlemsstat B besluttede i lyset af, at der ikke var indgået en aftale mellem parterne, at den ikke kunne behandle sagen videre uden først at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse⁽⁴²⁾. De spørgsmål, der blev rejst i denne anden sag, blev behandlet af Domstolen på grundlag af sin afgørelse i den første sag, jf. ovenfor.

Det første spørgsmål omhandlede, hvorvidt forskrifterne i artikel 19, stk. 2, som omhandler *litispens* og indbyrdes sammenhængende krav, fandt anvendelse, hvis, hvilket tilsyneladende var tilfældet, retten – i dette tilfælde i medlemsstat A – alene skulle tage stilling til foreløbige retsmidler som omhandlet i forordningens artikel 20, og der ved en ret i en anden medlemsstat, som er kompetent til at påkende sagens realitet som omhandlet i forordningen – i dette tilfælde medlemsstat B – senere er anlagt sag med en påstand vedrørende fastlæggelse af samme forældreansvar, enten foreløbigt eller endeligt. Domstolen svarede, at bestemmelserne i artikel 19, stk. 2, ikke finder anvendelse under disse omstændigheder.

Domstolen blev også spurgt, hvor længe den anden ret, hvor der er anlagt sag, skal vente, før den træffer afgørelse om, hvorvidt den første ret har kompetence til at påkende sagens realitet. Retten udtalte, at, som det er tilfældet i denne sag, når den ret, ved hvilken sagen er anlagt senere, trods de anstrengelser, den har gjort sig for at få oplysninger fra den part, der gør *litispens* gældende, fra den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, og fra centralmyndighederne, ikke råder over nogen oplysninger, der gør det muligt at fastslå genstanden og grundlaget for en sag, der er anlagt ved retten i medlemsstat A, og som bl.a. tilsigter at godtgøre, at denne ret er kompetent i overensstemmelse med forordningen, og hensynet til barnets bedste, henset til de konkrete omstændigheder, kræver, at retten i medlemsstat B træffer en afgørelse, der kan anerkendes i andre medlemsstater end den, hvor retten, ved hvilken sagen er anlagt senere, er beliggende, tilkommer det denne sidstnævnte ret, efter en rimelig frist for besvarelse af de formulerede spørgsmål, at genoptage sagen, der er anlagt for den. Varigheden af denne rimelige frist skal fastsættes under hensyn til barnets bedste, henset til de konkrete omstændigheder i sagen.

(41) Jf. Domstolens dom af 15. juli 2010 i sag C-256/09, Bianca Purrucker mod Guillermo Valles Perez, Sml. 2010 I, s. 7353, ("Purrucker I").

(42) Jf. Domstolens dom af 9. november 2010 i sag C-256/10, Bianca Purrucker mod Guillermo Valles Perez, Sml. 2010 I, s. 7353, ("Purrucker II").

Hvordan kan en afgørelse anerkendes og fuldbyrdes i en anden medlemsstat?

3.5. Anerkendelse og fuldbyrdelse – Generelt

3.5.1. Procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse – artikel 21 og 23-39

En berettiget part kan anmode om, at en retsafgørelse om forældreansvar, som er truffet af en ret i en medlemsstat, skal eller ikke skal anerkendes og erklæres eksigibel i en anden medlemsstat ("eksekuturproceduren"). En retsafgørelse om foreløbige retsmidler, som falder ind under artikel 20, anses ikke for at være eksigibel i henhold til forordningen uden for den medlemsstat, hvor den blev truffet⁽⁴³⁾.

Anmodningen skal indgives til den kompetente ret i den medlemsstat, hvor afgørelsen søges anerkendt og fuldbyrdet. Den ret, som medlemsstaterne udpeger til dette formål, er angivet på liste 1⁽⁴⁴⁾. Den kompetente ret skal snarest muligt erklære, at retsafgørelsen er eksigibel i den pågældende medlemsstat.

Hverken den person, som der søges fuldbyrdelse mod, eller barnet har ret til at fremsætte bemærkninger over for retten i denne fase. Det er i Domstolens retspraksis blevet bekræftet, at den person, mod hvem der er truffet en afgørelse, ikke i henhold til artikel 31 kan anmode om en erklæring om, at retsafgørelsen ikke skal anerkendes eller fuldbyrdes.⁽⁴⁵⁾

(43) Jf. afsnit 3.4.2 ovenfor, og Purrucker I-sagen i fodnote 41.

(44) EUT C 85 af 23.3.2013, s. 6.

(45) Jf. dom af 11. juli 2008 i sag C-195/08 PPU, Inga Rinau, Sml. 2008 I, s. 5271.

Begge parter kan appellere afgørelsen og fremsætte bemærkninger i denne fase. Hvis sagsøger appellerer, skal den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, tilsiges til at give møde for appelretten.

3.5.2. Grunde til ikke-ankendelse af retsafgørelser om forældreansvar – artikel 23

Retten må kun afvise at erklære retsafgørelsen eksigibel, såfremt:

- en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til
- den, bortset fra i hastetilfælde, er truffet, uden at barnet har haft mulighed for at blive hørt
- en person er dømt som udebleven, og det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for den pågældende i så god tid og på en sådan måde, at denne har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre det fastslås, at vedkommende utvetydigt har accepteret retsafgørelsen
- den person, der gør gældende, at retsafgørelsen krænker vedkommendes forældreansvar, ikke har haft mulighed for at blive hørt
- den er uforenelig med en anden retsafgørelse, på de betingelser der er omhandlet i artikel 23, litra e)-f)
- sagen omhandler anbringelse af et barn i en anden medlemsstat, og proceduren i artikel 56 ikke er blevet fulgt.

3.5.3. Appel mod retsafgørelser om, hvorvidt en retsafgørelse skal erklæres for eksigibel – artikel 33

Parterne kan appellere retsafgørelsen. Appellen skal indgives til de retter, som medlemsstaterne udpeger til dette formål, og som er anført på liste 2⁽⁴⁶⁾. Begge parter kan fremsætte bemærkninger over for retten i denne fase.

3.5.4. Fri proces og anden bistand – artikel 50 og 55, litra b)

En person, som anmoder om en afgørelse om eksigibilitet, er berettiget til fri proces, hvis denne var berettiget til det i domsstaten. En sådan person kan også få bistand fra centralmyndighederne, som kan give oplysninger og yde bistand til indehavere af forældreansvar, som ønsker at få retsafgørelser anerkendt og fuldbyrdet i en anden medlemsstat.

3.5.5. Anerkendelse og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter og aftaler – artikel 46

Som det forklares i afsnit 3.1.3.2 og 3.1.3.3, finder proceduren for anerkendelse og fuldbyrdelse også anvendelse på officielt bekræftede dokumenter og aftaler, der er eksigible i domsstaten. De anerkendes og erklæres eksigible i andre medlemsstater på samme vilkår som retsafgørelser.

3.5.6. Intet krav om legalisering af dokumenter – artikel 52

Hvis der anmodes om anerkendelse, en erklæring om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller fuldbyrdelse af en retsafgørelse vedrørende forældreansvar i henhold til forordningen, kræves der ingen legalisering af de dokumenter, der skal bruges til dette formål. En retsafgørelse om forældremyndighed eller en attest om en sådan retsafgørelses eksigibilitet, skal ikke legaliseres i forbindelse med anerkendelse eller fuldbyrdelse i en anden medlemsstat.

3.5.7. Undtagelser til den almindelige procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse – artikel 40

3.5.7.1. Retsafgørelser om samværsret og tilbagegivelse af børn i henhold til artikel 11, stk. 6-8 – artikel 41 og 42

Den ovenfor beskrevne procedure finder generelt anvendelse på retsafgørelser om forældreansvar, f.eks. i sager om forældremyndighed. Der er imidlertid to undtagelser, hvor denne procedure ikke skal anvendes, og hvor en retsafgørelse skal anerkendes og fuldbyrdes i andre medlemsstater uden en procedure. Undtagelserne vedrører samværsret (jf. afsnit 3.6.3) og tilbagegivelse af et barn, som ulovligt er blevet fjernet eller tilbageholdt (jf. afsnit 4.4.7). I begge disse situationer stilles der i forordningen ikke krav om en afgørelse om eksigibilitet, og bestemmelserne om indsigelse mod anerkendelse og grundene i artikel 23 finder ikke anvendelse. I stedet indføres der en procedure, hvor retten i domsstaten udsteder en attest, som sammen med en genpart af den retsafgørelse, som attesten omhandler, er tilstrækkelig til direkte fuldbyrdelse af retsafgørelsen. Der findes flere

(46) EUT C 85 af 23.3.2013, s. 6.

oplysninger om disse attester i afsnit 3.6.3 ff. vedrørende samværsret og 4.4.7 ff. om tilbagegivelse af barnet.

3.5.7.2. Attest om fuldbyrdelse af en retsafgørelse om tilbagegivelse af et barn – artikel 42 og bilag IV

Den attest, der skal udstedes med henblik på fuldbyrdelse af en retsafgørelse om tilbagegivelse af et barn efter ulovlig fjernelse i overensstemmelse med en retsafgørelse truffet i henhold til artikel 11, stk. 8, skal indeholde følgende oplysninger:

- a. barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad

Bemærk: Denne bestemmelse betyder, at det er den ret, som udsteder attesten, og som traf retsafgørelsen, der er forpligtet til at høre barnet, medmindre den finder det uhensigtsmæssigt i lyset af barnets alder eller modenhedsgrad. Den bør ikke udstede attesten, medmindre denne betingelse er opfyldt.

- b. alle parter har haft mulighed for at blive hørt
- c. retten i sin afgørelse har taget hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for den retsafgørelse, der blev truffet om ikke at tilbagegive barnet i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980.

Desuden skal attesten indeholde nærmere oplysninger om de foranstaltninger, som retten har truffet for at sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagevenden til den medlemsstat, hvor det har sit sædvanlige opholdssted. Der er plads til dette i attestens punkt 14.

Dommeren udsteder attesten af egen drift.

3.5.7.3. Dokumenter, der skal fremlægges i forbindelse med fuldbyrdelse – artikel 45

Den part, som anmoder om fuldbyrdelse, skal fremlægge en genpart af retsafgørelsen og den attest, der er udstedt i henhold til artikel 41 eller 42, på de sprog, som retsafgørelsen er affattet på. Når der ansøges om fuldbyrdelse i den anden medlemsstat, skal den relevante del af attesten oversættes til et officielt sprog i den pågældende medlemsstat. Med hensyn til samværsret skal de praktiske vilkår for udøvelsen af samværsretten i attestens punkt 12 oversættes. Med hensyn til tilbagegivelse af et barn skal de foranstaltninger, der er truffet for at sikre beskyttelsen af barnet, og som skal beskrives i attestens punkt 14, oversættes.

3.6. Regler om samværsret – anerkendelse og fuldbyrdelse – artikel 40 og 41

3.6.1. Direkte anerkendelse og fuldbyrdelse af samværsret i henhold til forordningen – artikel 40 og 41

En af forordningens vigtigste politiske mål er at sikre, at et barn gennem hele sin barndom kan bevare kontakten til alle indehavere af forældreansvar, selv efter en separation, og når de bor i forskellige medlemsstater⁽⁴⁷⁾. Forordningen fremmer udøvelsen af grænseoverskridende samværsret ved at sikre, at en retsafgørelse om samværsret, som er truffet i én medlemsstat, kan anerkendes og er eksigibel i en anden medlemsstat, hvis den ledsages af en attest udstedt af retten i domsstaten⁽⁴⁸⁾. Dette er ikke til hinder for, at en indehaver af forældreansvar kan anmode om anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse om samværsret ved at anmode om en afgørelse om eksigibilitet i henhold til de relevante bestemmelser i forordningen, hvis de ønsker det (se artikel 40, stk. 2, og afsnit 3.5).

(47) På denne måde afspejler forordningen princippet i artikel 9 og 10 i FN's konvention om barnets rettigheder. Konventionen finder anvendelse på børn under 18 år. Jf. også artikel 24, stk. 3, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (2010/C 83/02) EN 30.3.2010, EUT C 83/389.

(48) Jf. afsnit 3.6.7.

3.6.2. Hvilke typer samværsret er omfattet? – Artikel 2, stk. 10

"Samværsret" omfatter navnlig retten til at bringe barnet til et andet sted end dets sædvanlige opholdssted for et begrænset tidsrum.

Reglerne om samværsret finder anvendelse på enhver type samværsret, uanset hvem den begunstiger. Ifølge national lovgivning kan samværsret tildeles den forælder, som barnet ikke bor hos, eller andre familiemedlemmer, som f.eks. bedsteforældre eller andre.

"Samværsret" kan omfatte enhver form for samvær mellem barnet og den anden person, herunder f.eks. kontakt pr. telefon, Skype, internet eller e-mail.

Disse regler om anerkendelse og fuldbyrdelse finder kun anvendelse på retsafgørelser om samværsret. Derimod reguleres anerkendelse af en retsafgørelse om afslag på en anmodning om samværsret af de almindelige regler om anerkendelse.

3.6.3. Hvad er betingelserne for at udstede en attest? – Artikel 40 og 41 samt bilag III

En retsafgørelse om samværsret anerkendes i en anden medlemsstat og er eksigibel dér, hvis den ledsages af en attest, som skal udstedes af dommeren i domsstaten. Attesten giver en garanti for, at visse procedurmæssige sikkerhedsforanstaltninger er blevet fulgt i løbet af proceduren i domsstaten.

Dommeren i domsstaten skal udstede attesten, når denne har bekræftet, at følgende procedurmæssige sikkerhedsforanstaltninger er blevet fulgt:

- alle parter har haft mulighed for at blive hørt
- barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad
- i tilfælde hvor en person er dømt som udebleven, hvis det indledende processkrift i sagen er blevet forkyndt for den pågældende i så god tid og på en sådan måde, at denne har kunnet varetage sine interesser under sagen, eller, såfremt disse betingelser ikke har været opfyldt i forbindelse med forkyndelsen, det ikke desto mindre fastslås, at vedkommende utvetydigt har accepteret retsafgørelsen.

Selv om dette ikke er reguleret i forordningen, kan dommere betragte det som god praksis, at hvis der er truffet afgørelse om ikke at høre barnet pga. barnets alder eller modenhedsgrad, bør de i afgørelsen

angive en beskrivelse af de foranstaltninger, de har truffet for at undersøge barnets alder og modenhedsgrad, samt af årsagerne til, at barnet ikke fik mulighed for at blive hørt.

Hvis de procedurmæssige sikkerhedsforanstaltninger ikke er blevet fulgt, vil afgørelsen ikke blive anerkendt eller være eksigibel i andre medlemsstater, men parterne vil skulle anmode om en afgørelse om eksigibilitet til dette formål (jf. afsnit 3.5).

3.6.4. Attesten – artikel 41, stk. 2

Dommeren i domsstaten skal udstede attesten på det sprog, som retsafgørelsen er affattet på, på standardformularen i bilag III. Attesten viser både, om ovennævnte procedurmæssige sikkerhedsforanstaltninger er blevet fulgt, og indeholder praktiske oplysninger, som vil lette fuldbyrdelsen af retsafgørelsen. Disse oplysninger kan f.eks. være navne og adresser på indehaverne af forældreansvar og børnene, de praktiske vilkår for udøvelsen af samværsret, særlige forpligtelser, der påhviler indehaveren af forældreansvar eller den anden forælder, samt eventuelle forpligtelser knyttet til udøvelsen af samværsretten. Alle de forpligtelser, der nævnes i attesten vedrørende samværsret, er i princippet direkte eksigible i henhold til reglerne.

3.6.5. Hvornår skal dommeren i domsstaten udstede attesten? – Artikel 41, stk. 1 og 3

Det afhænger af, hvorvidt den samværsret, der skal udøves, på det tidspunkt, hvor retsafgørelsen træffes, involverer en situation på tværs af grænserne.

3.6.5.1. Samværsretten involverer en situation på tværs af grænserne

Hvis samværsretten på det tidspunkt, hvor retsafgørelsen træffes, involverer en situation på tværs af grænserne, f.eks. hvis en forælder til det pågældende barn er bosiddende i eller har planer om at flytte til en anden medlemsstat, skal dommeren udstede attesten på embeds vegne ("ex officio"), når retsafgørelsen bliver eksigibel, selv om det kun er foreløbigt.

Ifølge de nationale love i mange medlemsstater er retsafgørelser om forældreansvar "eksigible" uanset en appel. Hvis en national lov ikke giver mulighed for, at en retsafgørelse er eksigibel under en verserende appel, har dommeren i domsstaten ret til det i henhold til forordningen. Formålet er at forhindre, at langtrukne appeller forsinker fuldbyrdelsen af en retsafgørelse unødigt.

3.6.5.2. Samværsretten involverer ikke en situation på tværs af grænserne

Hvis der på det tidspunkt, hvor retsafgørelsen træffes, ikke er nogen indikation af, at samværsretten vil blive udøvet på tværs af de nationale grænser, er dommeren ikke forpligtet til at udstede en attest. Hvis sagens omstændigheder imidlertid peger i retning af, at der er en faktisk eller potentiel chance for, at samværsretten vil involvere en situation på tværs af grænserne, vil det være god praksis for dommerne at udstede attesten samtidig som retsafgørelsen. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvis den pågældende ret befinder sig tæt på grænsen til en anden medlemsstat, eller hvis indehavere af forældreansvar er af forskellige nationaliteter.

Hvis situationen senere bliver grænseoverskridende, f.eks. fordi en af indehaverne af forældreansvar flytter til en anden medlemsstat, kan enhver af parterne på et hvilket som helst tidspunkt anmode retten i domsstaten, som traf retsafgørelsen, om at udstede en attest.

3.6.6. Er det muligt at appellere attesten? – Artikel 43 og betragtning 24

Nej, det er ikke muligt at appellere udstedelsen af attesten. Hvis dommeren i domsstaten har begået en fejl, da denne udstedte attesten, og den ikke gengiver retsafgørelsen korrekt, er det muligt at indgive en anmodning om berigtigelse til retten i domsstaten. I dette tilfælde finder den nationale lovgivning i domsstaten anvendelse.

3.6.7. Hvad er virkningerne af attesten? – Artikel 41, stk. 1, og artikel 45

En retsafgørelse om samværsret, som ledsages af en attest, anerkendes og er eksigibel i andre medlemsstater, uden at det er nødvendigt at anmode om en afgørelse om eksigibilitet.

Når retsafgørelsen om samværsret er ledsaget af en attest, kan indehaveren af samværsret anmode om, at retsafgørelsen anerkendes og fuldbyrdes i en anden medlemsstat uden yderligere procedure ("eksekvatur"). Endvidere kan den anden part ikke anfægte anerkendelsen af retsafgørelsen. Derfor er det ikke nødvendigt at anmode om en afgørelse om eksigibilitet for en retsafgørelse om samværsret, ligesom det ikke er muligt at anfægte anerkendelse af retsafgørelsen med de grunde til ikke-ankendelse, der er anført i artikel 23. En attest for retsafgørelsen udstedes af retten i domsstaten, hvis visse proceduremæssige sikkerhedsforanstaltninger er blevet fulgt. En part, som ønsker at anmode om fuldbyrdelse af samværsret i en anden medlemsstat, skal fremlægge en genpart af afgørelsen og attesten. Det er ikke nødvendigt at oversætte attesten, bortset fra punkt 12 om de praktiske vilkår for udøvelsen af samværsret.

3.6.8. En retsafgørelse skal betragtes som sidestillet med en retsafgørelse fra domsstaten – artikel 44 og 47

Attesten sikrer, at retsafgørelsen i forbindelse med anerkendelse og fuldbyrdelse i den anden medlemsstat betragtes som sidestillet med en retsafgørelse, som er truffet dér.

Når en retsafgørelse anerkendes og er eksigibel i en anden medlemsstat, skal den behandles som om, den var en "national" retsafgørelse, og anerkendes og fuldbyrdes på samme vilkår som en retsafgørelse, der er truffet i den medlemsstat. Hvis en part ikke frivilligt efterkommer en retsafgørelse om samværsret, kan den anden part anmode myndighederne i fuldbyrdelsesmedlemsstaten direkte om at fuldbyrde den. Fuldbyrdelsesproceduren er ikke reguleret af forordningen, men af den nationale lovgivning (se kapitel 5).

3.6.9. Fuldbyrdelsesmedlemsstatens retters beføjelse til at fastlægge praktiske vilkår for udøvelsen af samværsretten – artikel 48

Fuldbyrdelse kan være vanskeligt eller helt umuligt, hvis retsafgørelsen ikke indeholder nogen eller kun få oplysninger om vilkårene for udøvelsen af samværsretten. For at sikre at samværsretten stadig kan fuldbyrdes i sådanne situationer, giver forordningen retterne i fuldbyrdelsesmedlemsstaten beføjelse til at fastlægge de nødvendige praktiske vilkår for udøvelsen af samværsretten, samtidig med at de væsentlige elementer i retsafgørelsen respekteres.

Artikel 48 foreskriver ikke noget om retten i fuldbyrdelsesstatens kompetence til at påkende sagens realitet. Derfor vil praktiske vilkår, som er fastlagt i henhold til denne bestemmelse, ophøre med at finde anvendelse, når den ret i en medlemsstat, der har kompetence til at påkende sagens realitet, træffer en senere retsafgørelse.

A young boy with dark hair, wearing a blue shirt, is seen from the back, holding a white teddy bear. He is looking towards a man and a woman who are standing by a large window, engaged in conversation. The scene is set in a bright, modern interior with large windows and light-colored curtains. The text "4. Reglerne om international barnebortførelse i EU" is overlaid on the bottom left of the image.

4. Reglerne om international barnebortførelse i EU

4.1. Generel introduktion – artikel 10, 11, 40, 42, 55 og 62

4.1.1. Forholdet til Haagerkonventionen af 1980 – artikel 60 og 62 samt betragtning 17

Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser ("Haagerkonventionen af 1980") er blevet ratificeret af alle EU's medlemsstater og finder stadig anvendelse på sager om barnebortførelser mellem medlemsstaterne. Haagerkonventionen af 1980 suppleres imidlertid af visse bestemmelser i forordningen, som er gældende i disse situationer. Derfor har bestemmelserne i forordningen i forbindelse med anvendelsen af Haagerkonventionen af 1980 på forholdet mellem medlemsstaterne forrang for bestemmelserne i konventionen, når det drejer sig om spørgsmål, der er reguleret i forordningen.

4.1.2. Afskrækkelse fra forældres barnebortførelse

Haagerkonventionen af 1980 og forordningen har samme mål, nemlig at afskrække forældre fra at bortføre børn mellem medlemsstater. Hvis det alligevel sker, søger både konventionen og forordningen at sikre hurtig tilbagegivelse af barnet til domsstaten⁽⁴⁹⁾. I både konventionen og forordningen omfatter barnebortførelse både ulovlig fjernelse og ulovlig tilbageholdelse⁽⁵⁰⁾. Følgende gælder sager, som omfatter begge situationer.

(49) Jf. forordningens betragtning 17 og bl.a. artikel 1, litra a), og artikel 12 i Haagerkonventionen af 1980.

(50) Jf. forordningens artikel 2, stk. 9 og 11, og artikel 3, 4 og 5 i konventionen.

4.1.3. Generel beskrivelse af forordningens anvendelse på barnebortførelser

Når et barn bortføres fra en medlemsstat ("domsstaten") til en anden medlemsstat ("den anmodede medlemsstat"), sikrer forordningen, at retterne i domsstaten bevarer kompetencen til at træffe afgørelse om forældremyndigheden uanset bortførelsen. Når der indgives en anmodning om tilbagegivelse af barnet til en ret i den anmodede medlemsstat, anvender retten Haagerkonventionen af 1980 suppleret af konventionen. Hvis retten i den anmodede medlemsstat bestemmer ikke at tilbagegive barnet af de grunde, der er angivet i konventionens artikel 13, fremsender den straks en genpart af retsafgørelsen til den kompetente ret i domsstaten ("retten i domsstaten"), som tager stilling til spørgsmålet om forældremyndighed på anmodning af en part, hvis der ikke allerede er anlagt sag derom. Hvis retten i domsstaten træffer afgørelse om, at barnet skal tilbagegives, anerkendes denne afgørelse i den anmodede medlemsstat og er eksigibel dér, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet (jf. afsnit 4.4.7 og figuren i afsnit 4.4.9).

4.1.4. Hovedprincipperne i reglerne om barnebortførelse

1. Når et barn er blevet fjernet eller tilbageholdt ulovligt, bevarer retterne i domsstaten i princippet kompetencen (jf. figuren i afsnit 4.4.2).
2. Retterne i den anmodede medlemsstat sikrer, at barnet tilbagegives hurtigt (jf. figuren i afsnit 4.3.6).
3. Hvis retten i den anmodede medlemsstat beslutter ikke at tilbagegive barnet af en af de grunde, der er angivet i konventionens artikel 13, skal den fremsende en genpart af retsafgørelsen til den kompetente ret i domsstaten, som underretter parterne. De to retter skal samarbejde (jf. figuren i afsnit 4.4.9).
4. Hvis retten i domsstaten bestemmer, at barnet skal tilbagegives, er det ikke nødvendigt med en afgørelse om eksigibilitet for retsafgørelsen, da den er eksigibel i den anmodede medlemsstat (jf. figuren i afsnit 4.4.9)⁽⁵¹⁾.
5. Centralmyndighederne i domsstaten og den anmodede medlemsstat samarbejder med hinanden og bistår retterne med deres opgaver⁽⁵²⁾.

(51) I dommen af 1. juli 2010 i sag C-211/10 PPU, Povse mod Alpage, Sml. 2010 I, s. 6673, præciserede Domstolen bl.a., at det for, at en retsafgørelse truffet i henhold til artikel 11, stk. 8, skal være eksigibel med hensyn til tilbagegivelse af et barn, kræver det ikke nødvendigvis, at sagen for retten i domsstaten førte til en afgørelse om forældremyndighed over barnet, jf. præmis 5 ff.

(52) Jf. forordningens artikel 55 og artikel 7 i konventionen.

4.1.5. Dommernes vigtige rolle

Generelt skal det bemærkes, at de spørgsmål, der behandles i de forskellige internationale instrumenter om barnebortførelser, er så komplekse og af en sådan art, at det kræver specialiserede eller veluddannede dommere. Selv om retternes organisation ikke hører under forordningens anvendelsesområde, har de medlemsstater, der har samlet kompetencen til at behandle sager vedrørende Haagerkonventionen af 1980 på et begrænset antal retter eller dommere, gode erfaringer og har øget kvaliteten og effektiviteten af sagsbehandlingen

Det internationale samarbejde mellem familieretsdommere har udviklet sig i de senere år. Der findes nu et stadig større netværk af dommere, som kan bistå i at fremme anvendelsen af konventionen og forordningen i sager om barnebortførelse og andre sager, som involverer børn. I mange lande er der udpeget kontaktdommere, som kan bidrage til kommunikationen og yde råd og støtte til deres kolleger i deres egen stat og andre stater i de spørgsmål, der måtte opstå i disse sager⁽⁵³⁾.

(53) Der findes nærmere oplysninger om det internationale Haag-netværk af dommere på http://www.hcch.net/index_en.php?act=text.display&tid=21. Jf. også fodnote 39 ovenfor. Det europæiske netværk af familieretsdommere indgår i det Europæiske Retlige Netværk.

4.2. Kompetence i sager om barnebortførelse

4.2.1. Forebyggelse af ændret kompetence efter bortførelse – artikel 10

4.2.1.1. Retterne i domsstaten bevarer kompetencen

For at afskrække forældre fra at bortføre deres børn mellem medlemsstater, sikrer artikel 10, at retterne i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse (domsstaten), bevarer deres kompetence til også derefter at påkende sagens realitet. Kompetencen kan kun tildeles retterne i den nye medlemsstat ("den anmodede medlemsstat") på meget strenge betingelser (jf. figuren i afsnit 4.2.2).

4.2.1.2. Begrænsede situationer, hvor retterne i den anmodede stat får kompetence

Forordningen giver kun mulighed for at tildele kompetence til retterne i den anmodede medlemsstat i to situationer:

Situation 1:

- Barnet har fået sædvanligt opholdssted i den anmodede medlemsstat.
- Alle indehavere af forældremyndighed har affundet sig med bortførelsen.

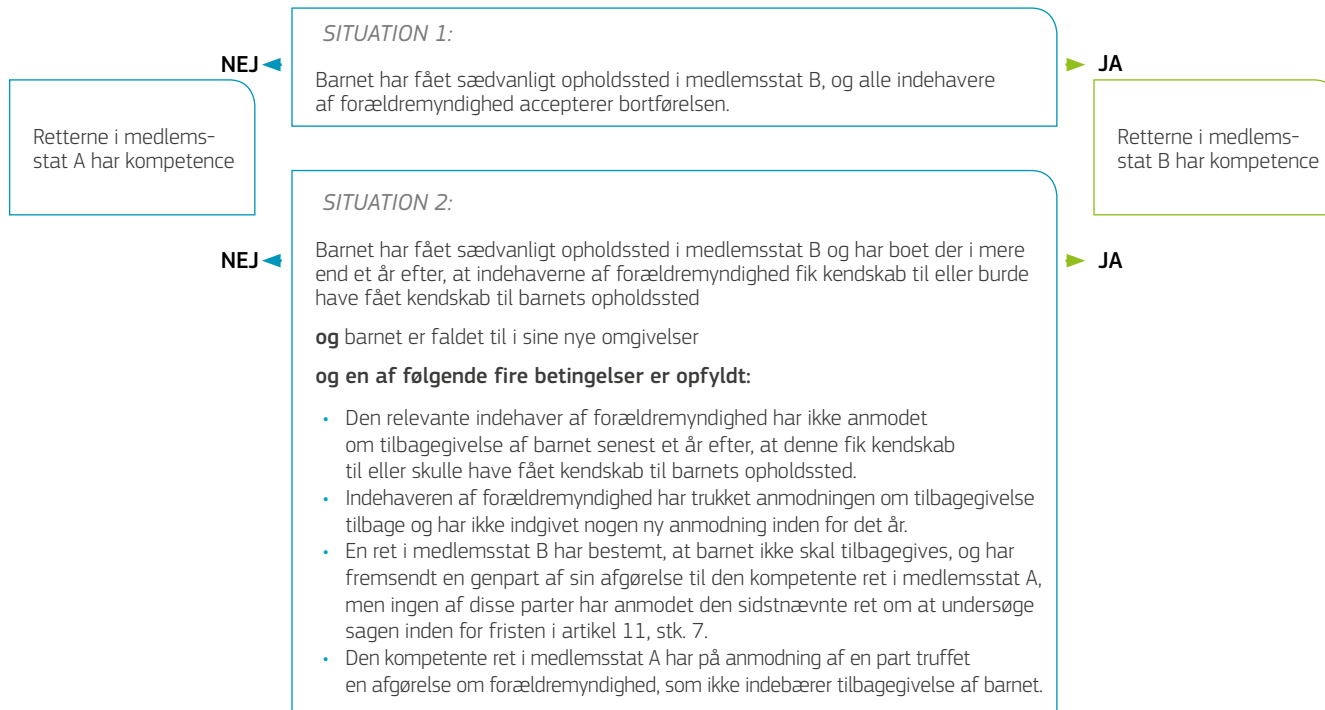
Situation 2:

- Barnet har fået sædvanligt opholdssted i den anmodede medlemsstat og har boet i den medlemsstat i mindst ét år efter, at indehaverne af forældremyndighed fik kendskab til eller burde have fået kendskab til barnets opholdssted.
- Barnet er faldet til i sine nye omgivelser **og yderligere er mindst én af følgende betingelser opfyldt:**
 - Der er ikke inden et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden fik kendskab til eller burde have fået kendskab til barnets opholdssted, fremsat nogen anmodning om tilbagegivelse.
 - Der er fremsat en anmodning om tilbagegivelse, men denne er blevet trukket tilbage, og der er ikke indgivet en ny anmodning inden for det år.
 - Der er truffet en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet i den anmodede stat, og retterne i begge medlemsstater har truffet de nødvendige foranstaltninger efter artikel 11, stk. 6, men sagen er blevet afsluttet efter artikel 11, stk. 7, fordi parterne ikke har indgivet indlæg senest tre måneder efter at være blevet underrettet derom.
 - Den kompetente ret i domsstaten har truffet en afgørelse om forældremyndighed, som ikke indebærer tilbagegivelse af barnet. Det bør i denne forbindelse bemærkes, at Domstolen har præciseret at betingelsen i artikel 10, litra b), nr. iv), skal fortolkes strengt, og den pågældende retsafgørelse skal være en endelig retsafgørelse. Derfor opfylder en retsafgørelse om et foreløbigt eller sikrende retsmiddel ikke denne betingelse og kan ikke medføre overførsel af kompetencen til retterne i den medlemsstat, som barnet blev fjernet til⁽⁵⁴⁾.

(54) Jf. sag C-211/10, Povse mod Alpagó, jf. fodnote 51 ovenfor, præmis 39 til 49.

4.2.2. Kompetence i barnebortførelsessager – virkningen af artikel 10

Eksempel: Et barn bortføres fra medlemsstat A til medlemsstat B og bliver dér. Hvilken ret har kompetence til at påkende sagens realitet?

4.3. Sikring af hurtig tilbagegivelse af barnet – artikel 11, stk. 1 til 5

4.3.1. Retten anvender Haagerkonventionen af 1980 som suppleret af forordningen (artikel 11, stk. 1 til 5)

Når en ret i en medlemsstat modtager en anmodning om tilbagegivelse af et barn i henhold til Haagerkonventionen af 1980, anvender den reglerne i konventionen suppleret af forordningens artikel 11, stk. 1 til 5 (jf. figuren i afsnit 4.3.6). I den forbindelse kan det være nyttigt for dommeren at rådføre sig med den relevante retspraksis vedrørende konventionen, som findes i INCADAT-databasen, der er oprettet af Haagerkonferencen om International Privatrete⁽⁵⁵⁾. Den forklarende rapport og de praktiske vejledninger om denne konvention kan også være nyttige (jf. Haagerkonferencen om International Privatrete's websted)⁽⁵⁶⁾. Det Europæiske Retlige Netværk på det civil- og handelsretlige område har også udarbejdet en praktisk vejledning med oplysninger om metoderne til behandling og høring af tilbagegivelsessager⁽⁵⁷⁾.

4.3.2. Retten vurderer, hvorvidt en bortførelse har fundet sted – artikel 2, stk. 11, litra a) og b)

Dommeren skal først vurdere, om der har været en "ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse". Definitionen i forordningens artikel 2, stk. 11, svarer stort

(55) <http://www.incadat.com/>. INCADAT-databasen indeholder nu også sager vedrørende forordningen samt Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols sager.

(56) http://www.hcch.net/index_en.php; http://www.hcch.net/index_en.php?act=text.display&tid=21; http://www.hcch.net/index_en.php?act=publications.details&pid=2779

(57) Jf. https://e-justice.europa.eu/content_parental_child_abduction-309-en.do?clang=en

set til den i artikel 3 i Haagerkonventionen af 1980 og omfatter fjernelse eller tilbageholdelse af et barn i strid med en forældremyndighed i henhold til loven i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før bortførelsen.

4.3.2.1. Definition af forældremyndighed – artikel 2, stk. 9 og 11

Det siger sig selv, at definitionen af forældremyndighed er af central betydning for spørgsmålet om, hvorvidt barnet er blevet fjernet eller tilbageholdt ulovligt. Begrebet skal ikke kun defineres i henhold til loven i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted. Begrebet skal have en selvstændig betydning, som afspejler bestemmelserne i forordningen og i konventionen. Eksistensen og udøvelsen af forældremyndighed skal muligvis også overvejes på grundlag af bestemmelserne i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, idet det i chartrets artikel 7 hedder, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin kommunikation, hvilket svarer til bestemmelsen i den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 8. I medfør af chartrets artikel 51 skal EU's institutioner og medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten, respektere rettighederne, overholde principperne og fremme anvendelsen af chartret⁽⁵⁸⁾.

Eksempel: Denne situation har været genstand for en sag ved Domstolen, hvor faren og moren til tre børn ikke var gift med hinanden, og hvor faren i henhold til loven i den medlemsstat, hvor børnene havde deres sædvanlige opholdssted, ikke havde forældremyndighed uden en retsafgørelse eller en aftale. Moren flyttede børnene til en anden medlemsstat, og faren

(58) Jf. dom af 5. oktober 2010 i sag C-400/10 PPU, McB mod L.E., Sml. 2010 I, s. 0000.

anmodede om tilbagegivelse i henhold til Haagerkonventionen som suppleret af forordningen. Faren gjorde gældende, at artikel 7 i chartret om grundlæggende rettigheder fandt anvendelse, idet at forordningen skulle fortolkes således, at en biologisk far automatisk erhverver forældremyndighed i en situation, hvor han og hans børn har et familieliv, som svarer til det, en familie baseret på ægteskab har. Fjernelse af børnene ville på det grundlag være ulovlig i henhold til forordningen og konventionen af 1980.

I denne sag udtalte Domstolen, at chartret ikke skulle anvendes til at vurdere den nationale lovgivning, men kun til fortolkning af forordningen⁽⁵⁹⁾. På dette grundlag og under hensyntagen til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis kunne det ikke konkluderes, at faren var blevet frataget muligheden for at få forældremyndighed. Han kunne anlægge sag for at få den, og retten vil kunne vurdere, hvorvidt han bør have forældremyndighed under hensyntagen til barnets tarv. Domstolen udtalte, at chartrets artikel 7 ikke er til hinder for, at det i en medlemsstats lovgivning er fastsat, at et barns far, som ikke er gift med moren, skal have opnået en retsafgørelse fra en kompetent ret, hvorved han er blevet tildelt forældremyndighed, for at han kan anses for at have en forældremyndighed, som gør fjernelse af barnet fra den medlemsstat, hvor det har sit sædvanlige opholdssted, ulovlig som omhandlet i forordningens artikel 2, stk. 11.

4.3.2.2. Faktisk udøvelse af forældremyndighed og fælles forældremyndighed – artikel 2, stk. 11, litra b)

Fjernelse eller tilbageholdelse anses for at være ulovlig, for så vidt denne forældremyndighed faktisk blev udøvet, i fællesskab eller alene, da fjernelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller ville være blevet udøvet, hvis ikke fjernelsen eller tilbageholdelsen var sket (artikel 2, stk. 11, litra b)).

Det tilføjes i bestemmelsen, at forældremyndigheden anses for at blive udøvet i fællesskab, når en af indehaverne af forældreansvar ikke i henhold til en retsafgørelse eller som følge af loven kan bestemme, hvor barnet skal bo, uden samtykke fra en anden indehaver af forældreansvar. Derfor udgør fjernelse af et barn fra én medlemsstat til en anden uden den relevante persons samtykke barnebortførelse i henhold til forordningen. Hvis fjernelsen er ulovlig i henhold til den nationale lovgivning, kan forordningens artikel 9 finde anvendelse⁽⁶⁰⁾.

4.3.3. En ret skal altid kræve barnet tilbagegivet, hvis det kan beskyttes i domsstaten – artikel 11, stk. 4

I forordningen bekræftes princippet om, at retten straks skal kræve barnet tilbagegivet ved at begrænse undtagelserne i artikel 13, stk. 1, litra b), i Haagerkonventionen af 1980 til et absolut minimum. Princippet er, at barnet altid skal tilbagegives, hvis det kan beskyttes i domsstaten.

(59) Op.cit.

(60) Jf. afsnit 3.2.4.

I artikel 13, stk. 1, litra b), i Haagerkonventionen af 1980 hedder det, at retten ikke er forpligtet til at bestemme, at barnet skal tilbagegives, hvis det vil udsætte barnet for fysisk eller psykisk skade eller på anden måde sætte barnet i en situation, som det ikke bør tåle. Forordningen går et skridt videre ved at udvide forpligtelsen til at omfatte tilbagegivelse af barnet i sager, hvor tilbagegivelsen kunne udsætte barnet for sådan skade, men det ikke desto mindre godtgøres, at der er truffet passende foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagegivelse.

Retten skal tage stilling til dette på grundlag af sagens faktiske omstændigheder. Det er ikke tilstrækkeligt, at der findes procedurer i domsstaten til beskyttelse af barnet, men det skal godtgøres, at myndighederne i domsstaten har truffet konkrete foranstaltninger til at beskytte barnet.

Det vil generelt være vanskeligt for dommeren at vurdere de faktiske omstændigheder i domsstaten. Det vil være afgørende, at dommeren får hjælp fra centralmyndighederne i domsstaten til at vurdere, om der er truffet beskyttende foranstaltninger i det land, og hvorvidt de vil sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagegivelse.

4.3.4. Høring af barnet – artikel 11, stk. 2 og 5⁽⁶¹⁾

4.3.4.1. Barnet og den anmodende part skal have mulighed for at blive hørt

Forordningen styrker barnets ret til at blive hørt under sagen. Derfor skal retten give barnet mulighed for at blive hørt, medmindre dommeren

(61) Jf. også kapitel 6 nedenfor.

finder det uhensigtsmæssigt under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad⁽⁶²⁾ (se afsnit 6.2 i kapitel 6). Forordningen indeholder ikke kriterier for at fastsætte barnets alder eller modenhedsgrad eller for proceduren for høring af barnet. Endvidere kan retten ikke afslå at tilbagegive et barn, medmindre den person, der har anmodet om tilbagegivelse af barnet, har haft mulighed for at blive hørt. I lyset af den korte frist bør høringen udføres så hurtigt og effektivt som muligt.

4.3.4.2. Anvendelse af forordningen om bevisoptagelse

Én mulighed er at anvende forordning (EF) nr. 1206/2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område ("forordningen om bevisoptagelse"). Forordningen om bevisoptagelse fremmer samarbejdet mellem retter i forskellige medlemsstater om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område, herunder familieretlige sager. En ret kan anmode den kompetente ret i en anden medlemsstat om at optage bevis eller optage bevis i den anden medlemsstat. Eftersom retten inden seks uger skal træffe afgørelse om tilbagegivelse af barnet, skal anmodningen nødvendigvis udføres hurtigt og i god tid inden udløbet af den generelle frist på 90 dage, som er foreskrevet i artikel 10, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse. Anvendelse af videokonferencer og telekonferencer, som foreslås i artikel 10, stk. 4, i forordningen om bevisoptagelse, er hensigtsmæssigt til bevisoptagelse i sager, som involverer børn.

(62) Artikel 12, stk. 2, i FN's konvention om barnets rettigheder indeholder lignende bestemmelser. Jf. også artikel 24, stk. 1, i EU's charter om grundlæggende rettigheder.

4.3.5. Retten skal træffe en afgørelse inden seks uger – artikel 11, stk. 3

Retten skal anvende de hurtigste procedurer, der er til rådighed efter national lovgivning, og træffe afgørelsen senest seks uger efter, at anmodningen er indgivet. Denne frist kan kun overskrides, hvis særlige omstændigheder gør det umuligt.

Med hensyn til afgørelser om tilbagegivelse af barnet fastlægges det ikke nærmere i artikel 11, stk. 3, at sådanne afgørelser, som også skal træffes inden seks uger, skal være eksigible inden for samme periode.

Dette er imidlertid den eneste fortolkning, som effektivt vil opfylde målet om at sikre hurtig tilbagegivelse af barnet inden for den korte frist. Det kan være vanskeligt at opfylde målet, hvis der i den nationale lovgivning gives mulighed for at appellere en afgørelse om tilbagegivelse og samtidig opsættende virkning for afgørelsens eksigibilitet, uden at der fastsættes en frist for appelsagen.

Af disse grunde bør medlemsstaterne søge at sikre, at en afgørelse om tilbagegivelse, som udstedes inden for de foreskrevne seks uger, er "eksigible". Hvordan dette sikres, skal fastlægges i den nationale lovgivning.

Der kan anvendes forskellige procedurer, f.eks.:

- a. Den nationale lovgivning kan udelukke muligheden for at appellere en afgørelse om tilbagegivelse af barnet.
- b. Den nationale lovgivning kan give mulighed for appel, men kræve, at en afgørelse om tilbagegivelse af et barn er eksigibel under appelsagen.
- c. Hvis den nationale lovgivning giver mulighed for appel og har opsættende virkning for afgørelsens eksigibilitet, bør medlemsstaterne indføre procedurer:
 - til at erklære afgørelsen eksigibel, hvis det kræves af omstændighederne i den enkelte sag
 - til at sikre hurtig behandling af appellen med henblik på at sikre, at fristen på seks uger overholdes.

Kravet om en hurtig procedure, som er beskrevet ovenfor, bør finde tilsvarende anvendelse på afgørelser om, at barnet ikke skal tilbagegives, med henblik på hurtigt at afklare barnets situation.

4.3.6. Tilbagegivelse af barnet – Sammenligning mellem reglerne i Haagerkonventionen af 1980 og forordningen

Bemærk: Reglerne i forordningen (artikel 11, stk. 2 til 5) har forrang for de relevante regler i konventionen.

	Relevante regler i Haagerkonventionen af 1980	Relevante regler i forordningen
Forpligtelsen til at kræve barnet tilbagegivet	Artikel 12: Retten i den medlemsstat, som barnet er blevet bortført til, ("retten") skal i princippet bestemme, at barnet straks skal gives tilbage, hvis der er gået mindre end ét år fra bortførelsen.	Artikel 11, stk. 2 til 5: Forordningen bekræfter og styrker dette princip.
Undtagelse fra denne forpligtelse	Artikel 13, stk. 1, litra b): Retten er ikke forpligtet til at kræve barnet tilbagegivet, hvis der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil udsætte barnet for fysisk eller psykisk skade eller på anden måde sætte barnet i en situation, som det ikke bør tåle.	Artikel 11, stk. 4: Retten kan ikke afslå at tilbagegive et barn af den grund, at det vil udsætte barnet for fare, hvis det godtgøres, at myndighederne i domsstaten har truffet passende foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagegivelse.
Høring af barnet	Artikel 13, stk. 2: Retten kan nægte at tilbagegive barnet, hvis den finder, at barnet modsætter sig tilbagegivelsen, og at barnet har nået en sådan alder og modenhedsgrad, at der bør tages hensyn til barnets mening.	Artikel 11, stk. 2: Retten skal sikre, at barnet får mulighed for at blive hørt under sagen, medmindre dette forekommer uhensigtsmæssigt under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad.
Høring af den anden indehaver af forældremyndighed	(ingen bestemmelse).	Artikel 11, stk. 5: Retten kan ikke afslå at tilbagegive et barn, medmindre den person, der har anmodet om tilbagegivelse af barnet, har haft mulighed for at blive hørt.
Fristen for behandling af anmodninger om tilbagegivelse	Artikel 2 og 11: Artikel 2: De kontraherende stater skal tage alle nødvendige skridt til at sikre, at konventionens formål opfyldes inden for deres territorier. I dette øjemed skal de anvende de hurtigste fremgangsmåder, der er til rådighed. Artikel 11: Retten skal handle hurtigt i sager om børns tilbagegivelse. Hvis retten ikke har truffet nogen beslutning inden seks uger, kan den anmodes om en redegørelse for årsagerne til forsinkelsen.	Artikel 11, stk. 3: Retten skal anvende de hurtigste procedurer, der er til rådighed efter national lovgivning. Retten skal træffe sin afgørelse senest seks uger efter, at anmodningen er indgivet, medmindre særlige omstændigheder gør dette umuligt.

4.4. Hvad sker der, hvis retten bestemmer, at barnet ikke skal tilbagegives? – Artikel 11, stk. 6 og 7

4.4.1. Den kompetente ret fremsender en genpart af retsafgørelsen om ikke at tilbagegive barnet til den kompetente ret i domsstaten.

Under hensyntagen til de strenge betingelser i artikel 13 i Haagerkonventionen og artikel 11, stk. 2 til 5, i forordningen vil retterne i langt de fleste tilfælde sandsynligvis beslutte, at barnet skal tilbagegives.

Men under de få særlige omstændigheder, hvor en ret alligevel beslutter, at barnet ikke skal tilbagegives i henhold til artikel 3 i Haagerkonventionen af 1980, indeholder forordningens artikel 11, stk. 6 og 7, en særlig procedure. I henhold til denne procedure skal en ret, som har bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives, hvad enten denne afgørelse er endelig eller stadig kan gøres til genstand for appel, fremsende en genpart af retsafgørelsen samt af de relevante dokumenter, til den kompetente ret i domsstate⁽⁶³⁾. Denne fremsendelse kan foregå enten direkte fra én ret til en anden eller via centralmyndigheden i de to medlemsstater. Dokumenterne skal være retten i domsstaten i hænde inden en måned efter, at afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet er truffet.

Medmindre en af parterne allerede har anlagt sag, underretter retten i domsstaten parterne og opfordrer dem til at indgive indlæg i overensstemmelse med national lovgivning inden tre måneder regnet fra

datoen for underretningen af parterne, for at angive, om de ønsker, at retten skal tage stilling til spørgsmålet om forældremyndigheden over barnet.

Hvis parterne ikke indgiver indlæg, inden fristen på tre måneder udløber, afslutter retten i domsstaten sagen.

Retten i domsstaten undersøger sagen, hvis mindst én af parterne indgiver indlæg derom. Selv om forordningen ikke fastlægger en frist for dette, bør målet være at sikre, at der træffes en afgørelse hurtigst muligt.

4.4.2. Hvilken ret skal afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet sendes til? – Artikel 11, stk. 6

Afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet og de relevante dokumenter fremsendes til den ret, som har kompetence til at påkende sagens realitet.

Hvis en ret i domsstaten tidligere har truffet en afgørelse om det pågældende barn, skal dokumenterne i princippet fremsendes til den pågældende ret. Hvis der ikke er truffet en afgørelse, skal oplysningerne fremsendes til den kompetente ret i henhold til lovgivningen i den pågældende medlemsstat, i de fleste tilfælde retten i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted inden bortførelsen. Det Europæiske Civile Retlige Atlas kan være et nyttigt værktøj til at finde den kompetente ret i den anden medlemsstat⁽⁶⁴⁾. De udpegede centralmyndigheder i henhold til forordningen kan ligeledes bistå dommerne med at finde den kompetente ret i den anden medlemsstat (jf. kapitel 7).

(63) Jf. sag C-195/08 PPU, Inga Rinau, Sml. 2008 I, s. 5271.

(64) https://e-justice.europa.eu/content_european_judicial_atlas_in_civil_matters-88-da.do?init=true

4.4.3. Hvilke dokumenter skal fremsendes og på hvilket sprog? – Artikel 11, stk. 6

Ifølge artikel 11, stk. 6, skal den ret, som har bestemt, at barnet ikke skal tilbagegives, fremsende en genpart af retsafgørelsen samt af de "relevante dokumenter, herunder navnlig en udskrift af retsbogen". Den dommer, som har truffet afgørelsen, bestemmer, hvilke dokumenter der er relevante. Dommeren skal i denne henseende give en rimelig udlægning af de vigtigste elementer og fremhæve de forhold, der har påvirket retsafgørelsen. Generelt omfatter dette de dokumenter, som dommeren har baseret sin afgørelse på, herunder f.eks. rapporter udarbejdet af de sociale myndigheder om barnets situation. Den anden ret skal modtage dokumenterne senest en måned efter, at retsafgørelsen er truffet.

Oversættelsesmekanismen er ikke omfattet af artikel 11, stk. 6. Dommerne bør forsøge at nå frem til en pragmatisk løsning, som modsvarer den enkelte sags behov og omstændigheder. Med forbehold af retsplejeloven i den anmodede medlemsstat er det muligvis ikke nødvendigt med en oversættelse, hvis sagen henvises til en dommer, som forstår sagens sprog. Hvis oversættelse er nødvendigt, drejer det sig muligvis kun om de vigtigste dokumenter. Centralmyndighederne kan også bistå med uformelle oversættelser. Hvis det ikke er muligt at få oversættelsen udført inden for tidsgrænsen på en måned, bør den udføres i domsstaten.

4.4.4. Retten i domsstaten er kompetent til at påkende sagens realitet i sin helhed – artikel 10, litra b), nr. iii) og iv), artikel 11, stk. 7, og artikel 42

Retten i domsstaten, som træffer afgørelse i henhold til artikel 11, stk. 7, er kompetent til at påkende sagens realitet i sin helhed, eftersom den var retten i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse. Dens kompetence er derfor ikke begrænset til at træffe afgørelse om forældremyndigheden over barnet. Retten kan også træffe afgørelse om andre aspekter af forældreansvar, herunder f.eks. samværsret. Dommeren bør i princippet være i samme position, som hvis den af forældrene, der bortførte barnet, ikke havde bortført barnet, men i stedet havde anlagt sag ved retten i domsstaten for at få ændret en tidligere afgørelse om forældremyndighed eller anmode om godkendelse til at ændre barnets sædvanlige opholdssted. Det kan forekomme, at den person, der anmoder om tilbagegivelse af barnet, ikke havde barnets sædvanlige opholdssted før bortførelsen, eller at den pågældende person er villig til at acceptere en ændring i barnets sædvanlige opholdssted i den anden medlemsstat, hvis dennes kontakt med barnet ændres i overensstemmelse dermed.

4.4.5. Proceduren i retten i domsstaten – artikel 11, stk. 7, og artikel 42

Retten i domsstaten bør anvende særlige procedureregler, når den skal tage stilling til sagen. Opfyldes disse regler, kan retten i domsstaten senere udstede den i artikel 42, stk. 2, omhandlede attest.

Dommeren i domsstaten bør sikre, at:

- alle parter har haft mulighed for at hørt
- barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad

Bemærk: Denne bestemmelse betyder, at retten i domsstaten skal træffe afgørelse om, hvorvidt barnet skal høres, ud fra en vurdering af barnets alder eller modenhedsgrad. Retten bør ikke udstede en attest, medmindre denne betingelse er opfyldt

- der i afgørelsen er taget hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for retsafgørelsen om ikke at tilbagegive barnet.

4.4.6. Tilbagegivelse af barnet efter bortførelse – visse praktiske aspekter

4.4.6.1. Hvordan kan dommeren i domsstaten tage hensyn til de grunde, som dannede grundlag for retsafgørelsen om ikke at tilbagegive barnet?⁽⁶⁵⁾

Det er nødvendigt at etablere et samarbejde mellem de to dommere, for at dommeren i domsstaten reelt kan tage hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for retsafgørelsen om ikke at tilbagegive barnet. Hvis de to dommere taler og/eller forstår et fælles sprog, bør de kontakte hinanden direkte pr. telefon eller e-mail med henblik herpå⁽⁶⁶⁾. Hvis der er sprogvanskeligheder, kan centralmyndighederne bistå (jf. kapitel 7).

4.4.6.2. Hvordan kan retten i domsstaten høre forældre og barn, som ikke er i samme medlemsstat?

Da den person, som har fjernet eller tilbageholdt barnet ulovligt, sandsynligvis ikke vil rejse til domsstaten for at give møde for retten, skal det være muligt for dem at afgive vidneforklaring fra den medlemsstat, hvor de befinder sig. En mulighed er at benytte ordningerne i forordningen om bevisoptagelse (jf. afsnit 4.3.4.2).

(65) Jf. afsnit 3.3.4 ovenfor.

(66) Jf. https://e-justice.europa.eu/content_european_judicial_atlas_in_civil_matters-88-da.do?init=true.

4.4.6.3. Reduktion af virkningen af strafferetlige sanktioner i domsstaten

Der bør ligeledes tages hensyn til, at bortførelse af et barn er en strafbar handling i visse medlemsstater. Disse medlemsstater bør træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til at sikre, at den person, som har fjernet eller tilbageholdt barnet ulovligt, kan deltage i retsmøder uden risiko for strafferetlige sanktioner. En anden løsning kan være at indføre særlige ordninger, der giver den pågældende person frit lejde til og fra domsstaten for at sikre deres deltagelse i retsmødet i den pågældende stat.

4.4.6.4. Resultatet af retssagen i henhold til artikel 11, stk. 6 og 7

Hvis retten i domsstaten træffer en afgørelse, som ikke omfatter tilbagegivelse af barnet, skal sagen afsluttes. Kompetencen til at påkende spørgsmålet om sagens realitet tildeles derefter retterne i den medlemsstat, hvortil barnet er bortført, hvis barnet har sit sædvanlige opholdssted i den pågældende stat (jf. figurerne i afsnit 4.3.6 og 4.4.9).

Hvis retten i domsstaten på den anden side bestemmer, at barnet skal tilbagegives, anerkendes denne afgørelse direkte, ligesom den er direkte eksigibel i den anden medlemsstat, forudsat at den ledsages af en attest (jf. afsnit 4.4.7 og figuren i afsnit 4.4.9). En sådan afgørelse har også forrang for enhver anden afgørelse i retterne i den anmodede

medlemsstat, som afviser tilbagegivelse af barnet af de i artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 anførte grunde⁽⁶⁷⁾.

Eksempel:

Sagens omstændigheder:

En pige, hvis forældre, som havde bopæl i medlemsstat A, og som blev separeret og indledte en skilsmisssag ved en ret i A, blev af sin mor med farens samtykke taget med til medlemsstat B med det udgangspunkt, at hun og moren ville vende tilbage til A efter to ugers ferie. Hverken hun eller moren vendte tilbage.

Forskellige retssager fulgte i de to medlemsstater:

Kort efter pigens og morens afrejse til B, blev faren tilkendt forældremyndigheden foreløbigt i retten i A. Afgørelsen blev senere stadfæstet efter morens appel. Faren indgav ligeledes en anmodning i henhold til Haagerkonventionen af 1980 i retterne i B for at få pigen tilbagegivet til A. Denne anmodning blev afvist i første instans, men appelretten bestemte, at hun skulle tilbagegives. Denne afgørelse blev ikke fuldbyrdet, da retten i første instans i B efter morens anmodning flere gange bestemte, at fuldbyrdelsen skulle udsættes.

Moren søgte dernæst at genåbne sagen om tilbagegivelse. Selv om dette blev afvist i første instans og efter appel, udsatte retten i tredje instans i sidste ende fuldbyrdelsen af afgørelsen, mens den selv traf afgørelse om sagens realitet. På dette tidspunkt var der gået omkring 18 måneder, siden pigen var taget med til B.

(67) Jf. forordningens artikel 11, stk. 8, og jf. sag C-195/08 PPU, Inga Rinau, hvor omstændighederne var, at en retsafgørelse om ikke at tilbagegive barnet blev omstødt, efter den tilbageblevne forælder havde opnået en afgørelse om forældremyndighed i retten i domsstaten, ifølge hvilken barnet skulle tilbagegives.

Farens advokat sendte en genpart af afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet fra B på originalsproget til centralmyndigheden i A, som videresendte den til forældremyndighedsretten i A. En oversættelse af afgørelsen og dokumenterne i sagen blev efterfølgende sendt til retten i A via centralmyndighederne. Efterfølgende udstedte retten i A en attest i henhold til artikel 42 efter at have tilkendt skilsmisse og forældremyndigheden over pigen permanent til faren og bestemt, at barnet skulle tilbagegives til A. Moren fik ikke medhold i sin efterfølgende appel.

Moren søgte at modsætte sig fuldbyrdelsen af afgørelsen om tilbagegivelse fra A med attesten i retterne i B. Appelretten afviste morens anmodning derom med den begrundelse, at hun ikke var berettiget til at søge om ikkeanerkendelse af den attesterede afgørelse, som skulle fuldbyrdes direkte uden mellemliggende procedure. I sidste ende henviste retten i tredje instans i B sagen til Domstolen.

Domstolens dom:

Domstolen blev bl.a. anmodet om at overveje, om en afgørelse fra en ret i domsstaten, i dette tilfælde retten i A, om, at barnet skal tilbagegives, og spørgsmålet om attesten i forordningens artikel 42 stemte overens med de i forordningen omhandlede mål og procedurer, hvis en ret i den medlemsstat, hvor barnet ulovligt tilbageholdes, i dette tilfælde appelretten i B, træffer afgørelse om, at barnet skal tilbagegives til domsstaten.

Domstolen svarede som følger: I lyset af at retten i B havde truffet en afgørelse om ikke at tilbagegive et barn, og denne afgørelse er bragt til retten i A's kendskab, er det uden betydning for så vidt angår udstedelsen af en attest i henhold til artikel 42, om denne afgørelse er blevet udsat, omgjort eller ophævet eller under alle omstændigheder ikke er blevet endelig eller er blevet erstattet af en afgørelse om tilbagegivelse af barnet, hvis tilbagegivelsen rent faktisk ikke har fundet sted.

I henhold til proceduren i artikel 40 til 42 kan retsafgørelser, som disse artikler finder anvendelse på, erklæres eksigible af retten i domsstaten, uanset en eventuel appel i domsstaten eller i fuldbyrdelsesstaten. Da der endvidere ikke var rejst tvivl om denne attests autenticitet, og da den var udstedt i overensstemmelse med den formular, som fremgår af bilag IV til forordningen, var det ikke tilladt at gøre indsigelse mod anerkendelsen af afgørelsen om tilbagegivelse af barnet, og det tilkom alene den anmodede ret at fastslå, at den attesterede afgørelse var eksigibel, og at anordne barnets umiddelbare tilbagegivelse.

Bemærkning:

Dommen viser tydeligt, at proceduren i henhold til artikel 11, stk. 6 til 8, skal ses uafhængigt af enhver anden procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse i henhold til forordningen. Når der træffes en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet på grundlag af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980, uanset om afgørelsen er genstand for appel, skal en efterfølgende afgørelse om tilbagegivelse i henhold til forordningens artikel 11, stk. 6 til 8, fuldbyrdes i henhold til artikel 42. På denne baggrund er forordningens mål om at sikre, at barnet tilbagegives til den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, med mindst mulig opsættelse, nået.

4.4.6.5. Virkningen af en retsafgørelse om tilbagegivelse – artikel 11, stk. 8

Det bør erindres, at Domstolen har præciseret, at en retsafgørelse fra retten i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, der beordrer barnet tilbagegivet, er omfattet af anvendelsesområdet for bestemmelsen i artikel 11, stk. 8, selv om den træffes på grundlag af en endelig afgørelse om forældremyndigheden over barnet. Dette skyldes, at det skal sikres, at et barn, som er ulovligt fjernet eller tilbageholdt, hurtigst muligt tilbagegives til den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted⁽⁶⁸⁾. Dette er imidlertid ikke tilfældet, når attesten i henhold til artikel 42 udstedes "for tidligt" vedrørende en afgørelse truffet i domsstaten, inden der udstedes en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet i den anmodende medlemsstat. I så fald skal proceduren for en erklæring om eksigibilitet følges, hvis der er behov for fuldbyrdelse⁽⁶⁹⁾.

4.4.6.6. Parallelle sager i den anmodede medlemsstat og den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted – artikel 11, stk. 6 til 8

Det følger af bestemmelserne i artikel 11, stk. 6 til 8, at såfremt der føres en parallel retssag om tilbagegivelse i den anmodede medlemsstat samt om sagens realitet i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, og retterne i førstnævnte afviser tilbagegivelse af de grunde, som er omhandlet i artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980, skal sagen alligevel henvises i henhold til artikel 11, stk. 6, på trods af muligheden

for en appel over afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet i førstnævnte. Dette er i princippet ikke et problem som følge af betingelserne i artikel 11, stk. 8, eftersom en afgørelse fra retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, om, at barnet skal tilbagegives, stadig skal fuldbyrdes.

En eventuel konflikt i fuldbyrdelsen af de to retsafgørelser undgås, enten fordi begge retter bestemmer, at barnet skal tilbagegives, i hvilket tilfælde sagsøger kan vælge, hvilken afgørelse der skal fuldbyrdes, eller fordi en retsafgørelse fra retten i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, er eksigibel i henhold til artikel 11, stk. 8. Hvis en ret i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, tilkender forældremyndigheden til den forælder, der har bortført barnet, inden retssagen om tilbagegivelse i den anmodede stat er afsluttet, vil dette sandsynligvis blive behandlet som svarende til samtykke med hensyn til retssagen om tilbagegivelse. I så fald afvises afgørelsen om tilbagegivelse, og retten i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted træffer ingen afgørelse om, at barnet skal tilbagegives til den pågældende medlemsstat.

Endelig bør der som i Inga Rinau-sagen⁽⁷⁰⁾, såfremt retssagen om tilbagegivelse i sidste ende fører til en afgørelse om tilbagegivelse, efter retten i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, har truffet en afgørelse om, at barnet skal tilbagegives, ikke være nogen konflikter, eftersom begge retsafgørelser er eksigible, sidstnævnte i henhold til forordningen og førstnævnte i henhold til den nationale lovgivning i den anmodede medlemsstat. Dette aspekt behandles ikke i forordningen.

(68) Jf. sag C-211/10 PPU Povse mod Alpagó, præmis 51ff.

(69) Jf. sag C-195/08 PPU, Inga Rinau, præmis 68 og 69.

(70) Jf. fodnote 45 og 69.

4.4.7. Afskaffelse af eksekvaturproceduren for en afgørelse fra retten i domsstaten om tilbagegivelse af barnet – artikel 40 og 42

4.4.7.1. Retten i domsstaten bestemmer, at barnet skal tilbagegives efter en afgørelse om, at barnet ikke skal tilbagegives

Som beskrevet ovenfor (afsnit 4.3) skal en ret, ved hvilken der er anlagt sag om en anmodning om tilbagegivelse af et barn i henhold til Haagerkonventionen af 1980, anvende konventionens regler suppleret af forordningens artikel 11. Hvis retten i den anmodede stat i henhold til artikel 13 i konventionen bestemmer, at barnet ikke skal tilbagegives, har retten i domsstaten det sidste ord, uanset om barnet skal tilbagegives eller ikke.

Hvis retten i domsstaten træffer en afgørelse om, at barnet skal tilbagegives, er det vigtigt at sikre, at denne afgørelse hurtigt kan fuldbyrdes i den anden medlemsstat. Derfor fastlægges det i forordningen, at sådanne retsafgørelser kan anerkendes og fuldbyrdes direkte i den anden medlemsstat, såfremt de ledsages af en attest. Der er to konsekvenser af denne regel: a) Det er ikke længere nødvendigt at anmode om en afgørelse om eksigibilitet, og b) det er ikke muligt at modsætte sig anerkendelsen af retsafgørelsen. Retsafgørelsen skal attesteres, hvis den opfylder de i afsnit 4.4.5 ovenfor anførte procedurekrav.

4.4.7.2. Retten i domsstaten udsteder en attest

Dommeren i domsstaten udsteder attesten ved hjælp af standardformularen i bilag IV på afgørelsens sprog. Dommeren skal ligeledes udfylde de andre oplysninger i bilaget, herunder om retsafgørelsen er eksigibel i domsstaten på det tidspunkt, hvor attesten udstedes.

Retten i domsstaten skal i princippet udstede attesten, når retsafgørelsen bliver "eksigibel", hvilket betyder, at fristen for appel i princippet skal være udløbet. Denne regel er imidlertid ikke absolut, og retten i domsstaten kan, hvis det vurderes at være nødvendigt, erklære retsafgørelsen for eksigibel, uanset en eventuel appel⁽⁷¹⁾. Forordningen tillægger dommeren denne ret, selv om dette ikke er en mulighed i henhold til national ret. Formålet er at forhindre, at langtrukne appeller forsinker fuldbyrdelsen af en retsafgørelse unødigt.

4.4.7.3. Berigtigelse af attesten – artikel 43 og betragtning 24

Den attest, der udstedes, kan ikke appelleres. Hvis dommeren i domsstaten har begået en fejl, da denne udstedte attesten, og den ikke gengiver retsafgørelsen korrekt, er det muligt at indgive en anmodning om berigtigelse til retten i domsstaten. I dette tilfælde finder den nationale lovgivning i domsstaten anvendelse. En part, som ønsker at anmode om fuldbyrdelse af retsafgørelsen, herunder tilbagegivelse af barnet, skal fremlægge en genpart af retsafgørelsen og attesten. Det er ikke nødvendigt at oversætte attesten med undtagelse af punkt 14 om de foranstaltninger,

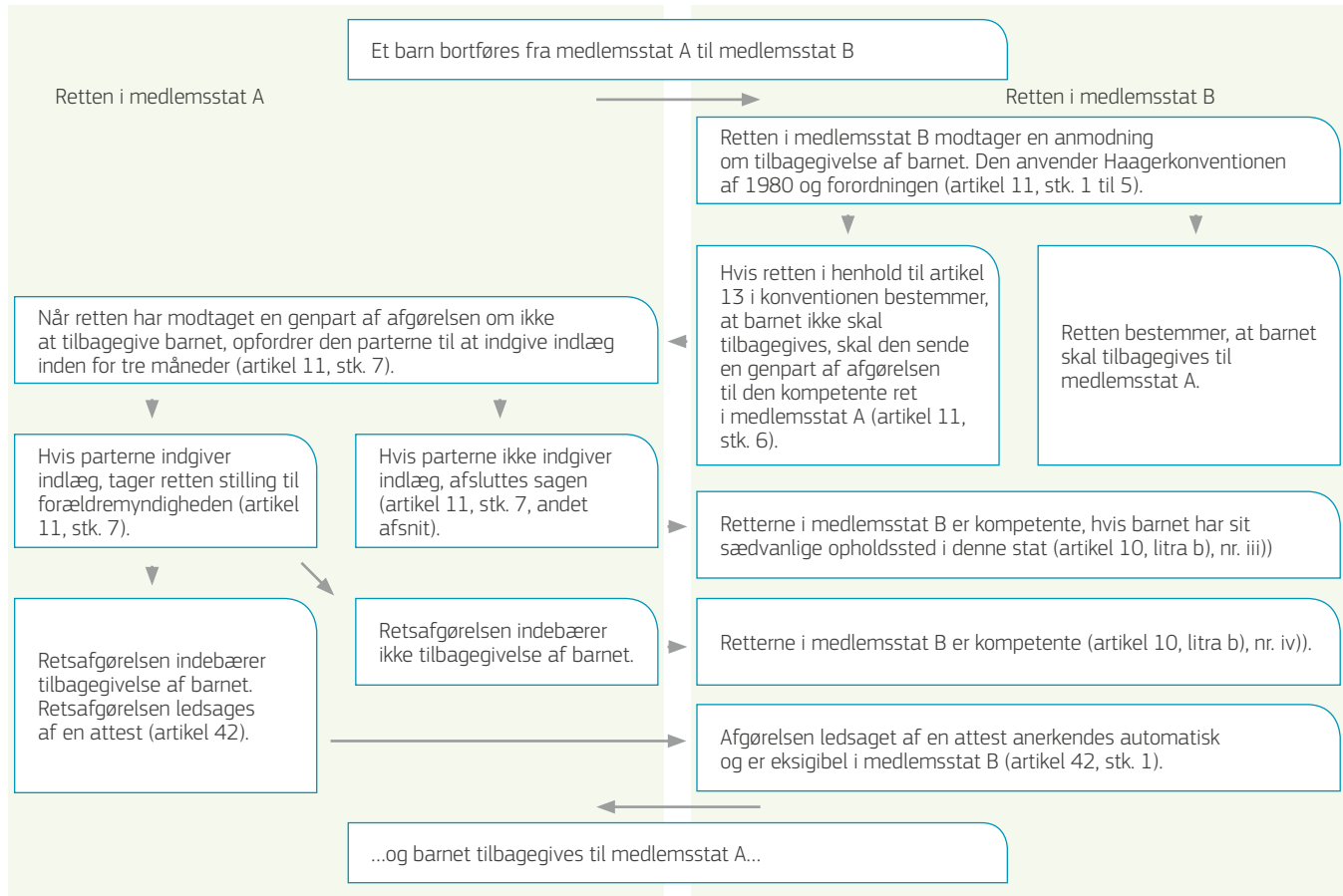
(71) Jf. afsnit 4.4.6.4.

som myndighederne i domsstaten skal træffe for at sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagevenden.

4.4.8. Ny fjernelse af barnet til en anden medlemsstat – artikel 42

Det skal understreges, at afgørelsen fra domsstaten automatisk er eksigibel i alle medlemsstaterne og ikke kun den medlemsstat, hvor afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet blev truffet. Dette følger tydeligt af ordlyden i artikel 42, stk. 1, og svarer til forordningens mål og ånd. En fjernelse af barnet til en anden medlemsstat har derfor ingen indvirkning på domsstatens afgørelse. Det er ikke nødvendigt at indlede en ny procedure for tilbagegivelse af barnet i henhold til Haagerkonventionen af 1980, men kun at fuldbyrde domsstatens afgørelse.

4.4.9. Oversigt over proceduren i sager om barnebortførelser efter en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet – artikel 11, stk. 6 og 7

A wooden gavel with a brass band is positioned diagonally across the frame, resting on a wooden block. In the background, a silhouette of the scales of justice is visible against a warm, golden-brown gradient. The entire scene is set against a dark, reflective surface that creates a clear reflection of the gavel and the scales. The top-left corner of the image is rounded.

5. Fuldbgyrdelse

5.1. Betydningen af fuldbyrdelse – generelt

Selv om fuldbyrdelsesproceduren som omhandlet i artikel 47 ikke er omfattet af forordningen, men af national ret, er det vigtigt, at de nationale myndigheder anvender regler, der sikrer en effektiv og hurtig fuldbyrdelse af afgørelser, der udstedes i henhold til forordningen for ikke at undergrave dens mål. Hurtig fuldbyrdelse er navnlig vigtigt med hensyn til samværsret og tilbagegivelse af barnet efter en bortførelse, hvor eksekvaturproceduren i henhold til forordningen er afskaffet for at fremskynde proceduren. Betydningen af dette spørgsmål er ligeledes understreget i en række domme fra Domstolen samt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (jf. afsnit 5.3)⁽⁷²⁾.

5.1.1. Foreløbige retsmidler, som ikke skal anvendes til at modsætte sig fuldbyrdelse

Domstolen er i en række sager blevet anmodet om at præcisere visse aspekter af anvendelsen af forordningen, for så vidt angår fuldbyrdelse. Der er allerede henvist til, at foreløbige retsmidler i henhold til artikel 20 ikke kan fuldbyrdes i andre medlemsstater i henhold til bestemmelserne i artikel 21ff⁽⁷³⁾. Dette gælder også den situation, hvor der er truffet en eksigibel afgørelse om foreløbige retsmidler for forældreansvar til fordel for en forælder, og denne er erklæret eksigibel i én medlemsstat, og den anden forælder forsøger at modsætte sig fuldbyrdelsen af afgørelsen i en

(72) Yderligere oplysninger om fuldbyrdelse, navnlig i forhold til sager om barne bortførelse, findes i vejledningen om god fuldbyrdelsespraksis udgivet af Haagerkonferencen om Internationalt Privatret, som kan ses her: <http://www.hcch.net/upload/guide28enf-e.pdf>

(73) Jf. afsnit 3.4.2 og Purrucker I-sagen, som der henvises til i fodnote 41 ovenfor.

anden medlemsstat ved at ansøge om foreløbige retsmidler til fordel for denne forælder. I sådanne tilfælde har Domstolen ligeledes præciseret, at retten i den anden medlemsstat ganske enkelt ikke er berettiget til at træffe afgørelse om sådanne retsmidler, da den i henhold til forordningen skal fuldbyrde den oprindelige afgørelse.

5.1.2. Undgåelse af udsættelse, som kan hindre fuldbyrdelse

Derudover gælder det, at hvis ændrede omstændigheder i en sag om ulovlig fjernelse i henhold til artikel 2, stk. 11, som følge af en gradvis proces såsom barnets integration i et nyt miljø var tilstrækkelige til at give en ret, som ikke har kompetence til at påkende sagens realitet, kompetence til at anvende et foreløbigt retsmiddel, som tilsigter at ændre et retsmiddel i en sag om forældreansvar truffet af den ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet, vil det forhold, at fuldbyrdelsesproceduren i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, varer længe, kunne bidrage til at skabe de betingelser, som gør det muligt for den første ret at hindre fuldbyrdelsen af den afgørelse, som er blevet erklæret for eksigibel. En sådan fortolkning ville undergrave selve de principper, som forordningen er baseret på⁽⁷⁴⁾.

5.1.3. Domstolen og fuldbyrdelse af afgørelser om tilbagegivelse

Domstolen har udtalt, at såfremt en ret i et barns domsstat efter en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet fra en anden medlemsstat til eller i hvilken barnet blev fjernet eller tilbageholdt, har bestemt, at barnet

(74) Jf. dom af 23. december 2009 i sag C-403/09 PPU, *Detiček mod Sgueglia*, Sml. 2009 I, s. 12193, præmis 47.

skal tilbagegives, kan retterne i denne anden medlemsstat ikke efterprøve afgørelsen med henblik på at hindre fuldbyrdelsen af den⁽⁷⁵⁾. Domstolen er gået så vidt som til at bestemme, at dette ikke kan ske, selv om der foreligger beviser på, at attesten udstedt af retten i henhold til artikel 42 indeholder en urigtig oplysning⁽⁷⁶⁾.

5.2. Retsafgørelse, som skal fuldbyrdes på samme betingelser, som hvis den var truffet i fuldbyrdesstaten – artikel 47, stk. 2

For så vidt angår betingelserne i artikel 47, stk. 2, ifølge hvilke en retsafgørelse truffet i én medlemsstat bør fuldbyrdes i en anden "på samme vilkår, som hvis den var truffet i denne medlemsstat", skal retterne være omhyggelige med at overholde de meget strenge frister, der ligger i bestemmelsens betingelser, og bør ikke gå så langt som til at kritisere eller omgå afgørelsen i domsstaten. I realiteten kan fuldbyrdelsen af en retsafgørelse truffet i en anden medlemsstat på "samme vilkår" som hvis den var truffet i fuldbyrdesstaten, kun henvise til procedurer, hvorefter tilbagegivelsen af barnet skal foregå, og kan under ingen omstændigheder give en materiel grund til at modsætte sig afgørelsen fra den kompetente ret.

(75) Jf. afsnit 4.4.6.4 og sag C-195/08 PPU, Inga Rinau, Sml. 2008 I, s. 5271, jf. fodnote 48 ovenfor

(76) Jf. dom af 22. december 2010 i sag C-491/10 PPU, Aguirre Zarraga mod Pelz, Sml. 2010 I, s. 14247, og afsnit 6.6 nedenfor.

Eksempel:

Sagens kendsgerninger:

Et barn fjernes af sin mor fra medlemsstat A til medlemsstat B trods en afgørelse, der forbyder, at barnet fjernes fra A. Fjernelsen er ulovlig i henhold til forordningen og Haagerkonventionen af 1980. Begge forældre går til retten i deres respektive medlemsstater for at sikre deres forælderrettigheder. Den tilbageblevne far søger ligeledes om at få pigen tilbagegivet fra B til A i henhold til forordningen, og moren ansøger om en afgørelse om forældremyndighed ved retterne i B. Retten i B afviser tilbagegivelse af pigen til A med begrundelse i konventionens artikel 13. Retten i A udsteder efterfølgende en attest i henhold til proceduren i forordningens artikel 11, stk. 6 til 8, med krav om, at pigen skal tilbagegives til A.

I mellemtiden giver retten i B midlertidig forældremyndighed til moren, som forøger at modsætte sig pigens tilbagegivelse til A ved at anmode retten i B om at nægte fuldbyrdelse, først og fremmest med den begrundelse, at afgørelsen om tilbagegivelse er uforenelig med forældremyndigheden til hendes fordel, og dernæst med den begrundelse, at der er sket en ændring i omstændighederne, som udelukker tilbagegivelse, nemlig at der er en risiko for barnet, hvis hun tilbagegives. Dette er det samme argument, som retten i B benyttede, da den nægtede at tilbagegive barnet i henhold til konventionen.

Domstolens dom ⁽⁷⁷⁾:

Sagen blev henvist til Domstolen, og på dette punkt udtaler Domstolen meget tydeligt, at retten i B i henhold til artikel 47, stk. 2, ikke må gå ud over proceduren i fuldbyrkelsen af den attesterede retsafgørelse og ikke behandle nogen indsigelser mod sagens realitet, der ved korrekt anvendelse af forordningen kun kan behandles ved retterne i domsstaten, i dette tilfælde A.

Domstolen udtalte endvidere, at en antagelse om, at en afgørelse, der træffes senere af en ret i fuldbyrkelsesstaten, skulle kunne hindre fuldbyrkelsen af en attesteret retsafgørelse, der forinden er truffet i domsstaten, og hvorved der gives påbud om tilbagegivelse af barnet, ville indebære en omgåelse af den mekanisme, der er fastsat i forordningens kapitel III, afdeling 4. En sådan undtagelse fra reglen om kompetence for retterne i domsstaten ville ophæve den effektive virkning af forordningens artikel 11, stk. 8, som giver den kompetente ret beslutningskompetencen i sidste instans, og som ville indebære, at kompetencen til pådømmelse af realiteten vil tilfalde retterne i fuldbyrkelsesstaten.

For så vidt angår de ændrede omstændigheder, bekræftede Domstolen, at dette kunne påvirke fuldbyrkelsen af en afgørelse, hvis det indebar en alvorlig risiko for barnets tarv, men at dette spørgsmål altid skulle behandles af domsstaten, som i henhold til forordningen havde kompetence til pådømmelse af realiteten. Fuldbyrkelsen af en

(77) Den pågældende sag er C-211/10 PPU, Povse mod Alpago, Sml. 2010 I, s. 06673.

attesteret afgørelse kan ikke nægtes i fuldbyrkelsesstaten med henvisning til, at omstændighederne, siden afgørelsen blev truffet, har ændret sig på en sådan måde, at fuldbyrkelsen vil indebære en alvorlig risiko for barnets tarv. Sådanne ændrede omstændigheder skal gøres gældende for den kompetente ret i domsstaten, hvortil en eventuel anmodning om udsættelse af fuldbyrkelsen af dens afgørelse ligeledes skal indgives.

5.3. Menneskerettighedsdomstolens retspraksis

5.3.1. Hvis der ikke tages passende skridt til at tilbagegive et barn, kan det være i strid med artikel 8 i den europæiske menneskerettighedskonvention

Menneskerettighedsdomstolen har konsekvent afgjort, at når myndighederne i en kontraherende stat til Haagerkonventionen af 1980 har fundet, at et barn er fjernet ulovligt i henhold til konventionen, har de pligt til at tage passende og effektive skridt til at sikre barnets tilbagegivelse. Hvis de ikke tager sådanne skridt, er det i strid med artikel 8 i menneskerettighedskonventionen (ret til respekt for familieliv)⁽⁷⁸⁾. De enkelte kontraherende stater skal træffe hensigtsmæssige og effektive foranstaltninger til at sikre overholdelse af de positive forpligtelser i henhold

(78) Jf. f.eks. Iglesias Gil mod Spanien, klage nr. 56673/00, dom af 29. juli 2003, præmis 62.

til artikel 8 i menneskerettighedskonventionen⁽⁷⁹⁾. Dette sikrer endvidere udøvelse af samværsretten som i sagerne Shaw mod Ungarn⁽⁸⁰⁾ og Prizzia mod Ungarn⁽⁸¹⁾, hvor domstolen udtalte, at artikel 8 var blevet overtrådt, idet myndighederne i Ungarn ikke havde sikret, at ansøgerne kunne udøve samværsret med deres børn.

5.3.2. Betydningen af den hastighed, hvormed afgørelser træffes og fuldbyrdes

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har ligeledes fremhævet, at sager vedrørende tilbagegivelse af børn og tilkendelse af forældresvar, herunder fuldbyrdelse af den endelige afgørelse, hvis den omfatter tilbagegivelse af et barn, kræver omgående behandling, da tidens gang kan have uoprettelige konsekvenser for forholdet mellem barnet og den forælder, som det ikke bor hos. Hvorvidt et retsmiddel er tilstrækkeligt, afhænger således af, hvor hurtigt det gennemføres⁽⁸²⁾. Behovet for hurtig behandling i sager, der involverer børn, skyldes også, at det er i det relevante barns interesse, at sager vedrørende dets fremtid løses hurtigt for at mindske usikkerheden, navnlig i sager om ulovlig fjernelse og tilbageholdelse af børn⁽⁸³⁾.

(79) Jf. rækken af sager Ignaccolo-Zenide mod Rumænien, klage nr. 31679/96, Maire mod Portugal, klage nr. 48206/99, PP mod Polen, klage nr. 8677/03 og senest Raw mod Frankrig, klage nr. 10131/11, dom af 7. marts 2013, endelig den 7. juni 2013.

(80) Klage nr. 6457/09, dom af 26. oktober 2011.

(81) Klage nr. 20255/12, dom af 11. juni 2013.

(82) Jf. f.eks. sagerne i fodnote 79.

(83) Jf. f.eks. Iosub Caras mod Rumænien, klage nr. 7198/04, Deak mod Rumænien og Det Forenede Kongerige, klage nr. 19055/05, og Raw mod Frankrig, som er citeret i fodnote 79.

5.3.3. Kun under særlige omstændigheder er tilbagegivelse af et barn i strid med artikel 8 i menneskerettighedskonventionen

I en række sager har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol generelt udtalt, at tilbagegivelse af et barn i henhold til proceduren i forordningen og Haagerkonventionen af 1980, som er ulovligt fjernet eller tilbageholdt, ikke er i strid med forpligtelserne i menneskerettighedskonventionen og navnlig artikel 8. Her har Menneskerettighedsdomstolen vist sig at støtte politikken i de to instrumenter, idet den ofte har erklæret, at overholdelse af disse er vigtigt i de kontraherende stater i menneskerettighedskonventionen, da de relevante stater ellers risikerer at overtræde konventionen. Menneskerettighedsdomstolen har kun i ganske få sager, og primært under særlige omstændigheder, udtalt, at det kan være i strid med menneskerettighedskonventionen at tilbagegive et barn.

5.3.4. Sager ved Menneskerettighedsdomstolen, som ikke var i strid med artikel 8

Menneskerettighedsdomstolen har i en række klager om påstået overtrædelse af artikler i menneskerettighedskonventionen som følge af tilbagegivelse af et barn konkluderet, at der ikke forelå nogen overtrædelse, og i nyere sager, at klagen ikke opfyldte betingelserne for behandling. Blandt disse sager var følgende: Maumosseau og Washington mod Frankrig⁽⁸⁴⁾ hvor domstolen udtalte, at fuldbyrdelsen af tilbagegivelsen af et relativt lille barn fra Frankrig til USA ikke var i strid med artikel 8, Lipkowski mod

(84) Klage nr. 29388/05, dom af 6. december 2007.

Tyskland⁽⁸⁵⁾, hvor en ret i Tyskland i en klage om overtrædelse af en række artikler i menneskerettighedskonventionen, herunder artikel 8, hvor et barn var blevet fjernet ulovligt fra Australien til Tyskland, havde bestemt, at barnet skulle tilbagegives til Australien, ikke opfyldte betingelserne for behandling, Povse mod Østrig⁽⁸⁶⁾, hvor en klage til Menneskerettighedsdomstolen om overtrædelse af artikel 8 i menneskerettighedskonventionen som i den foranstående, hvor en afgørelse fra en italiensk ret om tilbagegivelse af et barn til Italien fra Østrig, hvortil hun var blevet fjernet ulovligt, blev fuldbyrdet af de østrigske myndigheder, ikke opfyldte betingelserne for behandling⁽⁸⁷⁾. I sagen Raban mod Rumænien⁽⁸⁸⁾ udtalte Menneskerettighedsdomstolen, at artikel 8 ikke var overtrådt, hvis tilbagegivelsen af barnet blev afvist med samme begrundelser som i Neulinger-sagen⁽⁸⁹⁾.

5.3.5. Sager med overtrædelse

Menneskerettighedsdomstolen har i en mindre række sager udtalt, at tilbagegivelse af et barn efter ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse

(85) Klage nr. 26755/10, dom af 18. januar 2011.

(86) Klage nr. 3890/11, jf. også afsnit 5.2 ovenfor.

(87) Menneskerettighedsdomstolen afsagde sin dom den 18. juni 2013.

(88) Raban mod Rumænien, klage nr. 25437/08, dom af 26. oktober 2010.

(89) Jf. Neulinger og Shuruk mod Schweiz, klage nr. 41615/07, dom afsagt af Storkammeret den 6. juli 2010.

kan være i strid med artikel 8, men disse sager skyldes ofte særlige omstændigheder⁽⁹⁰⁾.

Grundlaget for Menneskerettighedsdomstolens afgørelse i disse sager og navnlig, hvor der påstås at være opstået ændrede omstændigheder mellem afgørelsen om tilbagegivelse og fuldbyrdelsen deraf, er, at de pågældende retter er forpligtede til at tage hensyn til barnets bedste, når det afgøres, om barnet skal tilbagegives. Der er en risiko for, at denne tankegang kan gå for vidt og dermed undergrave et af de grundlæggende principper i såvel Haagerkonventionen af 1980 og forordningen, nemlig at barnets bedste på langt sigt bør bestemmes af retterne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, og at ulovlig fjernelse og tilbageholdelse i princippet ikke bør kunne ændre dette, bortset fra under de omstændigheder som er fastsat i forordningens artikel 10⁽⁹¹⁾.

5.3.6. X mod Letland – Storkammerets afgørelse

I en nylig afgørelse fra Storkammeret i sagen X mod Letland⁽⁹²⁾ har Menneskerettighedsdomstolen med et flertal på ni mod otte gjort et forsøg på at præcisere nogle af dens tidligere udtalelser med hensyn til den tilgang, som burde anvendes ved behandling af forholdet mellem menneskerettighedskonventionen og Haagerkonventionen

(90) Jf. Neulinger og Shuruk mod Schweiz, jf. fodnote 89, Šneerson og Kampanella mod Italien, klage nr. 14737/09, dom af 12. juli 2011, endelig den 12. oktober 2011, B mod Belgien, dom af 10. juli 2012, endelig den 19. november 2012, og X mod Letland, klage nr. 27853/09, dom af 13. december 2011. Sidstnævnte sag blev forelagt Storkammeret, som afsagde sin dom den 26. november 2013.

(91) Jf. afsnit 4.2 ovenfor.

(92) Jf. fodnote 90.

om barnebortførelser, navnlig med hensyn til balancen mellem barnets og forældrenes bedste, såfremt en sag omfatter en undtagelse fra tilbagegivelsen af barnet som omhandlet i sidstnævntes artikel 13, stk. 1, litra b). Menneskerettighedsdomstolen har navnlig udtalt, at dens bemærkninger om dette punkt i Storkammerets afgørelse i Neullinger og Shuruk mod Schweiz⁽⁹³⁾ ikke skal fortolkes som fastlæggelse af principper for de nationale retters anvendelse af Haagerkonventionen.

Domstolen beskrev, hvilke faktorer der efter dens mening skulle indføres for at opnå en harmonisk fortolkning af menneskerettighedskonventionen og Haagerkonventionen. Den anmoderede ret skal reelt tage hensyn til faktorer, som kan udgøre en undtagelse fra tilbagegivelsen af barnet i henhold til Haagerkonventionen, og træffe en begrundet afgørelse. Faktorerne bør derefter evalueres i lyset af menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Som følge deraf skal de nationale retter ikke kun tage stilling til tvivlsomme påstande om "alvorlig risiko" for barnet i tilfælde af tilbagegivelse, men skal også træffe en afgørelse, der giver en specifik begrundelse i lyset af sagens omstændigheder. Både et afslag på at tage hensyn til indsigelser mod tilbagegivelsen og utilstrækkelig begrundelse i afgørelsen, der afviser sådanne indsigelser, vil være i strid med kravene i konventionens artikel 8 og ligeledes målet og formålet med Haagerkonventionen.

Domstolen fortsatte derefter med at sige, eftersom børn ifølge præambelen til Haagerkonventionen skal tilbagegives "til den stat,

(93) Også citeret i fodnote 90.

hvor de har bopæl", at retterne skal sikre, at der træffes passende sikringsforanstaltninger i det pågældende land, og at der i tilfælde af en kendt risiko er indført håndgribelige beskyttelsesforanstaltninger.

Det skal påpeges, at sidstnævnte aspekt af afgørelsen i denne sag ved Menneskerettighedsdomstolen, for så vidt angår sager, der hører under forordningen, ikke vil have en større indvirkning i lyset af betingelserne i artikel 11, stk. 4 og 6 til 8. Retter i EU er allerede i henhold til artikel 11, stk. 4, forpligtet til at tage hensyn til de tilgængelige beskyttelsesforanstaltninger for et barn, for hvilket der nedlægges påstand om en undtagelse i henhold til artikel 13, stk. 1, litra b). Endvidere giver artikel 11, stk. 6 til 8, selv om en anmodet ret nægter tilbagegivelse med den i konventionens artikel 13 anførte begrundelse, det sidste ord til retten i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Det er endnu uvist, hvad der vil ske fremover efter sagen om X mod Letland, både i denne henseende og i andre spørgsmål, som er omfattet af denne sag.

6. Høring af barnet – artikel 23,
41 og 42

6.1. Barnet skal have mulighed for at give sin mening til kende

I forordningen understreges betydningen af at give børn mulighed for at give deres mening til kende i sager, der vedrører dem⁽⁹⁴⁾. Høring af barnet er et af kravene til afskaffelse af eksekvaturproceduren for samværstret og afgørelser om tilbagegivelse af barnet (jf. afsnit 3.6 og kapitel 4). Det er ligeledes muligt at gøre indsigelse mod anerkendelsen og fuldbyrdelsen af en retsafgørelse om forældresvar på den baggrund, at det pågældende barn ikke fik mulighed for at blive hørt (jf. afsnit 3.5.2).

6.2. Undtagelse fra pligten til at tage hensyn til barnets synspunkter

Forordningen indeholder det hovedprincip, at børn skal høres i sager, der vedrører dem. Der findes en undtagelse med hensyn til at høre barnet, hvis dette forekommer uhensigtsmæssigt under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad. Denne undtagelse bør fortolkes meget restriktivt. Det bør navnlig erindres, at barnets rettigheder er meget betydelige i relation til sager, der påvirker barnet, og at afgørelser om et barn og dets forhold til dets forældre eller andre generelt er afgørende for barnet bedste. Det bør ligeledes erindres, at disse faktorer gælder børn i alle aldre.

(94) Der henvises til artikel 12, stk. 2, i FN's konvention om barnets rettigheder, som indeholder en lignende udtalelse: "Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder." Jf. også artikel 24 i EU's charter om grundlæggende rettigheder: "Børn [...] kan frit udtrykke deres synspunkter. Der tages hensyn hertil i forhold, der vedrører dem, i overensstemmelse med deres alder og modenhed."

6.3. Procedure for høring af barnets synspunkter

Forordningen ændrer ikke den gældende nationale procedure for dette spørgsmål⁽⁹⁵⁾. Retterne i medlemsstaterne udvikler deres egne teknikker og strategier for høring af børn i alle alders synspunkter. Nogle retter gør dette direkte, andre giver særlige eksperter til opgave at høre børns synspunkter og derefter rapportere tilbage til retten. Uanset hvilken teknik der anvendes til at høre barnets synspunkter, bestemmer retten selv, om den vil gøre dette, men det er ikke muligt at træffe en informeret afgørelse om dette, uden at have kunnet vurdere barnet med hensyn til alder og modenhedsgrad, hvilket er det eneste kriterium. Når retten har bestemt, at et barn har en tilstrækkelig alder og modenhedsgrad til at få sine synspunkter hørt, er retten forpligtet til at høre barnets synspunkter, enten direkte eller på anden vis, så længe synspunkterne skal høres i sager, der påvirker barnet.

6.4. Høring af barnets synspunkter

Generelt skal høringen af barnet udføres således, at der tages hensyn til barnets alder og modenhedsgrad. En vurdering af små børn skal ske med særlig ekspertise og omhu og på en anden måde end teenagere.

Det er ikke nødvendigt at høre barnets synspunkter i et retsmøde, idet den kompetente myndighed kan høre dem i henhold til den nationale lovgivning. I visse medlemsstater er det f.eks. en socialarbejder, som hører barnets synspunkter og forelægger retten en rapport med angivelse af barnets

(95) Jf. forordningens betragtning 19.

ønsker og følelser. Hvis høringen finder sted i en ret, bør dommeren søge at arrangere høringen, så der tages hensyn til sagens art, barnets alder og andre omstændigheder i sagen. I mange retter sker dette ved at opstille et uformelt arrangement, hvor barnet høres i et andet rum end retssalen. Uanset situationen er det vigtigt at give barnet mulighed for at udtrykke sine synspunkter fortroligt.

6.5. Uddannelse i høring af barnets synspunkter

Uanset om barnet høres af en dommer, en ekspert, en socialarbejder eller en anden tjenestemand, er det vigtigt, at personen modtager tilstrækkelig uddannelse, f.eks. i hvordan man kommunikerer bedst med børn. Uanset hvem der hører synspunkterne, skal denne være klar over risikoen for, at forældrene søger at påvirke og lægge pres på barnet. Høringen kan, når den udføres korrekt og med passende diskretion, give barnet mulighed for at udtrykke sine egne ønsker og fritage det for følelsen af ansvar eller skyld.

6.6. Formålet med at høre barnets synspunkter

Der kan være forskellige formål med at høre barnet, afhængigt af typen af procedure og målet dermed. I en sag om forældremyndighed er målet ofte at bistå med at finde det mest hensigtsmæssige miljø, som barnet skal bo i. I tilfælde af en barne bortførelse er formålet ofte at fastslå arten af barnets indvendinger mod tilbagegivelsen, og hvorfor de er opstået, samt fastslå, om og i givet fald på hvilken måde der er en risiko for barnet.

Eksempel:

Sagens kendsgerninger:

En pige på otte et halvt år tilbageholdes af sin mor i medlemsstat B efter at have været på ferie der fra farens hjem i medlemsstat A. Faren havde foreløbig fået tilkendt forældremyndigheden og moren samværsret i henhold til afgørelser fra en ret i medlemsstat A. Faren ansøger om tilbagegivelse af barnet i henhold til Haagerkonventionen af 1980, og dette nægtes af retterne i B begrundet i barnets indsigelser mod tilbagegivelse. Retterne i B havde hørt barnets synspunkter og havde vurderet, at hendes alder og modenhedsgrad var tilstrækkelig til, at hun kunne give udtryk for sine synspunkter.

Retterne i A bekræftede efterfølgende tilkendelsen af forældremyndigheden til faren og bestemte, at barnet skulle tilbagegives til A. I mellemtiden har retten i B i henhold til artikel 11, stk. 6 til 8, i forordningen meddelt, at tilbagegivelse af barnet nægtes, til retten i A. Retten udstedte en attest i henhold til forordningens artikel 42, selv om den ikke havde hørt barnet inden udstedelsen af attesten og havde nægtet at høre hendes synspunkter via en videoforbindelse.

Domstolens dom:

Sagen gik videre til Domstolen⁽⁹⁶⁾, fordi barnets grundlæggende rettigheder var blevet overtrådt, navnlig rettighederne i artikel 24 i EU's

(96) Jf. sag C-491/10 PPU, Aguirre Zarraga mod Pelz, Sml. 2010 I, s. 14247. Jf. også sag C-400/10, McB mod L.E., Sml. 2010 I, s. 8965.

charter om grundlæggende rettigheder, som bekræfter børns ret til frit at udtrykke deres synspunkter, og at der tages hensyn hertil i forhold, der vedrører dem, i overensstemmelse med deres alder og modenhed.

Domstolen udtalte, at selv om det er korrekt, at artikel 24 i chartret om grundlæggende rettigheder og artikel 42, stk. 2, første afsnit, litra a), i forordningen ikke i alle tilfælde pålægger retten i domsstaten at høre barnet og således overlader en vis skønsmargen til retten, forholder det sig med andre ord ikke desto mindre således, at når retten har besluttet at høre barnet, kræver disse bestemmelser, at retten under hensyntagen til barnets tarv og omstændighederne i hvert enkelt tilfælde træffer alle egnede foranstaltninger med henblik på en sådan høring, således at disse bestemmelsers effektive virkning respekteres, og barnet gives en reel og faktisk mulighed for at udtrykke sig.

Domstolen tilføjede, at retten i domsstaten i samme øjemed som retten med grundlæggende kompetence i henhold til forordningen bør vurdere barnet og bestemme, om barnets synspunkter skal høres, og i videst muligt omfang og stadig under hensyntagen til barnets tarv have adgang til alle de midler, som der rådes over i henhold til national ret og de særlige instrumenter inden for det grænseoverskridende retlige samarbejde, herunder i givet fald de i forordningen om bevisoptagelse fastsatte. Dette kan kun gøres af retten i domsstaten og ikke af retten i fuldbyrdsstaten.

Retten i domsstaten kan kun udstede en attest i overensstemmelse med kravene i artikel 42 i forordningen efter at have sikret, at den afgørelse, som attesteres, under hensyntagen til barnets tarv

og omstændighederne i den foreliggende sag er truffet under overholdelse af barnets ret til frit at udtrykke sig, og at barnet er blevet tilbudt en reel og faktisk mulighed for at udtrykke sig. Domstolen konkluderede, at det imidlertid udelukkende tilkommer de nationale retter i domsstaten at undersøge lovligheden af nævnte afgørelse i forhold til de krav, der bl.a. er pålagt ved artikel 24 i chartret om grundlæggende rettigheder og artikel 42 i forordningen, og retterne i B, fuldbyrdsstaten, har i den foreliggende sag derfor ikke ret til at efterprøve eller gøre indsigelser mod fuldbyrdsstatens afgørelse, selv under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, ligesom de ikke kan genåbne attesten, og de har ikke ret til at efterprøve eller gøre indsigelse mod fuldbyrdsstatens afgørelse, selv under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende.

6.7. FN's konvention om barnets rettigheder ⁽⁹⁷⁾

FN's konvention om barnets rettigheder er en global konvention, som generelt har til formål at øge fokus på og styrke børn under 18 års rettigheder på alle områder, der involverer deres interesser. Konventionen har omkring 190 deltagende stater og er en hjørnesten i De Forenede Nationers aktiviteter gennem UNICEF's aktiviteter til støtte for børn i hele verden. En række af konventionens bestemmelser har direkte indflydelse på udviklingen af politikker i forbindelse med sager, der involverer børn, og navnlig med hensyn til hvordan der tages højde for børns rettigheder og interesser⁽⁹⁸⁾. Især anføres det i artikel 3 i konventionen om barnets rettigheder, at i alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, **skal barnets tarv komme i første række**.

(97) Konventionen om barnets rettigheder, der er vedtaget og åbnet for undertegnelse, ratificering og tiltrædelse ved FN's Generalforsamlings resolution 44/25 af 20. november 1989, trådte i kraft den 2. september 1990 i overensstemmelse med artikel 49, jf. <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.

(98) Jf. navnlig artikel 12 om høring af barnet som omhandlet i fodnote 94.

Konventionen støttes af Komitéen for Barnets Rettigheder, som løbende gennemfører undersøgelser og udsender rapporter om status for børns rettigheder i verden. Den udsender navnlig generelle bemærkninger, hvori den giver sine synspunkter til kende om børns situation og kommer med henstillinger. I de seneste generelle bemærkninger ⁽⁹⁹⁾ anførte Komitéen, at børns rettigheder bør integreres fuldt ud i alle aspekter af procedurer, der påvirker børn, både som princip og som procedure. I samme dokument anføres følgende⁽¹⁰⁰⁾:

"Komitéen opfordrer til at ratificere og gennemføre konventionerne fra Haagerkonferencen om International Privatret⁽¹⁰¹⁾, som fremmer anvendelsen af barnets tarv og giver garantier for gennemførelsen deraf, såfremt forældrene bor i forskellige lande."

(99) GC 14 udsendt den 29. maj 2013, jf. http://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf.

(100) I punkt 68.

(101) Herunder nr. 28 om de civile aspekter af internationale barne bortførelser, 1980, nr. 33 om beskyttelse af børn og samarbejde om adoption mellem lande, 1993, nr. 23 om anerkendelse og fuldblyrdelse af afgørelser om underholdningspligt, 1973, og nr. 24 om gældende lovgivning for underholdningspligt, 1973."

7. Samarbejde mellem
centralmyndigheder og mellem
retter – artikel 53-58

Centralmyndighederne spiller en vigtig rolle i forbindelse med anvendelsen af forordningen med hensyn til forældreansvar. Hver medlemsstat skal udpege mindst én centralmyndighed. Den ideelle situation er, at de udpegede myndigheder er de samme, som dem der er udpeget i henhold til Haagerkonventionen af 1980. Dette kan skabe synergier, og myndighederne kan udnytte den erfaring, de har gjort med behandlingen af andre sager i henhold til konventionen.

7.1. Det Europæiske Retlige Netværk på det civil- og handelsretlige område – artikel 54

Ifølge forordningen integreres centralmyndighederne i det europæiske retlige netværk på det civil- og handelsretlige område⁽¹⁰²⁾ ("Det europæiske Retlige Netværk") og mødes regelmæssigt i dette netværk for at drøfte anvendelsen af forordningen.

7.2. Centralmyndighedernes opgaver – artikel 55

Centralmyndighedernes specifikke opgaver fremgår af artikel 55. Centralmyndighederne skal ikke selv udføre disse opgaver, men kan handle gennem andre agenturer.

På anmodning fra en indehaver af forældreansvar skal centralmyndighederne træffe alle fornødne foranstaltninger med henblik på at indsamle og udveksle oplysninger om barnets situation, igangværende procedurer og retsafgørelser, der er truffet vedrørende

(102) https://e-justice.europa.eu/content_ejn_in_civil_and_commercial_matters-21-da.do?init=true.

barnet. De træffer ligeledes de fornødne foranstaltninger med henblik på at give oplysninger og yde bistand til indehavere af forældreansvar, som ønsker at få retsafgørelser anerkendt og fuldbyrdet på deres område, navnlig vedrørende samværsret og tilbagegivelse af barnet.

Deres opgaver omfatter endvidere fremme af kommunikationen retterne imellem, hvilket navnlig er nødvendigt i forbindelse med henvisning af en sag fra én ret til en anden (jf. afsnit 3.3 og kapitel 4). I disse sager fungerer centralmyndighederne som bindeled mellem de nationale retter og centralmyndighederne i andre medlemsstater.

7.3. Fremme af aftaler – artikel 55, litra e)

En anden af centralmyndighedernes opgaver er i overensstemmelse med artikel 55, litra e), at fremme aftaler mellem indehavere af forældreansvar gennem mægling eller andre midler og lette samarbejdet på tværs af grænserne med dette formål for øje. Det er bevist, at mægling kan spille en vigtig rolle i f.eks. barne bortførelsessager med hensyn til at sikre, at barnet fortsat kan se den forælder, som ikke har bortført det, efter bortførelsen og se den forælder, der har bortført det, efter barnet er tilbagegivet til domsstaten. Det er dog vigtigt, at mæglingsprocessen ikke anvendes til ubehørigt at udsætte tilbagegivelsen af barnet.

7.4. Anbringelse af barnet i en anden medlemsstat – artikel 56

En vigtig bestemmelse i forordningen vedrører anbringelse af barnet, enten på en institution eller hos en plejefamilie, i en anden medlemsstat. En afgørelse om anbringelse, som ligger inden for forordningens

anvendelsesområde⁽¹⁰³⁾, er underlagt bestemte bestemmelser med hensyn til samarbejde mellem retterne og centralmyndighederne og andre myndigheder i medlemsstaterne, jf. artikel 56. Kort fortalt skal en ret i én medlemsstat, inden den kan bestemme, at et barn skal anbringes på en institution eller i en plejefamilie i en anden medlemsstat, høre centralmyndighederne eller en anden myndighed, som har kompetence med hensyn til en offentlig myndigheds mellemkomst, i den anden medlemsstat i sager vedrørende anbringelse af børn. I grænseoverskridende sager, hvor en offentlig myndighed ville spille en rolle i nationale sager af samme art i en medlemsstat, kan retten i den anmodende stat kun gå videre med anbringelse, hvis den kompetente myndighed i den anmodede stat accepterer dette. I tilfælde af anbringelse af et barn hos en plejefamilie, der ikke forudsætter en offentlig myndigheds mellemkomst i den anmodede stat, skal retten, der beslutter at anbringe barnet, blot informere centralmyndigheden eller en anden myndighed i den anmodede stat.

(103) Jf. artikel 1, stk. 2, litra d), og jf. sag C-435/06, C, Sml. 2007 I, s. 10141, hvor Domstolen udtalte, at en afgørelse om anbringelse af et barn hos en plejefamilie henhører under begrebet "civilretlige" spørgsmål i forordningens artikel 1, selv om proceduren er et offentligretligt spørgsmål.

Eksempel:

Sagens kendsgerninger:

Situationen var den, at myndighederne i medlemsstat A ønskede at anbringe en teenagepige på en særlig sikret institution uden for hendes oprindelsesland, fordi hun havde behov for særlige beskyttelsesforanstaltninger på grund af sin adfærd, og fordi hun hele tiden stak af fra institutionerne i den pågældende stat. Der fandtes ingen særlige institutioner i den pågældende stat, så myndighederne mente, at den bedste løsning var at anbringe hende på en institution i medlemsstat B, hvor hendes mor boede. En udveksling mellem centralmyndighederne førte til, at retten i A fik at vide, at institutionen i B havde en plads til pigen og accepterede anbringelse, hvorefter retten udstedte en kendelse om anbringelsen. Retterne i B udstedte endvidere et foreløbigt retsmiddel i henhold til artikel 20. Pigen blev overført til B og bragt på institutionen.

Domstolens dom:

Domstolen blev derefter stillet en række spørgsmål om proceduren i henhold til artikel 56 i sagen⁽¹⁰⁴⁾ og benyttede lejligheden til at præcisere en række punkter, herunder først og fremmest om kendelsen hørte under forordningens materielle anvendelsesområde, hvilket blev bekræftet i lyset af Domstolens kompetence med hensyn til C-sagen⁽¹⁰⁵⁾.

(104) Jf. dom af 26. april 2012 i sag C-92/12 PPU, Health Service Executive mod S.C. og A.C., Sml. 2012 I, s. 0000.

(105) Cireret i fodnote 20 og 103 ovenfor.

På det næste spørgsmål om, hvilken myndighed i B der havde kompetence til at godkende anbringelsen, var svaret, at den godkendelse, der er omhandlet i artikel 56, stk. 2, skal meddeles af en kompetent offentligretlig myndighed, inden der træffes afgørelse om anbringelse af et barn. Det er ikke tilstrækkeligt, at den institution, hvor barnet skal anbringes, giver sin godkendelse. Under omstændigheder, hvor retten i den medlemsstat, der har truffet afgørelse om anbringelsen, er i tvivl om, hvorvidt en godkendelse er gyldigt meddelt i den anmodede medlemsstat, fordi det ikke er muligt at fastlægge med sikkerhed, hvilken myndighed der var kompetent i denne medlemsstat, er det muligt at foretage en berigtigelse med henblik på at sikre, at kravet om en godkendelse i artikel 56 i forordningen er overholdt fuldt ud.

Det tredje og fjerde spørgsmål vedrørte virkningen og fuldbyrdelsen af kendelsen om anbringelse og omhandlede, hvorvidt der, inden anbringelsen kunne gennemføres, skulle foreligge en erklæring om eksigibilitet fra retterne i den medlemsstat, hvor anbringelsen skal finde sted. Svaret på disse spørgsmål var, at kendelsen skulle være underlagt proceduren for en erklæring om eksigibilitet og ville ikke have nogen virkning, med andre ord kunne den ikke fuldbyrdes formelt, inden erklæringen blev udstedt. Denne procedure skal gennemføres særligt hurtigt, uden at søgsmål, der er anlagt til prøvelse, kan tillægges opsættende virkning.

Det femte og sjette spørgsmål vedrørte den situation, hvor der, efter at være givet godkendelse til en kendelse om anbringelse for en bestemt varighed, som tilfældet var i denne situation, kunne træffes endnu en afgørelse med det formål at forlænge varigheden

af anbringelsen uden behov for yderligere godkendelse. Hertil svarede Domstolen ret klart, at en godkendelse af en anbringelse – når den er meddelt for en bestemt varighed – ikke finder anvendelse på afgørelser, der har til formål at forlænge varigheden af anbringelsen. Under sådanne omstændigheder skal der indgives en anmodning om en ny godkendelse. En afgørelse om anbringelse, der er truffet i en medlemsstat og erklæret eksigibel i en anden medlemsstat, kan alene fuldbyrdes i den sidstnævnte medlemsstat i den periode, der er angivet i afgørelsen om anbringelse.

7.5. Centralmyndighedernes ressourcer

Centralmyndighederne skal have tilstrækkelige finansielle og menneskelige ressourcer til at kunne udføre deres opgaver, og deres personale skal modtage tilstrækkelig uddannelse i forordningens anvendelse og helst også i baggrunden for Haagerkonventionen og dens anvendelse samt andre relevante familieretlige instrumenter. Sproguddannelse er meget værdifuldt, ligesom uddannelse i fællesskab med dommere, advokater og andre, som har at gøre med forordningens og konventionens anvendelse. Brug af moderne teknologi er en stor hjælp til at fremskynde behandlingen af sager og bør så vidt muligt støttes.

7.6. Retternes samarbejde

Parallelt med kravet om, at centralmyndighederne skal samarbejde, kræves det i forordningen, at retterne i de forskellige medlemsstater skal samarbejde om forskellige formål. Visse bestemmelser indeholder

specifikke forpligtelser for dommerne i de forskellige medlemsstater til at samarbejde og udveksle oplysninger i forbindelse med henvisning af en sag (jf. afsnit 3.3) og i forbindelse med barnebortførelser (jf. kapitel 4).

7.7. Kontaktdommere

For at tilskynde til og fremme et sådant samarbejde opfordres der til og bør der opfordres til drøftelser mellem dommere, både i forbindelse med det europæiske retlige netværk og gennem initiativer tilrettelagt af medlemsstaterne. Erfaringerne fra det uformelle netværk i det internationale Haag-netværk af dommere, som er oprettet af Haagerkonferencen om International Privatret i forbindelse med Haagerkonventionen af 1980, har vist sig nyttige i denne henseende⁽¹⁰⁶⁾.

Mange medlemsstater mener, at det er en god idé at være med til at oprette retlige netværk ved at udpege kontaktdommere eller dommere med speciale i familieret til at bistå med forordningens anvendelse. Sådanne ordninger findes også under Haag-netværket i forbindelse med det Europæiske Retlige Netværk og kan medføre mere effektiv kontakt mellem dommere og centralmyndighederne samt mellem dommere og dermed bidrage til hurtigere behandling af sager om forældreansvar i henhold til forordningen.

(106) Jf. herom afsnit 3.3.4.2 og 4.1.5 ovenfor.

A close-up photograph of a human hand, palm down, hovering just above a row of five small, colorful clay figures. The figures are made of smooth, rounded clay and are colored blue, green, orange, pink, and teal from left to right. The background is a plain, light-colored surface.

8. Forholdet mellem forordningen
og Haagerkonventionen af 1996
om beskyttelse af børn – artikel 61
og 62

8.1. De to instrumenters anvendelsesområde

Forordningens anvendelsesområde er meget lig anvendelsesområdet for Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om retternes kompetence, lovalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsakter samt om samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af mindreårige ("Haagerkonventionen af 1996")⁽¹⁰⁷⁾. Begge instrumenter indeholder regler om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældreansvar. Den største forskel er, at Haagerkonventionen af 1996 også omfatter regler om lovalg.

8.2. EU-medlemsstaternes ratificering

I skrivende stund [juni 2014] har alle medlemsstater indtil i dag bortset fra to ratificeret eller tiltrådt konventionen. De to undtagelser er Belgien og Italien, som dog begge har undertegnet, men endnu ikke ratificeret konventionen. Konventionen trådte i kraft for de enkelte medlemsstater, da de ratificerede den. Forholdet mellem de to instrumenter er præciseret i forordningens artikel 61 og 62.

8.3. Hvilke sager er omfattet af forordningen, og hvilke er omfattet af konventionen af 1996? – Artikel 61 og 62

For at kunne bestemme, om det er forordningen eller konventionen, der finder anvendelse i en bestemt sag, bør følgende spørgsmål undersøges:

8.3.1. Vedrører sagen et forhold, som er omfattet af forordningen?

Forordningen har forrang for konventionen i forhold mellem medlemsstater i sager, der er omfattet af forordningen. Forordningen har dermed forrang i sager om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse. På den anden side finder konventionen anvendelse på forhold mellem medlemsstater i sager om lovalg, eftersom dette emne ikke er omfattet af forordningen.

8.3.2. Har barnet har sit sædvanlige opholdssted på en medlemsstats område?

Hvis svaret på begge spørgsmål i afsnit 8.3.1 og 8.3.2 er positivt, har forordningen forrang for konventionen.

(107) For så vidt angår Haagerkonventionen henvises der til den forklarende rapport til konventionen af professor Paul Lagarde på http://www.hcch.net/index_en.php?act=publications.details&pid=2943.

8.3.3. Vedrører sagen anerkendelse og/eller fuldbyrdelse af en afgørelse truffet af en ret i en anden medlemsstat?

Dette spørgsmål skal besvares, da forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse finder anvendelse på alle afgørelser truffet af den kompetente ret i en medlemsstat. Det er ikke relevant, om barnet bor på en bestemt medlemsstats område, når blot retterne i den pågældende stat har kompetence til at træffe den relevante afgørelse. Forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse finder dermed anvendelse på afgørelser truffet af retter i en medlemsstat, selv om det pågældende barn bor i en tredje medlemsstat, som er kontraherende part i konventionen. Målet er at sikre, at der oprettes et fælles retligt område, hvor alle afgørelser truffet af kompetente retter i EU skal anerkendes og fuldbyrdes i henhold til et fælles regelsæt.

8.3.4. Begrænset mulighed for aftale om værneting – artikel 12

Som beskrevet i afsnit 3.2.6 giver forordningens artikel 12 mulighed for, at en part kan vælge at anlægge sag ved en ret i en medlemsstat, hvor barnet ikke har sædvanligt opholdssted, men som barnet har en væsentlig tilknytning til.

Denne mulighed er ikke begrænset til situationer, hvor barnet har sædvanligt opholdssted på en medlemsstats område, men finder også anvendelse, hvis barnets sædvanlige opholdssted er i et tredjeland, der ikke er kontraherende part i Haagerkonventionen af 1996. I så fald anses kompetence efter artikel 12 for at være til barnets bedste, navnlig, men ikke udelukkende, hvis det er fundet umuligt at føre en retssag i det pågældende tredjeland⁽¹⁰⁸⁾. Hvis barnet derimod har sædvanligt opholdssted på et tredjelands område, som er kontraherende part i konventionen, finder konventionens regler anvendelse.

(108) Jf. forordningens artikel 12, stk. 4.

Fortegnelse over tabeller og figurer i denne vejledning

<i>Tabel/flowdiagram</i>	<i>afsnit</i>
Kompetence i ægteskabssager	2.3.2
Rettens analyse af kompetencen i forældreansvarssager	3.2.2
Fortsat kompetence på barnets tidligere sædvanlige opholdssted	3.2.4.2.8
Henvielse til ret, der er bedre egnet	3.3.4.4
Hovedprincipperne i reglerne om barnebortførelse	4.1.4
Begrænsede situationer, hvor retterne i den anmodede stat får kompetence	4.2.1.2
Kompetence i barnebortførelsessager – virkningen af artikel 10	4.2.2
Tilbagegivelse af barnet – Sammenligning mellem reglerne i Haagerkonventionen af 1980 og forordningen	4.3.6
Tilbagegivelse af barnet efter bortførelse – visse praktiske aspekter	4.4.6
Oversigt over proceduren i sager om barnebortførelse efter en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet	4.4.9

Fortegnelse over sager, der henvises til i denne vejledning

<i>Sager ved EU-Domstolen</i>	<i>afsnit</i>
Sag C-168/08, Hadadi mod Hadadi, Sml. 2009 I, s. 6871	2.3.4
Sag C-523/07, A, Sml. 2009 I, s. 2805	2.3.5, 3.1.1.3, 3.1.3.2 og 3.2.3.2
Sag C-68/07, Sundelind Lopez mod Lopez Lizazo, Sml. 2007 I, s. 10403	2.3.6 og 2.3.8
Sag C-260/97, Unibank A/S mod Flemming G. Christensen, Sml. 1999 I, s. 3715	2.5.5
Sag C-435/06, C, Sml. 2007 I, s. 10141	3.1.1.3 og 7.4
Sag C-256/09, Bianca Purrucker mod Guillermo Valles Perez, Sml. 2010 I, s. 7353, ("Purrucker I")	3.1.3.4, 3.2.2, 3.4.2, 3.5.1 og 5.1.1
Sag C-497/10 PPU, Mercredi mod Chaffe, Sml. 2010 I, s. 0000	3.2.3.2
Anmodning i sag C-656/13 (2014/C 85/19), L mod M, R og K	
Anmodning i sag C-463/13, E mod B	
Sag C-296/10, Bianca Purrucker mod Guillermo Valles Perez, Sml. 2010 I, s. 11163, ("Purrucker II")	3.4.2

Sag C-195/08 PPU, Inga Rinau, Sml. 2008 I, s. 5271	3.5.1, 4.4.1, 4.4.6.4, 4.4.6.5, 4.4.6.6 og 5.1.3	Shaw mod Ungarn, klage nr. 6457/09	5.3.1
Sag C-211/10 PPU, Povse mod Alpagó, Sml. 2010 I, s. 06673	4.1.4, 4.2.1.2, 4.4.6.5 og 5.2	Prizzia mod Ungarn, klage nr. 20255/12	5.3.1
Sag C-400/10 PPU, McB mod L.E., Sml. 2010 I, s. 8965	4.3.2.1 og 6.6	Iosub Caras mod Rumænien, klage nr. 7198/04	5.3.2
Sag C-403/09 PPU, Detiček mod Sgueglia, Sml. 2009 I, s. 12193	5.1.2	Deak mod Rumænien og Det Forenede Kongerige, klage nr. 19055/05	5.3.2
Sag C-491/10 PPU, Aguirre Zarraga mod Pelz, Sml. 2010 I, s. 14247	5.1.3 og 6.6	Maumosseau og Washington mod Frankrig, klage nr. 29388/05	5.3.4
Sag C-92/12 PPU, Health Service Executive mod S.C. og A.C., Sml. 2012 I, s. 0000	7.4	Lipkowski mod Tyskland, klage nr. 26755/10	5.3.4
<i>Sager ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol</i>	<i>afsnit</i>	Povse mod Østrig, klage nr. 3890/11	5.3.4
Iglesias Gil mod Spanien, klage nr. 56673/00	5.3.1	Raban mod Rumænien, klage nr. 25437/08	5.3.4
Ignaccolo-Zenide mod Rumænien, klage nr. 31679/96	5.3.1	Neulinger og Shuruk mod Schweiz, klage nr. 41615/07	5.3.4 og 5.3.5
Maire mod Portugal, klage nr. 48206/99	5.3.1	Šneersono og Campanella mod Italien, klage nr. 14737/09	5.3.5
PP mod Polen, klage nr. 8677/03	5.3.1	B mod Belgien, klage nr. 4320/11	5.3.5
Raw mod Frankrig, klage nr. 10131/11	5.3.1 og 5.3.2	X mod Letland, klage nr. 27853/09	5.3.5 og 5.3.6

Der findes en elektronisk version af vejledningen på følgende websted

<http://e-justice.europa.eu>

Europe Direct er en service, der har til formål at hjælpe med at besvare Deres spørgsmål om Den Europæiske Union.

**Frikaldsnummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Oplysningerne er gratis ligesom de fleste opkald (nogle operatører, telefonbokse eller hoteller kan dog kræve penge for opkaldet).

Forside, s.4, s.68: © iStockphoto
S.8, s.18, s.48, s.76, s.82, s.88: © Thinkstock

ISBN 978-92-79-39735-6
doi:10.2838/28452

© Den Europæiske Union, 2014
Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Printed in Belgium

TRYKT PÅ HVIDT PAPIR BLEGET UDEN BRUG AF FRIT KLOR (ECF)

Kontakt

Europa-Kommissionen
Generaldirektorat for Retlige Anliggender
Europæisk Retligt Netværk
for civil- og handelssager
just-ejn-civil@ec.europa.eu
<http://ec.europa.eu/justice/civil>

Publikationskontoret

Europæisk Retligt Netværk
for civil- og handelssager

